

MUSTAFA CEYLAN

KAYGU SIZIM

*Gölce Edebiyat Akımı Şir Türleri İle
Kaygusuz Abdal Destanı*

ISBN :

Eserin Adı : **Kaygu Sızım**

Eserin yazarı : **Mustafa CEYLAN**

İletişim:

mceylanya@mynet.com-
ceylanmustafa_07@hotmail.com
0535 622 43 16

Web:

www.mustafaceylan.net
www.gulceedebiyat.net
www.gulceedebiyat.com

İÇİNDEKİLER

1-Önsöz.....	:
2-Yaralı ceylan ve avcısı.....	:
3-Bey oğlu, Abdal Musa Tekkesinde.....	:
4-İkinci kez doğuş.....	:
5-Bey oğlunu arayış.....	:
6-Alanya Beği'nin Tekkeye gelişi.....	:
7-Hacc'a gitme isteği.....	:
8-Ayrana mektup doğramak.....	:
9-Kavak mı, çınar mı?.....	:
10-Yoldaş olmak.....	:
11-Mısır'a geliş ve Turna Semahı.....	:
12-Nöbetleşe selam ve Mısır'da.....	:
13-Bir gözü kapamak ve padişah.....	:
14-Padişahın gözleri açılıyor.....	:
15-Kasr'ül Ayn ve Dostlarıyla buluşmaları.....	:
16- Hac görevi.....	:
17-Hac görevi sonrası Anadolu'ya dönüş.....	:
18-Bağdat, Dicle, Fırat, Kûfe, Necef.....	:
19-Hüseyini bir düştü düşen – Acı haber.....	:
20-Bizim Kaygusuz'un İronik Şiirleri.....	:
21-Taş atan ozanın taşı kendine.....	:
22-Zamanın kelime fotoğrafçısı.....	:
23-İki Mesnevisi.....	:
24-Vahdet-i Vücuddan Vahdet-i Mevcuda.....	:
25-Vahdet denizinden örnekler.....	:
26-Yaradana Nazlanması.....	:
27-Kaygusuz Pendnamesi.....	:
28-Kaygusuzca Kaygu Sızım.....	:
29-Kaynaklar.....	:

1-) ÖN SÖZ

Hâl ehli, dervişân gönüllü ve Kızıl Elma ülkülü, Anadolu'yu aydınlatan Antalyalı bir "gönüleri" olan Kaygusuz Abdal'ımızı, yeni çağın yeni Edebiyat Akımı Gülce'nin şiir türleri ile sunmaya çalıştım.

*

Evet, Alevi değilim.

Araştırmacı kalemimiz ve sevgi dolu gönlümüzle, çıktık yola... Kaygumuzu ve gönül sızımızı Kaygusuz erenimizde bulup yansıtmaya çalıştık. Aslında Alevi-Bektaşî geleneğine bağlı dost ve arkadaşlarımızdan yardım da alabilirdim. Ama, istedim ki; "katıksız, saf, yalın bir duyuş ve düşünüş ile; önemli bir Anadolu Abdal'ını destan edeyim."

*

Ona, çoğunlukla "Kaygusuz Sultan", "Baba Kaygusuz", "Kaygusuz Baba", "Kaygusuz Abdal", "Kaygusuz Sultan Abdal" denilmiş. Kendisi şiirleri ve düz yazılarında en çok "Kaygusuz ve Kaygusuz Abdal"ı kullanmıştır. Ayrıca birkaç şiirinde tasavvufi anlamda "kul ve miskin" sıfatlarıyla "Kul Kaygusuz, Miskin Kaygusuz, Miskin Sarayı" adlarını benimsemiş.

O bir Beyoğlu... O Alaiye (Alanya) Beyinin oğlu. Kimilerine göre, babası tarafından tasavvufî eğitim alması için Abdal Musa Sultan'a öğrenci olarak verilmiş; efsaneye göre ise, oku ile vurarak yaraladığı bir ceylanın peşinden koşarak gelmiş ve Abdal Musa Dergâhına bendolmuştur. Esas adı Gaybî iken, tasavvuf neşesini aldığı anda üstadı ona "Kaygusuz" adını vermiştir. Hangisi olursa olsun, o, Alanya ve Antalya'nın en önemli

değerlerinin en başında gelen muhteşem bir şair-yazar, şahane bir gönül mimarıdır.

Biz onun ve ruh güzelliğinin etrafında kaygulu ve sızılı bir kelebek uçuşu yapmaya çalıştık. Ondan ve onun menkıbe olmuş hayat öyküsünden, düşünce ufkundan hız ve ilhamla, kendi kaygumuzu ve sızımızı harmanlamaya çalıştık.

Bu çalışmamız, bir menakıname veya bir biyografik çalışmadan çok, dillerden düşmeyen, gönüllerde taht kurmuş bir erenin izinden giderek zamanımıza ve insanımıza o güzel insanı anlatma gayretimizdir.

Çalışmalarım sırasında baş vurduğum kaynaklar, tarihî olayları anlatan eserler olmayıp, halk muhayyilesini ve duyularını yansıtan eserler olmuştur. Bu yüzden, tarihçi gözüyle bu çalışmamıza bakacak olur iseniz, belki de eleştirilecek yan ve yönler görebilirsiniz.

Başta Anadolu olmak üzere, Mısır, Irak, Suriye, Edirne ve Rumeli coğrafyasına Türk'ün öz dilini ve imanını mühürleyen bir Anadolu dervişiyile benim gibi bir şairin yürek buluşması olarak ele alacağınızı umut etmekteyim.

Bu Anadolu coğrafyasını Alevi-Sünni; Kürt-Türk vb yapay söylem ve eylemlerle bölmek isteyenlere, bu çalışmamız inşallah güzel de bir cevap olur.

Buyurun birlikte gezinelim Kaygusuz Abdal'ımızın destanlaşan dünyasını..

Saygılarımla.

Mustafa CEYLAN

2-)YARALI CEYLAN ve AVCISI

”Sen bir ceylan olsan, ben de bir avcı
Avlasam çöllerde saz ile seni”

.....Aşık Veysel

Dinleyin ağalar, dinleyin beyler
Eritir zamanı bu halkın gücü.
Özlem duyuyorsa kahramanına
Diriltir mezardan bu halkın gücü.

Dilsiz söyletir, gösterir köre
Aminle, duayla dertlere çare
İsterse indirir doruktan yere
Çürütür tahtları bu halkın gücü.

Haydutlar kayadır, gelinler ırmak
Suları ortadan ayırır parmak
Kâh Dicle-Fırat'tır, kâh Kızılırmak
Arıtır çağları bu halkın gücü.
Arıtır da nazlı yârim, taa kudretten arıtır
Gönül imbiğinden geçer gider seneler
.....Geyikli Baba, Tavus Hatun ya da Eyüp Sultan'ı
.....Sarıkızı, Sarı Saltuk veya Merkez efendi
.....Efsunkâr zamanın aralığından
.....Efsane efsane getirir bize
.....Çoğaltır umut umut bu halkın gücü.

Olmazı öldürür, yakar ateşi
Çevirir gülşene kızgın güneşi
İsterse on eder yedi kardeşi
Kurutur neslini bu halkın gücü

Bağlar çaputunu bağlar türbeye
Hızır uğratır şehire, köye
Girer destanlara, girer öyküye
Yürütür orduyu bu halkın gücü.
.....Yürütür de can gülüm, ta kudretten yürütür
.....Gönül sultanıyla geçer gider mevsimler
.....Mevlâna, Yunus ve de Pir Sultan'ı
.....Bardaklı Baba, Sarıca Kız ve Emir Sultan'ı
.....Devr-i devranın tam ortasından
.....Öylesine şahane getirir bize
.....Sağaltır hikmet hikmet bu halkın gücü

Hoca Nasrettin'le düşün düşün gül,
Karagöz, Hacivat başında püskül
Kül atar haksıza ocağından kül
Sırıtır yüzüne bu halkın gücü

Seması, semahı, halayı, sazı
Çilekeş anası, gül yüzlü kızı
Karanlık gecenin iri yıldızı
Kırıtır, salınır bu halkın gücü

Evliyâsı, enbiyâsı, ereni
Kaz Dağında, Kop Dağında cereni
Seğmeni, efesi, dadaş, yâreni
Farıtır birliği bu halkın gücü
.....Farıtır da ay balam, taa kudretten farıtır

.....Gönül dergâhından geçer gider takvimler
.....Battal Gazi, Hüदै sonra Şeyh Galip'i
.....Zincir Bozan Mehmet Bey'i, sonra da Abdal Musa'ı
.....Akreple yelkovanın dünyasından
.....Bir Yivli Minare, bir tekke, bir kubbe getirir bize
.....Kısaltır ayrılıkları, anlatır dil olup dilime,
.....Anlatır ay kızım, can oğulum işitin hele:
Karamanoğulları devrinde,
Beyler beyi Alanya Beyi'nin
Gaybi adında bir oğlu vardır.
....Sığmaz ele avuca,
.....İş gücü
.....Geçit vermez dağlarda
.....At koşturup
.....Cirit ata bir oğul...
.....Geyik avı peşinde
.....Zirvelerde yata bir oğul...
.....Yüreği sadağında
.....Sevdasını okuyla
.....Susmayı anlata oğul...
Bey oğludur, Toroslarda nam salan
Şu dağ senin, bu dağ benim dolaşan
.....Günlerden bir gün
..... Bir alageyiğe rastlamış.
.....Arkasından yıldırım hızı ile at sürmüş,
.....Ancak yakalayamayacağını anlamış
.....Anlamış anlamasına
.....Başlamış Veyselce söylenmeye:
“Sen bir ceylan olsan ben de bir avcı
Avlasam çöllerde saz ile seni
Bulunmaz dermanı yoktur ilacı
Vursam yaralasan söz ile seni

Kurulma sevdiğim güzelim deyin
Bağlanma karayı alları geyin
Ben bir çoban olsam sen de bir koyun
Seslesem elimde tuz ile seni

Koyun olsan otlatırdım yaylada
Tellerini yoldurmazdım hoyrada
Balık olsan takla dönsen deryada
Düşürsem toruma bez ile seni

Veysel der ismini koymam dilimden
Ayrı düştüm vatanımdan ilimden
Kuş olsan da kurtulmazdın elimden
Eğer görse idim göz ile seni”
.....Dedikten sonra, evet sonra;
.....Yayını germiş,
.....Okunu fırlatmış...

Ok
Bulur
Hedefi
Fakat o ne?
Yıkılmaz geyik
Hem de tam aksine
Koltuğunun altında
Bey oğlunun oku ile
Akar kanı, koşmaya başlar
Geyik önde yiğit arkasında
Aşarlar dere, tepe, düzlük, ova

Bir geçite gelirler ki, soluklanır Bey oğlu

Ve gene seslenir Veyselce:
....Bu dağlar avcumun içidir benim
....Arar da bulurum iz ile seni
....Düşmüşüm peşine asla vaz geçmem
....Bu yorgun, bu sakat diz ile seni
.....Alanya dağları dar gelende oy
.....Dim Çayı, Alara, har gelende oy
.....Gümüş saplı okum zor gelende oy
.....Tanırım ağlayan yüz ile seni

*

Efsane bu ya;
Ta Alanya Dağları'ndan
Elmalı yöresine geçerler...
.....Elmalı Ovası'nı
.....Bir uçtan bir uca geçen
.....Yaralı alageyik
.....Sonunda,
.....Bugünkü Tekke Köyü'nde bulunan
.....Abdal Musa Dergâhı kapısında
.....Kaybolur gider.
Bey oğlu
Kan ter içinde
Dayanır dergâhın kapısına...

Birkaç derviş onu karşılayarak,
.....Ne istediğini sorarlar.

Anlatır Bey oğlu olup biteni
Anlatır bir iyice nefes nefese.

*“Derviş baba, bir yaralı cerenim var burada
Saklamayın, yol gösterin, bana gelsin naz ile
Nice yollar, nice beller aşı aşı gelmişiz
Kapınızdan içeriye giriverdi hız ile
Bey oğluyum Alanya’dır meskenimiz yurdumuz
Doğru söylen, aldatmayın, ey Hak diyen öz ile”*

Dervişler:

- *“Biz, böyle bir alageyik görmedik,”* derler.
Israr eder Beyoğlu,
.....Bağırır,
.....Çağırır
Büyüdükçe büyür çekişme...

Hayırdır diyerek
.....Tekkenin kapısına
.....Nur yüzlü yaşlı bir şeyhtir
.....Abdal Musa çıkar gelir
.....Sorar:”*Gürültüyü kim
.....Eder düşünmeden? “*

Anlatırlar.

Ve

Bir tebessüm, bin ışık yağmuru
Yağmurudur yağar bakışlarından
Bakışlarından açar nar çiçekleri,
Çiçekleriyle portakal ve limon kokusu sarar çevreyi
Çevreyi can kırmızısında elma
Elma yeşilinde aşk ve gizem doldurur
Doldurur da doldurur...

Açar, aralar Abdal Musa cübbesinin önünü,
Koltuğunun altına saplanmış oku göstererek:
- *“Oğul, attığın ok bu mudur?”* der.

.....Tanır Bey oğlu oku görür görmez, tanır...
Birazcık da utanır.

-*“Evet bu.. Benim okum.
Onu, sapındaki gümüş halkasından tanıyorum”*

Böyle der
Ama, kendinden de geçer...

*

3-) BEY OğLU ABDAL MUSA TEKKESİNDE

Bin asır tutar bazı uykular
Yâr koynunda uyumak meselâ
Anlatılmaz, anlatılamaz.
Bir yavrunun ana kucağında
Misler gibi düş kurmasını düşünün hele
Misli bulunur mu?
Bulunmaz!
Ya musalla taşında, yâre gidiş kapısında
Kısa bir uykuya ne dersiniz?
Veya gözleri görmeyen bir insanın
Uyuması nasıldır, aklınıza geldi mi hiç?
Ham demirin alevden ocaklar önünde
Tükenişi ve teslim oluşunun uykusudur
Bey oğlu Gaybî' nin kendinden geçişi.
Varın siz tahayyül edin....

Dedi :

-“Bir

Daha

Etmeye

Böyle zulüm

Ve atmayasın

Her canlıya oku !

Her can azizdir oğul,

Unutma ki sen de cansın

Candan cana ok atılır mı?”

Cevapladı:

-“Öperim elini, ayağını Sultanım,
Özür dilerim,
Hiç böyle düşünmemiştim.
Avdır diye bizim oralardan
Kovalaya kovalaya
Gelmişim.”

Dedi:

-“İnsan odur, her canlıyı bir tuta
İnsan odur, öldürmeye yaşata
İnsan odur, dost, kardeş, bacı, ata
A Bey oğlu, sen seni bil sen seni
Gücün varsa öldür de gel nefsin.

İnsan odur, incitmeye gönülü
İnsan odur, gönüllere dost gülü
İnsan odur, eli, beli, dili
Sağlam tuta; bil ey Gaybî sen seni
Gücün varsa öldür de gel nefsin.”

“Ve
Feth
Zafer
Bir ceylanı
Yaralamak hiç değil
Gönüllere girmektir,
Olmaktır kimsesizin kimsesi
Olmaktır, kurtulmaktır hamlıktan Bey oğlu!”

Utandı,
Sıkıldı,
Pişman oldu Bey oğlu

Gök çöktü üstüne
Yer yarılıp da gireydi içine
Düşmeyeydi bu hale keşke...

Ve ekledi :

-“Sultanım, kabul eyleyin oğlunuz olayım
Hizmetinizde olayım bir ömür,
Kurtarın hamlıktan, pişirin, öldurun beni”

Sultan :

-“Bey oğlusun, zordur bu yola girmek
Ve
Çok yorucudur yolda ilerlemek
Çile, sabır gerek.
Düşersin, şaşarsın, yorulursun ay oğul,
Pişman olursun sonra,
Sarp ince, mihnet, dert, cefa yoludur bu
Terk etmektir süslü kaftanları,
Soyunmaktır benlik gömleğinden
Terki bile terk etmektir Bey oğul,
Belâyı ganimet bilmek senin işin değil,
Kahrı da, lutfû da hoş görmek, bu başka bir iş
Var git yoluna can oğul !”

“Sonra,
Bir yanda süslü Dünya
Öte yanda Cennet-Cehennemli ahret
Bir yanda gece, gündüz; kış, yaz
Öte yanda gam, neşe; gülmek, ağlamak
Yokuş, iniş,
Birbirine mukabildir hep

*Ve arasında insanoğlu...
Var git yoluna, var git oğul...*

*Sonra,
Sancak beği pederin
Razı gelmez bu olaya
Koyuvermez saltanattan çileye oğlunu
En iyisi sen
İzin al da öyle gel kapımıza,
Danış, düşün, karar ver de öyle gel katımıza
Pişman olmayasın a oğul."*

*Durdu bey oğlu
Durdu zaman
Durdu güneş, ay, yıldızlar
Yaralı ceylandan farksız şimdi
Kımıldayası değil, kapaklanmış eşige
Göz ağlar, gönül ağlar,
Ceylanımda öz ağlar hey anam heyyl!...*

Der :
*-“Pederim sizsiniz Sultanım,
Bundan gayri gitmezem hiçbir yere
Ayrılmazam bu eşikten, terk etmezem.
Gelmek var, gitmek yok;
Ölmek var dönmek yok Sultanım...”*

Seslendi :
*“Tez
Gaybî
Beğimin
Tıraş edile başı*

*Giydirile erkân üzre
Tac ü hırka
Ve bağlana beline kemeri...”*

Terkeylemek tacı, tahtı, kaftanı
İki diz üzre, edeble oturmak
Giyinmek urbayı, hırkayı
Takınmak kemeri
El çekmek varlıktan,
Yoklukta erimek yok olmak
“Hiç” olmak kısaca,
Gönül evinin duvarına
Usta elinden besmeleyle çıkıp
Sevinçten ağlayan bir kerpiç olmak
Ah ne güzel, oh ne güzeldir ey Rabb'im...

*

4-) İKİNCİ KEZ DOĞUŞ

Yola gir, ikrar ver
Kaygusuz ol,
İkinci kez doğ,
Varsa başka bir yol
Bilmiyorum
Bilmiyorum...

Kim olursan ol,
Can ol o yeter
Can içinde canı bul,
Bil sen seni
Yol kardeşi ol,
Yoldaş ol gel,
Nerede, ne zaman
Kimden doğarsan doğ
O ilk doğumdur, dünyaya geliştir;
Biz ikinci doğuma çağırırmaktayız seni
Yol evlâdı ol bir kâmile diye sesleniyoruz.

Kaygun, sızın dinsic istiyorsan
Umuda yeşermek, ışımak,
Yeniden doğmak dilersen
Kaygusuz ol, gel yeter...

*

Bizim Kaygusuz
Abdal Musa Sultan'ın huzurunda
Dar'a çekip özünü
İkrar verdikten sonra,

Yola girerken yani
İkinci kez dünyaya gelmiştir.
Silip atmıştır Gaybîliği, Bey oğlunu
Biyolojik doğumunda verilen adı yok etmiş,
Abdallardan bir abdal
Kaygusuz Abdal olmuştur.

*

Anlatayım işit beni,
İkrar nedir?

Bilerek,
Gönülden isteyerek
Bir *cem' de*
Toplum ve *Pir* huzurunda
Kişinin söz vermesidir.

Kısaca:

*"Bismişah
Ya Hak-Muhammed-Ali,
Ya Hünkâr Bektaş-i Veli,
İnsan-ı kâmil yoluna talibim,
Elime, dilime, belime sahibim.
Rıza şehrine girmektir dileğim.
Olsun canlar şahidim.
Eyvallah
Nefes pirdedir, "
Demektir,
Söz vermektir.
Şu halde cananım,
Gir ikrar cemine,
4 kapıya selam ver de gir
Dara çekil Kaygusuzca*

İşit sana söylenecek
Öğüt ve duaları...

*

Desinler sana :

*“Söylediğin bizim
Sakladığın senin.
Eline, diline, beline,
Aşına, eşine, işine sahip ol
Kendine reva görmediğini
Uygulama başkasına.
Bil kendini
72 millet ve tüm canlara,
Ehlibeyt ve 12 imamlara
Sevgi, saygı göster.
Canlar huzurunda, pir huzurunda,
4 kapı 40 makama
İnsan-ı kâmil öğretisi üzerine
Enel-Hak olmaya
Çalışmaya söz ver, gel !
Ve
Hak-Muhammed-Ali-Bektaşî yolunda
Yürüyeceğine
Halka, Hakk'a Hizmet edeceğine
Dair gel söz ver...”*

Ve işit bir erenden şu sözleri:

*“Yolunu bir bil.
Rehberini peder bil.
Mürşidini pirin varisi bil.
Yalan söyleme.
Haram yeme, gıybet etme,*

Arkadan dedikodu yapma.
Şehvetperest olma.
Eline, diline, beline sahip ol.
Kin, kibir tutma.
Kimseye haset, garaz, inat etme.
Gördüğünü ört, görmediğini söyleme.
Elinle koymadığını alma.
Elinin ermediği yere el uzatma.
Sözünün geçmediği yere söz söyleme.
İbretle bak, hilm (yumuşaklık) ile söyle.
Küçüğüne izzet, büyüğüne hürmet
Ve hizmet eyle.
Oniki İmamı, Ondört Masumu bir nur bil.
Hakkı her yerde
Kendi özünde hazır bil.
Erenlerin sırlarına eriş.
Muhammed Mustafa'yı, rehber
Ali-el-Murteza'yı gerçek mürşid bil.
Özünü bu yolda böylece tut.
Evveli Hu, ahiri Hu!..”

Daha sonra da;

“...İkrarınız kadim ola, yüzünüz ak ola.
İşiniz sağlam ola.
Hak- Muhammed - Ali yardımcınız,
Gözcünüz, bekçiniz ola.
Bu ikrardan, bu (sözden) dönmeyesiniz.
Bir birinize muhabbetiniz bol ola.
Hak yoluna inancınız daim ola.
Pirinizin, rehberinizin yoluna canınız feda ola.
Yol kardeşlerinize riayetiniz çok ola.
Başınız devletli ola, ağızınız tatlı kala.
Haramdan, zinadan, yalandan,
Kinden, kibirden beri olasınız.

*Sağlıklı, mutlu olasınız.
Malınız arta, Hakk' a yaraya.
Üçler, beşler, kırklar, yediler
Erenler, evliyalar, âşıklar, sadıklar,
Ayıklar, uyanıklar,
Nesimi, Hatayi, Kızıl Deli,
Pirim Hünkâr Hacı Bektaş Veli bu ahidde,
Bu dem-anda ber-karar eyleye.
Gerçeğın demine Hu !...
Mümine ya Ali..."*

5-) BEY OĞLU'NU ARAYIŞ

Aradılar, aradılar
Dergâhın çevresini
Döne döne aradılar.
Bir ceylanın peşin sıra
Kayıp olan Bey oğlunu
Yana yana aradılar.
Dağları, ovaları, sahraları
Bıkmadan, usanmadan
Çepe çevre aradılar.

Yok işte yok Bey oğlu'muz
Yer yarıldı girdi sanki içine

Alageyik kurban olam n'ettin söyle beyimi?
Kan yaş ile doldurdun bak, ağlayan gözlerimi
Yer yarıldı, dağ mı çöktü koşarken peşin sıra?
Bir koç yiğit gitmedi ya Arabistan, Mısır'a
Ahanda şu kan izindir bu yol boyu akmış bak
Ala geyik inad etme, beğim nerde? Çabucak
Söyle de bilelim;
Yandım aman, ben yanayım dağlar oy!
Toros yeli acı eser karaları bağlar oy !

Alageyik kurban olam n'ettin söyle beyimi?
Nasıl aldın bir çırpıda göğsümden yüreğimi?
Hani nerde, nere gitti, kartal bakışlı yiğit?
O yiğit ki çelik bilek, el değil bize ait...

Bir ok ile geçer idi oynaşan rüzgârları
Yola çıksa eritirdi koca koca dağları
Nasıl ettin, neler ettin?
Söyle de bilelim;
Yandım aman, ben yanayım dağlar oy!
Yol gösterir belki bize dua dua beğler oy!

Nihayet,
Sonun başında,
Başın en sonunda
Kan izi, ayak iziyle ışıldarken zamanda
Dalıverdi dergâhın çift kanatlı kapısından içeri
Bir başkası...

Baktı şaşırды,
Şaşırды ovaladı gözlerini
İnanamadı,
Döndü baktı
Yandı bir daha baktı.
Çıktı nefes nefese dışarı
....."Bey oğlu buradadır, içerdedir
.....Traş olmuş, bağdaş kurmuş,
.....El pençe divan durmuş amanın da oy!"

Koştular bir soluk,
Bir soluk ki güvercin nefesi
Bir soluk ki at terlemesi
Yorgun ve meraklı...

Söyleştiler,
Sordular,
Nedenini

Bir iyice anlamaya çalışıp
Bekleştiler.
Hattâ en yakın arkadaşı
Hattâ sırdaşları verip ağız ağıza
Deştiler zamanı
Ama çaresiz kaldılar, oysa
Kardeştiler...
Yerinden bile kıınıldamadı Bey oğlu
Sedirin en serin ve gölgeli kısmında
Sessiz sakin karanfil uykusunda
Yusuftu ve düşmüştü baş aşağı
Leyla'nın kuyusunda
Duvarlardan ses geldi,
Bey oğlundan :
..... *"Hayır, gelmem!"*

Döndüler sonunda Alanya'ya,
Döndüler ya nasıl dönüş bu
Per perişan, elemli...
Anlattılar iyice
Olanı, biteni babasına...
Fal taşıdır açıldı gözleri
Koca Alanya Beği'nin...
Bir anlam veremez,
.... *"Efsunlamışlar yiğidimi, belli !"*
.....Der ve vurur ayaklarını yere,
.....Çalar fesini mindere:
..... *"Kahretsin!"*

Alanya Sancak Beği
Kurtarmak için yiğit oğlunu
Baş vurdu Teke Beği'ne...

Beğın beğe ricasıdır kırılmaz
Nedeni bile sorulmaz elbette.
Bahadırlarından Kılâgılı İsa'yı
Gönderir Abdal Musa üstüne

Kılâgılı İsa Beğ
Varır tekkeye anlatır durumu,
Gözdağı vermek için
Sert çıkışır vesselâm...

Olan oldu o anda
İnmek isterken atından
Ayağı üzengiye
Takılır oyyy...
Ve ürker at,
Koşar oradan oraya
Sürüklenir, yaralanır, şaşırır
Kılâgılı İsa Beğ
Ve döner Teke iline

Durumu öğrenir Teke Beği
Toplar askerlerini
Yürür Abdal Musa üstüne

Yürür yürümesine lâkin
Bu durum malum olur Abdal Musa'ya
Dört-beş yüz müridi ile
Semâ ede ede Teke Beği'ne doğru
Yürümeye başlar, koca Eren oy anam!

Teke Beği' de yakar bir ateş
Alevleri göğe çıkar,

Yakmaktır maksadı
Piri, talebelerini...

Hey ki heyyy...
Vay civanım vayyy...
Alev nedir, ateş nedir Ermiş'e ?

Semâ ede ede
Yürüdüler al ateşin içine
Yanmadılar
Pir ve talebeleri...

Gördü bütün bunları Teke Beği
O esnada düşüverdi atından
Can verdi, öldü, gitti...

*

6-)ALANYA BEĞİ'NİN TEKKEYE GELİŞİ

(T)eke Beği, Teke Beği
Ő(E)rbet-i eceli içiverdi.
Ha(K)ikat köprüsü dar geldi de;
Ve y(E)rlere düşüverdi.

(B)ir Veli'nin tek parmağı
Y(E)ri, göğü tutar bir gün.
Da(Đ)lar silinir, anında
Ve d(İ)k başını eĐ, kara toprak
.....Onu dahi yutar bir gün

*

Düşünce atından ol Teke beği
Alanya Beği gördü gerçeği.

Bir dergâh ki bahar yüklü içinde
Gönül bahçesinin en nadide çiçeği.

Hoş görünün bal damlatan ağacı
Rahmet yüklü bulutlardan ölçeği.

*

Güneş, cümle yıldızları topladığında çevresine
Aşk ile nasıl dönerse ay balam
Seven ve sevdikleri de aynen öyledir işte
Günlerden bir gün
Sevenleri toplanmıştı çevresine
Aşk ateşinde yanmak, ışık olmak için

O gönüller Sultanı kaldırıp başını
Buyurdular ki:

*-“İki pınar çıkdı meydana, iki pınar;
Biri bal ve biri yağ
Akar da akar, akar da akar.
Varın doldurun yağ ile balı
Bizim Gaybî'nin babası Sancak beği
Yola revan olmuş çıkıp gelmekte
Üç yüz atlısı ile bu yana
Konuğumuz ola, erenler!
Ertesi gün buradalar bilesiniz.
Konuk edelim tekkemizde
Yağı bal ile karıp hoşça bir vakit
Varın hazırlanın, olmaz mı?”*

İşitip bilişip gitdi dervişan.
Vardılar Pir'in işaret ettiği yere
Bal, yağ akan çeşmenin
Karşısında durdular
Hayran oldular...

Doldurdular, kap, kacak ne varsa
Üç gün, üç gece doldurdular.
Dördüncü gün gelende Pir:

-“Şimden sonra ol pınarlardan su aksın” dedi.

Dervişan:

*-“Sultanım bu pınarları koyun,
Kıyamete değin böyle aksın bal, yağ*

*Nice fakir, fukara, mümin,
Hayır dua kılsınlar size
Yadigârınız olsun bu çeşme bize”*

Sultan buyurdu:

*-“Olsun dediğiniz olur; lâkin
Mîrî cânibinden âdemler gelir bizden sonra
Ve “malımsarlar” çeşmeyi
Kavgaya tutuşurlar,
Vermezler fakire, fukaraya
Gariban yanaşamaz bile buraya
Endişemiz ondandır.”*

Gelende dördüncü gün
Vardılar, gördüler
Pınarlardan su akar.
Kesilmedi kaç asırdır bu çeşmenin suyu
“Yağ-bal çeşmesi” derler adına...

Güneş, cümle yıldızları topladığında çevresine
Aşk ile nasıl ışık dağıtırsa cümlesine ay balam
Seven ve sevdikleri de aynen öyledir işte.

*

Bu hâli gördü, bildi ki
Sultan Abdal Musa Hazretleri
Velayet ve keramet sahibidir.

O Teke Beği ona düşmanca
Davranmış, öldürmeye gelmişti.

Heyhat, atından inemeden daha
Aldı dersini,
Taştan taşa vurdu başın;
Bu hali gören Alanya Beği
Yaptığı işlere nadim oldu,
Tevbe vü istiğfar kıldı.
Fikr eyledi.

Dedi ki:

*"Varıp o er ile
O ulu Sultan ile
Mülâkat idelim,
Öpüp mübarek ellerin,
Yüz sürelim eşiğine,
Dileyelim özür
ve
Tâbi olalım kendisine."*

*

Üç yüz adamla kalkıp
AAlanya'dan
Abdal Musa Sultan'ın
Tekkesine
Çıka geldi, çıka geldi.

*

Tam üç yüz askerle tekkenin
Dayandılar kapısına.
İndiler atlarından aşağı,
Destur alıp Sultan'dan
İçeriye girdiler.

Öptüler Sultan'ın o mübarek ellerini
Yüz sürdüler eşiğine
Işığı bölüştüler

*

Beğlik, Sultanlık neymiş
Soyundu cümle gömleklerden
Diz çöküp tutundu Hazreti Pir'in
Işık salkımı parmaklarına
Yumdu gözlerini
Yapıştırdı dilini üst damağına
Ve
Tekrar etti söylenileni...

Tövbe derler işte buna,
Dünya menfaati ne varsa ne,
O tarihe kadar yapılmış
Olumsuz hâl ve hareketten,
Urbadan, şandan, şöhretten
Kurtulup da deli gönlü
Bir eşiğe yıkmaktır ki
Alanya Beği işte
Cümlesini yıka geldi, yıka geldi...

Aşk ve ilim hamlıkta değil
Olgunlukta ışıldarmış.
Bir tövbenin tek bir cümlesi
Göğü, yeri tutarmış.
Kudret silgisi silende maziyi
Ve getirende ışıltılı yarınları

Karar kılanda insanoğlu
Hak gelende, batıl uçup gidende
Bir başka güzel olur gönül,
Bir başka güzel olur insan;
Beğler Beğ'i de bir başka güzel oldu
Bir başka insan oldu tövbesinden...

*

Bir Beğ, bir derviş, bir eşik
Üç yüz at bekleşir bahçede
Üç yüz yiğit eşikte...
Bu gelenler,
Üç gün üç gece konuktur
Bu gelenler,
Safa geldiler, hoş geldiler, hoşça geldiler
Bir sofraki önlerine konulan
Kudret bahçelerinin bal dutundan tatlısı
Aşk çeşmesinin suyundan
Sürâhiler dolusu umutlu sevda.

Bir sancak Beği, bir derviş ve üç yüz yiğit
Geceyi yıldızına ağarttılar öylece
Yaprakları dökük ağaçlar gibi atlılar
Yağmur altında ıslaktılar
Yakamoz kıran sulara gömüldüler
Sohbetin orta yerinde, doydular
Sessizliğin uğultusuna doldular, dipsiz geceden
Manâ helezonlarında salınıp
Pişmiş ekmeğe döndüler fırında...
Işkınılandılar seherlere
Hüzün inceliğini giyindiler sakın...
Ham meyve kokusu yüzlerde olgun parıltılar

Gül terlemesinde bir ses var
Üçyüz atlıda suskun üçyüz dilde...

*

Dervişler,
Hizmet etti dervişler;
Gaybî Beğ dahi
Görüşeyazdı babasıyla
Öptü elini
Öpüldü iki gözü de
İki vakitte iki kez;
Dedi ki Beğler Beği :

*“-A oğul!
Kurban olayım, aklına, fikrine
Er eteğin tutmuşsun ya ne güzel
İki cihan mamur oldu sana bil
Kaygu nedir bu dünyada dünyada
Silivermiş durmuşsun ya ne güzel!
Seni sana, seni büyük veliye
Hikmete uzanır bilirim yolun
İçinin baharında tebessümün goncası
Bu günden sonra, su yeşili duandan
Eksik etme bizi de, olur mu sen, a oğul!”*

*

Sultan'dan destur alıp veda etti
Gönül rızası ile
Teslim etti Gaybî Beğ'i Sultan'a
Döndü otağına Alanya'ya..

*

Gaybî Beğ,
Kaldı tekkede
Gitti babası saltanatına
O kaldı gönül erenlerine
Hizmet etmeye.

Sultanlar sultanı Abdal Musa,
Sünnet nazarıyla baktı Gaybî'nün yüzüne
Ve
Dedi :

*- "Kaygudan kurtuldun,
Şimden sonra Kaygusuz oldun"*

*

Gayb'den gelib gaybe giden Gaybî Beğ
Akıllı, arif, kâmil
Elbette aşka aşık
Divaneler divanesi
Abdallar Abdalıydı...
Kimsenin yarışmaya giremediği
Çok okuyan
Tefekkür eden,
Pirine yüreğini veren birisiydi.

Pehlivandı, güçlü, kuvvetliydi
At üzerinde, silahşorlukta,
Ok atmada, kılıç çalmada
Gürz sallamada
Yoktu eşi, benzeri...

Özümsemişti hayatı, eşyayı, dünyayı
Sırrın sırrına ermişti tekkede.
Tebessüm ediyordu olmuşa, olacağına
Kayguları silmişti can evinin camlarından
Biraz da şakacı, mizâhi
Bakıyordu her şeye..

*

Kaygu sızım, kaygu sızım
Şerha şerha yaralarım
Yaralı yaralarım
Buna rağmen be hey gönül
Ben neden ki
Kaygu sızım?

Gece, kara, zift, zindan
Kaygunun sonsuzluk türküsü
İşkence kancası ruh kökümde
Ve sızım sızım dizlerimde titreme
Nefesimde acılı bir tebessüm
Değirmen taşı üstümde
Altında inim inim inleyen ben
Un ufağım pazarlarda torba torba
Uçurumlara gebe bir yıldızım
Adımı verin esas adımı bana
Dinsin Kaygum,
Bitsin sızım...

Dalsız budaksız bir serinlik yok
Ağaç altı gölgeleri kaybolmuş
Pergel kollarımla sarılmışım güneşe
Büngüldeyen seslerin içindeki al ateşe

Dokunsam yanacağım, dokunmasam öldüm

Var mı ufukların ötesine uçan at
Alın haritasının çizgilerinde hayat
Yaralı kuşlarda yaralı kanat
İsmimin içinde bulmalıyım ismimi
Bir kapıdan dalıp ışıklı tekkelere
Kaybetmeliyim cismimi
Ermeliyim çiğ düşen bir sabaha...

7-)HACCA GİTME İSTEĞİ

Kaygusuz,
Bu gönüller dergâhına,
Uzun yıllar
Hizmet eyledi.

Aldı nasibini
Bir menzile vardı
.....İçi dışı bahar,
.....Sağı solu çiçek,
.....Önü ardı cennet...
Bir gurbete ulaştı
Baştan sona sıla
Baştan sona sohbet

Kapılar ve menziller açıldı üst üste
Sonsuzluğun penceresinden yağdı
Işığın cümbüşüne yağmuru.
Ruhunun en gizli dehlizlerinin
Paklandı, arındı, durundu
En dipdeki çamuru
Zaman, giyinirken nuru
Kırıldı zembereği saatin
Yaka düğmesi koşturdu takvimin
Yeniden yeni bir mevsime indi
Serinledi,
“Ohhh!..” dedi...

Böyle olur sevdiğinde baharı
Ağaçtan evvel seven giyinir

Çiçekli urbaları
Pirden evvel mürid
Ya da
Öğretmenden evvel öğrenci...

Sonra,
Evet sonra, bir'de bir olur, verenle alan
Bir ilim, bir ahlâk kaynaması yüreklerde
Kapılar açılır ışıklaşmış kapılar
Yürek şehrinin caddelerinde bir koşu başlar
Ruhun yükselişidir tabandan tavana
Hamlıktan kurtulmadır hamur yoğrulmasına
Olgunlaşmasına koşusudur ayakların
Of ki of, koşan bilir o yolları,
Düşen bilir kuyuya ay ışığı güzelliğini en dipte

Dünya kaygularının paslı zincirleri
Şakır şukur kopup kırılında
Kaygusuzluk mührünü yiyende
Işık ıstambasından gül kokusu yüklenmiş
Alınların ortasına of anam!
Can mı dayanır buna?
Can, kanat takıp uçuşunda bir iklimdedir gayri
Can, zar içinde çekirdeğin çatlayan nefesindedir

Önce, belli belirsiz tebessüm,
Sonra, bir durak,
Yolcuların akıp gittiği yol kıyısında
Seyrangâh camlarda insan gölgeleri
Günahın eritilmesidir şıp şıp şıp!

Kabın şeklini alma değil, kaba şekil vermedir

Metalin dilsiz yüreğine karışıp
Ardından ateş yalımı zamanlarda
Bir başka durak, bir başkası daha
İlerlemektir yol boyunca bıkmadan

En sonunda hasbihâldir en Yüceyle
Mahrem saatlerin girdabında öylece.
Durmaktır,
Kader durağının en cilveli yerinde...

Durdu
Zaman durdu
Kagusuz durdu
Atomun zikrini duydu bir hoş oldu içi
Elektronun çaldı neyini
Döndü nötron
Döndü proton
Döndü su, bulut, buz
Döndü Kaygusuz
Kendi içinde
İçin de içinde döndü
Ve
Menzil ü merâtip sahibi oldu.

Arzuladı Kâbeyi
Arzuladı kible rüzgârlarında gülümseyen
Hacer ül esved taşını
Mıknatıs gibi çekiyordu o mübarek
Mıknatıs gibi...

Dedi ki bizim Kaygusuz :

*“Sataram cânım yolına kurbân iderem ben
Belirsüz olıcak cân u cihânı n’iderem ben*

*Şey’eni’l’lîh benüm gaybetüme kılıç salana
Hercâyî yüze gülüci yâri n’iderem ben*

*Hayvân adama zincir yular dahı tayanmaz
Ehl-i tarîkı bin nefesde yederem ben*

*Hüsnün cemâlün görelî geldüm imâna
Muhammedî’yem bu dîne ikrâr iderem ben*

*Hâl diliyle icâzet ister Kaygusuz Abdâl
Şâhum ıssı kâl kuşum uçdı giderem ben.”*

Ve
Bu arzuyu,
Bu sevdâyı
Bu hasreti
İşitdi pir Abdal Musa

Dedi ki:

-"Getirin bir divit ya da kalem"

Çekti besmeleyi
Hayır, hayır !
Besmele onu çekti dokuz gök üstüne
Arifler, âlimler makamına erişti durdu
Göklerin dili oldu kaleminden püsküren
Yürek sesiydi ak kâğıda dökülen
Yazmaya başladı "icazetnamesini"

Dedi Ki:

*Bizi görmek dileyen
.....Kaygusuz'a baksın yeter
Bizden du'â bekleyen
.....Kaygusuz'dan alsın yeter*

*Hoşça bakıp gül yüzüne
Dostça dalıp gündüzüne
Hikmet dolusu sözüne
.....Uysun yeter...*

*Rica, istek, arzu, heves
Dua dua ışıklı ses
Kaygusuzca bulsun herkes
.....Sorsun yeter...*

*Bizi temsil eder bu zat
Aşk ilmine çekilmez hat
Himmat, ihlâs, sabır, sebat
.....Dursun yeter...*

*Hangi diyara varsa
Ekabir, eşrafa sorsa
Her kim olursa, halktan
.....Olsun yeter...*

*Baksın bakan, iyi baksın
Merhamet, şefkat bıraksın
Karanlığa ışıktan diz
.....Vursun yeter...*

O bizimdir, biz de o'yuz

*Menzil, makam, şehir, köyüz
Saatleri doğruluğa
.....Kursun yeter...*

*Ellerinde elimiz var
Kelamında dilimiz var,
Hiç solmayan gülümüz var
.....Gülsün yeter...*

*Ona hatırımız için
Sormadan neden, niçin
Zenginliği hiçde hiç'in
.....Sarsın yeter...*

*Seveler, izzet-i hürmet kılalar
Minnet tahtında kalalar
Kızıl elma, çatlayan nar
.....Bulsun yeter...*

*Onu seven, bizi sevmiş gib'olur
Onu öven, bizi övmüş gib'olur
Sanki göğe değmiş gib'olur
.....Değsin yeter...*

*Dünya fani, ölüm gerçek
Sonsuzluk da eriyecek
Selâm alıp da verecek
.....Versin yeter...*

*Selâm olsun cümlenize,
Yakamoz düşer denize
Ona, buna, şuna, size
.....Kaygusuzum gelsin yeter...*

8-)AYRANA MEKTUP DOĞRAMAK

Yazdı mektubu yazdı

-Kim yazdı?

.....-Sultanlar Sultanı yazdı.

Yedi iklim dört cihana

Karıncadan canavara

Zerreden küreye

Damladan ummana

Çocuktan dedeye

Ariften âlime

Cahilden halka yazdı

.....Harfin harfle yan yana

.....Cancana dokunduğu bir mektup

.....Kâinatın çatısından inen ışıktır.

.....Mektubun her satırında

.....Bin erengülü kokusu vardır

.....Hangi ele dokunsa gül kokar

.....Hangi gözde okunsa gül yağar

..Hangi klime düşse gül olur çıkar

Yan, yöre, çit;

Halka halka

Geçit geçit...

Al eline sevdiğinden bir mektup

Al da gör bakalım yüreciğin n'ola

N'ola gönlün, n'ola için, dışın

N'ola hâlin ey dost, sen n'ola?!

Ya bizim Kaygusuz n'apsın?
Ya bu Bey oğlu, sırma kaftanlı...
Tacı, tahtı, sırma kaftanı ve beyliği
Terk edip tekkeye bağdaş kuran
Yağız çehreli yiğit n'etsin?

Sustu,
Sustu,
Bir hararet çöktü içine
Susadı kaldı.
Tutuldu dili
Kolu, eli, yanı yüzbin volt ceryanda
Parmaklarından belli, dizlerinden
Zangır zangır titremesinden
Hâli, ahvali...

Yangın eviydi içi
Cayır cayır yanıyordu eli, yüzü
Unutmuş kalakalmıştı bir heykel gibi
Sessizliğin kıyametinde
Deli divane yollardaydı,
Mektup tutan avuçları
Avuç içleri yanıyordu...

Koştu mutfağa
Bir kâse yoğurt ve su
Ayran çalkaladı hızlıca
O esnada mektub geldi aklına
Al-ateş eren mektubu
Gökler dolusu ağır mektup...

Bu mektubu nerede, nasıl saklasam acaba?
Deyip dururken, aklına geliverdi işte

*- "Bari ben bu kâğıdı kendi kalbimde
saklayayım, Zayi olmasın, diye ayrıranın içine
doğrayayım"*

Dedi...

Dedi demesine de;

Gelin siz, orada bulunanlara sorun,
Bu alel acele, bu heyecan, bu yüzbin volt ceryan
Bu titreme sancılanması
Bu kamçılanması deli toynağın
Şaşırp kaldılar...

Abdal Musa Sultan Hazretleri'ne gelip olayı
Olduğu gibi anlattılar.

*- "Sultanım, bir nice zahmet çekip,
Mektup yazıp, icazet verdiniz
O mübarek elinizle.
Bu divane
Bilmedi kadr ü kıymetini
Ayrıran tasına doğrayıp yedi" dediler.*

O ulular ulusu
O erenler yıldızı
O çağın hoş süsü Sultan
Gülecekti, tebessüm etti sadece
Dedi:

-*"Çağırın gelsin bakalım Kaygusuz'u
Soralım hikmeti neymiş bunun?"*

Çağırdılar, sordular :

-*"Niçin böyle eyledin?"*

Cevap :

-*"Sultanım, sizin yadigârınızı
Saklamak için bulamadım bundan mâ'kûl
Hiç bir yer bulamadım Sultanım;
Kendi içimde saklayayım..., "*
Diye düşündüm...

Tebessüm edişi ondandı,
Hoşuna gitti.

-*"Gayri herkesler taşradan, dışından söyler,
Sen içinden söylersin!"* dedi Sultan

O saat açıldı gönül gözü Kaygusuz'un...
Akmağa başladı damar damar
Hikmet çeşmesi oy anam, oyy!
Dil tatlısı, susuz çöllerde yağmur
Göz izinde ışık tufanı
Böyle içilir Anadolu ozan badesi gülüm,
Böyl'olur kilidin açılışı
Böyl'olur halka halk mânisin saçılışı
Hey ki hey! Hey ki hey!!!
Okyanusa dalışı aşk testisinin
Kırılışı taşlı sahillerde kadehin,

Tuz buz oluşu hikmetlemesine
Suların dibinden incileri
Tutup tutup çıkarışı böyl'olur işte...

Muhabbet meydanlarına selâm söyleyin
Gidin selâm söyleyin bütün sarraflara
Kıymet bilen halk iradesine ay balam!

Coşkun ırmakların son deltasıdır bu gelen
Kelâm ilminin aşk mimarıdır nefeslenen
Yok ayrık, yok ikilik, yok sen, ben
Yok bile yokun içinde yok, ders almış biz'den...

Bildi manâsın ârifler
Tan eyledi cahiller
Atomdan galaksiye
Eğilir Kaygusuz dinler

.....İnler Kaygusuz,
.....İnim inim inler
.....Şimşeğin çakışı neyse
.....Derin kuyularda suyun uğultusu
.....Dinmiştir göğsündeki yangın
..... Serinler...

*

9-) KAVAK MI? ÇINAR MI?

Günlerden bir gün, oldu akşam;
Bulunmaz elbet bu tekkede,
Ne keder, ne gam;
Cümle dervişan ve müridan
Seccadeler üzerinde dizili
Can, can, can...
En başta, makamında
.....Pir Abdal Musa Sultan

*

Gülbenk
Gül ve Benek
Gül gibi sözler dizisi...

Yemeklerden önce, sonra,
Yatmadan önce,
Veya sabahın seherinde
Uyanmadan yuvalarında kuşlar,
Yürümeden karıncalar ufacık adımlarla
Ağacın suya teşekkür ettiği vakitte,
Aşk bahçelerinde aşk, öyle güzel,
Hevenk hevenk...
Pir dilinde aşk
Bitimsiz bir gülbenk

Perşembe akşamlarında
Sohbet toplantılarında

Mantiğın ruhla el ele
Uçtuğu an ki, kelebek kelebek
Pir dilinde aşk bitimsiz bir gülbenk

Cem ayinlerinin açılışı, kapanışı sırasında
Dedenin, dede babanın
Duasıdır gülbenk...

Dili Türkçe.
Cümleler kısa, uyumlu
Toplumsal ve kişisel yaşamın
Her alanında gerçek, başı-sonu
Olumlu;
Dost ilinde bitimsiz bir aştır
Gülbenk...

*

Sofraya otururken okunan gülbenk:

*"Bismişah...
Evvel Hak diyelim,
Kadim Hak diyelim...
Geldi Ali sofrası
Ya Şah diyelim.
Şah versin biz yiyelim.
Demine Hü diyelim...."*

Sofradan kalkarken okunan gülbenk:

*"Bismişah..
Allah Allah.."*

*Bu gitti ganisi gele,
Hak Muhammed Ali bereketini vere.
Çalışıp kazananlara,
Pişirip getirenlere,
Yiyip yedirenlere,
Kaldırıp götürönlere,
Nur-i iman aşk ola.
Gittiği yerler gam ve gusse görmeye.
Hizmet sahipleri hizmetlerinden şefaaf bula.
Lokma hakkına,
Evliya keremine,
Cömertler cemine,
Gerçek erenler demine,
Hak eyvallah,
Hu dost..."*

Dede'nin topluluğa hitaben yaptığı gülbenk:

*"Bismişah..
Hak-Muhammed-Ali..
Pirimiz, üstadımız Hünkâr Bektaşî Veli.
Saklaya, bekleye, göre, gözete;
Neyleyim, nideyim dedirtmeye.
Hastalara şifar, dertlilere deva,
Evlat isteyene hayırlı evlat,
Devlet isteyene hayırlı devlet
İhsan eyleye.*

*Havada, karada, deryada denizde,
Top-tüfek ağzında,
Sahrada, çölde, girdapta kalıp da,
"Ya Ali, carımıza yetiş!" diyenin carına,
İmdadına yetişesin; darda koymayasın.*

*Cemi cümle ile eşimizin, dostumuzun,
Talibimizin, muhibbimizin*

*Ağız tatlarını bozmaya;
Elem, keder vermeyerek,
Daim bu günlere çıkmamızı
Nasip ve mukadder eylesin!*

*Ya Rabb-el-Âlemin!
Envar-ı aşıkân, nusret-i pirân,
Mürşid-i sofîyan, kutb'ül arifin,
Hazret-i Hünkâr Bektaş-ı Veli
Ve kaşifül keramat-ı zahir ve batın
Es-Sultan Seyyid Hızır Abdal
Bin-i Karaca Ahmed Sultan
Hazretlerinin hürmetlerine,
Hayırlı huzur ve refahlar ihsan eylesin!*

*Ali'nin inayetinden,
Muhammed'in şefaatinde
Mahrum koymayarak;
Âlimlerin, abidlerin,
Pirlerin şefaatiyle yargılayasın!...*

*Nur-u Nebi,
Kerem-i Ali,
Pirimiz üstadımız Hünkâr Bektaş-ı Veli,
Gerçekler demine Hu..."*

*

Muharrem orucu için gülbenk:

*"Bismişah...
Ya Hak,
Er Hak-Muhammed-Ali aşkına,
İmam Hüseyin Efendimizin
Susuzluk orucu niyetine*

*Kerbela'da şehit olanların temiz ruhlarına,
Fatıma Anamızın şefaatine,
Oniki İmamlar aşkına
Oruç tutmaya niyet eyledim.
Ulu Dergâh kabul eylesin..."*

Oniki hizmet sahiplerine gülbenk:

*"Bismişah...
Allah Allah..
Akşamlar hayr ola,
Hayırlar feth ola, şerler def ola.
Hizmetleriniz kabul ola.
Dileklerinizi Hak-Muhammed-Ali vere.
Emekleriniz boşa gitmeye.
Erenlerin aydın yüzlerine aşk ola.
Onsekiz bin âlemle birlikte
Cümle canlarımızı
Yolundan mahrum eylemeye.
Sizler bize hizmet ediyorsunuz,
Gerçek erenler de sizleri
Kazadan, beladan, kötülüklerden koruya.
Hizmetini gördüğünüz pirlerin
Himmatleri üzerinizde hazır ve nazır ola.
Hz. Hüseyin yardımcınız,
Bozatlı Hızır yoldaşınız ola.
Saklaya, bekleye, göre, gözete.
Geldiğiniz yerden,
Durduğunuz dardan iyilikler göresiniz.
Dil bizden,
Nefes Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli'den ola.
Gerçeğe Hu..."*

Salavat

"Bismişah..
Ber Cemal-i Muhammed,
şah-ı velayet,
İmam Ali, İmam Hasan,
şah Hüseyin'i Pir bilene verelim
Candan salavat.
Allahume salli ala seyyidina Muhammed
Ve ala Ali seyyidina Muhammed.
La Fetta illa Ali,
La Seyfe illa Zulfikar."

*

Sultan Abdal Musa,
Evliyalar kanunu üzre
Çerağ uyarıp
Etti gülbenk...

*

Çerag gülbengi

"Bismi şah,
Uyaralım şahı merdan Ali'nin nurunu,
Aydınlatısın erenlerini meydanını,
İnsanlığın yolunu.
Cerağı uyandırdım Ol Huda'nın, akına,
Nuru Nebi Keremi Ali,
12 imamlar, Pir Hünkâr Bektaş Veli'nin aşkına.
Âşıkların, sadıkların,
Kerbelada yanıp yakılanların aşkına. ,
Cem erenlerinin ve bir cümle canların

*Gül cemallerine aşk olsun.
Çerağ ı rüşan, fahr-i Dervişan,
Zuhur-u iman, Himmet-i Piran,
Pir-i Horosan, Kürşad-ı Meydan,
Kuvve-i Abdalan,
Kanun-u Evliya
Gerçek Erenler Demine Hu !”*

*

Kaygusuz;
Oturduğı yerden ayak üzerine durup
Vardı kapıya...
Yüzün yere koyup erenler karşısında
Başın eğdi.

Er kişi o’dur ki ben demeye a oğul
Çıkara üstünden sıfatlarla benliğı
Seve yaradılanı, Yaradandan ötürü
Hoş göre cümle zerratı, nebatı, insanı

“Ben” demeye, soyuna benlik gömleğini
Giyine tevazu ve ihlâsın
Parıl parıl parlayan libaslarını,
Sonra eğı başını, olgun başaklarca
Tutuna kara toprağı kökleriyle
Uzana gelecek yüzyıllara
Dalıyla, budağıyla...

*

Eşik, eşik, eşik
Kapılarla birleşik

Menzilden menzile
Her adımla yerleşik.

Gönüllerin meş'alesi, ışığı
Abdal Musa Pir Dergâhı eşîği

Başımızda güvercinler dönüyor,
Hayat sanki, bir elekten eliyor
Tekke derler bizim köyde yanıyor
Gönüllerin meş'alesi, ışığı

Bu yörede konaklayan her kervan
İnsan insan umut yüklü can,can, can,
Hep bahardır, susuzluğa şadırvan
Abdal Musa Pir Dergâhı eşîği

Ve eşîğe baş koymuş Kaygusuz
Yapışmış sanki, ayrılması değil.
Melil, mahzun, kuzu sessizlemesi

Elbet, malum olacaktır Pir'e
Dal nasıl bilirse çiçeğini
Aynen öyle bilecektir
Sevdiceğini...

Muhteşem bakışlarla kanat çırpıp süzülen
Çağ dolusu bir erenin nazarı,
Duası;
Oh ki ohhh!...

Buyurdu ki:

**-*"Kim yoldaş olur
Bizim Kaygusuz'a kim?"***

Ayağa kalktı
Tam kırk kişi
Ve
Oturdular yanına Kaygusuz'un...

**-*"Uğurlar olsun,
Hayırlar olsun erenler,
Varın gidin Kaygusuzca Kaygusuzla"***
Dedi pir.

Görkemli bir bakışın erittiği yürekle
Dil tatlısı sözlerle göğe uçtu Kaygusuz
Pirinden izin almıştı işte
Bayram içinde bayram bu olsa gerek.
Gece devrildi sabaha

Sabah, ııslak güneş
Seherin busesi alınlarda, yüzlerde

Seher vakti bir koyun kurban edip
Söyüş edip pişirdiler tekkede
Birkaç ekmekle Kaygusuz'a verdiler.

Veda vakti gelmişti
Gönüller Sultanına, arkadaşlarına
Diğer talebelere veda...

Kılındı fecir namazları
Uğurlandı yolcular,
Dualarla, âminlerle.

Tekkeye yakın bir menzile vardılar,
Ulu kavaklar altından akıp giden su...
Sebzelik, bağlık, yemyeşil çevre...
Su, Abdal Musa dergâhına akardı

Kaygusuz, açıp sofrayı,
Sade suda kaynatılmış eti,
Kızartılmış et kebabını
Kırk kişiye taksim edip dağıttı.

Yediler, "şükür" dediler.
Yudular ellerini
Sonra oturup,
Koyuldular sohbeta.

Sohbetin ortasında
Başın kaldırıp,
Baktı kavak ağacına
Ve dedi ki Kaygusuz:

***-"Acep ulu çınar değil midir, bu çınar?
Ne boş yerde bitmiş, boy uzatmış."***

Bilirdi Kaygusuz, kavağın kavaklığını,
İmtihan için,
"Çınar değil midir?" diye sormuştu
Zergerdan cinsi kavağa bakarak.

Dediler:

-“Bu ınar değil, bir kavak ağacıdır”

Kaygusuz :

-“Ben onu ınar ağacı sandım” dedi;
Başkaca hiçbir kelâm etmedi.

Hemen kalkıp oradan,
Döndü geri,
Geldi dergâha;

Kaygusuz’un geldigini
Gördü halifeler, dervişler.

“Aceb niçin gitmedi, yine geldi”

Dediler.
Sebebi acep nedir,
Asla bilemediler.

Amma,
Malûm oldu Sultan’a.
Kaygusuz’un yoldaşları
Kendisine tâbi (yâr) olmadılar.
Olamadılar,
Anladı, hissetti, bildi pir...

*

Ölü neyse ölü yıkayıcı elinde
Seven de odur sevdiğinin avucunda

Tohum neyse boz toprağın sinesinde
Bahçivanın fıskıyesi nasıl sularsa bahçeyi
Kapı üstünde kilit,
Kilit içinde anahtar neyse;
Sebepler sonuç neyse cümle hadisâta
Seven ve sevilen de odur işte...

*

O gün akşam oldu,
Yine âdet üzere çerağ uyardılar.

Kaygusuz durdu,
Yine kapıya vardı, yüzün yere urdu.
Ve ardından;
Sultan'ın yakınında,
Onu duyacak, işitip, cevap verecek
O eski yerine geçti

Buyurdu Pir:

**"-Bu def'â evvelki yoldaşları otursun
Ve gayrılar kalkıp
Kaygusuz'un yanına varıp dursunlar."**

Kırk (nefer) kimse, kalkıp
Yanına dikildiler...

*

10-)YOLDAŞ OLMAK

Bir tekke ki en az beş yüz insan
Bu tekkede konaklamış, oturmuş
Gönül derler bir kitaptır apaçık
Her birisi bir dil ile okurmuş.

Güneş bile tutmuş ayın kolundan
Bu dergâhın eşiğine gelip durmuş

Yoldaş odur aynı yolun yolcusu
Yoldaş odur yük çeke, ola destek
Yoldaş odur kızgın demir üstünde su
Yoldaş odur yoldaşına olmaz köstek

Yoldaş odur çileleri bölüşe
Yoldaş odur kurban olur dost yüzünde gülüşe

Abdal Musa bendelerin cümlesi
Ölümüne birbiriyle yoldaştı...
Candı, dosttu, gardaştı...

Kırk nefer dikildi ya Kaygusuz'un yanına
Kırk yeni nefer
Neferlerin arasından...

Düşündü yoldan geri dönenler,
Düşündüler, düşündüler
Nadim olup bakıştılar birbirine

Anladılar hatalarını,
Anladılar Kaygusuz'un
Çınar deyişini kavağa...
Çözdüler sırrın sırrını
Dediler :

*- "Bilmedik muvafakat kılmaduk
Yek-dil yek cihet olmadık, olamadık
Oysa;
Cümle bir dilden söylemek gerek idi.
Of ki off, aman aman!
Şimden sonra ne fayda?,
Son pişmanlık fayda etmez anladık."*

Bu bahçeye elma bahçesi denilse
Elma kokar, her ağacın her dalı
Üstteki dal ayva, ortaki nar
Olur mu öyle çeşit çeşit meyvalar
Bir elma ağacında, olur mu hiç?

Yol uzun,
Yoldakiler
Konuşmazsa
Aynı dili can balam
Biter mi o yol, biter mi hiç?

Bir sandık domates içinde
Bir çürük varsa şayet
Kokusu tüm sandığa yansımaz mı?

Bir ordu düşünün bir ordu,
Yarısı hedefe kilitlenmemişse
Zafer nasıl gelsin, nasıl?

Bana inanmış bir insan
Aynı dili konuşan, tek insan verin
İnanmamışlar ordusunu yeneyim...

Offf ki offf!

*

Yol yarıdan dönenler
Dönüp de oturanlar pişman
Bin çınar dalında düştüler
Kırk kere, kırk bin kere

Kaygusuz'a yeni yoldaş olanlar
Anladılar meseleyi eni – konu
Heyecanlandılar..

*

Etti duasını Pir
Çekti gülbenkini geceye inat
Bir ışık serinliği indi yüreklere
Sustu zaman, durdu saat, düştü takvim...

*

Geçti o gece de
Erdi sabaha

Erdi kuş kanatlı sehere,
Yine bir kurbandı kesilen
Yine söviş ve püryan, dualı et ve sonra
Birkaç ekmek sofrada.
Öpüldü Sultan'ın eli
Canlar, karındaşlar, hâldaşlar
Yoldaşlar vedası, bayram.

Koyuldular yola
Kırk can yanyana
Önlerinde bizim Kaygusuz..

*

Yine aynı yer, yine aynı kavak
Yine ağacın dibinde oturdular.
Çözdüler çıkınlarını yediler yemeklerini
Şükredip ellerini yudular.

Kaygusuz Sultan baş kaldırıp dedi:

- "Yarenler, ne hoş çınar ulu çınar." dedi.

Yoldaşları, aynı cümleden, aynı dilden
Ses oldular bu sese...

- "Sultanım, evet, ne güzel çınardır", dediler.
İşte o an anladı Kaygusuz
Bu yoldaşlara güvenilir
Bu yoldaşlarla bin hacca

Bin kez olsa gidilir...

*- "Bir kişi olsa,
Bu ınardan bize
Çıkıp meyva indirse
Ta'âm üstüne yesek. "*

İçlerinden biri hemen kalkıp
Eteklerini toplayıp
Kavak ağacının üzerine çıkıverdi;
İki ayağını basıp,
İki eliyle bir dalını sağlam tutup,
Silkiverdi.

O esnada
Kudret-i Hudâ
Evliyaya, ermişe, erene gözüken,
Kırmızı kırmızı elmalar döküldü,
O kavak ağacı dallarından
Kızıl elmalar...

Nice vakit, zikrolundu
Kızıl elma
Kızıl elma...

*

Dedi :

(K)ızıl bir güneşin tam ortasından
(I)şığın koparılıp demetlenmesidir

(Z) afer atlarının dolunaylardan
(I) tır seherlere kenetlenmesidir.
(L) âlenin zikreden dudaklarından
(E) n uzak sessizliğin hayretlenmesidir
(L) â mekân serçelerin kanatlarından
(M) emleket havasının gurbetlenmesidir
(A) yrılık saatinin kopan zembereğinin
.....Aşka şerbetlenmesidir.

*

Sordu:

(K) im demiş kim, Türk'e kim soru sormuş
K(I) yısız düşlerin dil sürçmesi midir?
Sa(Z) ının akordu bozulmuş bir heyetin
Y a r (I) nsız şimdiyi görüşmesi midir?
Masa(L) anlatıp duran şu koltuktakinin
Haddini bilmeden dil uzatıp Türklüğ(E)
Sürtüşmesi midir? Diyemem buna hela(L)
Bölücünün dilinden ben asla hiç anlama(M)
Görürüm hesabını, bırakmam ki yarın(A)

*

Dedi :

(K) ayadan, mermerden, taştan bir şehir
(I) ssız tarihlerin sinesinde duran zehir
(Z) ehri bal eyleyen erenlerin sesi gerek
(I) şıkların yönünü bıkmadan çevirerek
(L) isanını halkın ve Hakk'ın lisanı eylemeli
(E) l açıp gökyüzüne dertleri söylemeli
(L) imanların en muhkemi ufukdaki limandır

(M)edeniyet seni bekler, kaç asır, kaç zamandır
(A)ğam nerde, atam nerde, sen neredesin ?
.....Sesime ses ver, bırak gelsin...

O ağacın dibinde bir ırmaktı, akardı.
Elmaların nicesi suyun içine düşüp,
Yuvarlana, yuvarlana
Pir dergâhına doğru
Akıp gitti, akıp gitti.

*Oturmuştu Sultan vahdet-i hanesinde
Buyurdu talebelerine :*

*-"Bizim Kaygusuz'un velâyet elmaları
O güzelim kızıl elmalar,
Akıp gelir su üstünde
Bize doğru, bize doğru*

*Varın tutun her elmayı
Tezelden, tezelden.
Hediye dir suyla gelir
En güzelden..."*

İşittiler halifeler, dervişler,
Erenler, talebeler cümlesi
Duydular ya pir sesini
Aldılar ya işaretini
Çıkıverdiler suya...

Gördüler ki
Kırmızı kırmızı
Kızıl gül güzelliğinde, su içinde
Yüzüp gelmekte
Kızıl elmalar Kaygusuzca...

Onca talebenin her biri
Her biri, beşer-onar elma tutup
Tutup götürdüler doğruca
Doğruca Pire, Sultana verdiler.
Verdiler ya, çiçekdeydi henüz mevsim,
Mevsimlerden meyve vakti değildi daha
Görüp işitenler
.....Şaşırdılar...
.....Şaşırp kaldılar...

*

Gürüldeyen gök sesinde,
Yunusların heybesinde
Dedem Korkut adresinde
Kızıl elma kokusu var;
 Oğul ey, sana derim sana hey!
 Can gözünle iyi bak, unutma
 Önünde yıldız olan her aya
 Ve yürü ardına bakmaksızın
 Kızıl elmaya,
 Kızıl elmaya hey!

Güneşlerin doğuşunda
Yağmurların yağışında
Kardelenlerin kışında
Kızıl elma kokusu var;
Oğul ey, sana derim sana hey!
Bekleme oyunda oynaşta; yürü
Yürü ki kervanın yolda kalmaya
Ver yüreğini, bozkurtlamasına;
Ülkene, milletine, sevdana
Ve
Kızıl elmaya,
Kızıl elmaya hey!

Yağız atın yelesinde
Dergâhların çilesinde
Bir Kaygusuz nefesinde
Kızıl elma kokusu var;
Oğul ey, sana derim sana hey!
Ateşi, gülü ve suyu, tut avucunda
Eşin, benzerin bulunmaz ki şu acunda
Erit nefesinle demir dağları erit
Uyar uyuyanları, yeniden dirilt
Erdemle, ilimle, irfanla yürü
Kızıl elmaya,
Kızıl elmaya hey!

11-) MISIR'A GELİŞ VE TURNA SEMAHI

Geldiler erenler Mısır'a
Bir gözü amâymış
Mısır Padişahının
Öğrendiler.

Yadırgamasın bizi diyerek
Pembeden bir bez koydu
Bir gözüne Kaygusuz
Ve yanındaki kırk yoldaşı
Kapalı tek gözleriyle koyuldular yola
Akıyordu Nil, yana yana akıyordu
Bindiler gemilere Dimyad'dan
Bulak iskelesinde indiler
Çıktılar sahile...

Cümlesinin
Üstlerinde etekli tören giysileri
Yan yana, can cana dervişler
Hayret fırtınasında kalmakta
Bir gözleri kapalı erenleri,
Görenler...

Önde Kaygusuz
Ardı sıra kırk nefer
Dizildiler turna katarı gibi
Bir gözleri kapalı

*

Turna katarı nasıl dizilir bilir misiniz?
Ya turnayı gördün mü hiç, turnaları a oğul?
Mutluluk, uğur, bereket,
Huzurun simgesi
Kutsal mı kutsal
Saflığın, dürüstlüğün, temizliğin,
Vefanın, sadakatın, sabrın,
Sevginin, onurun, özgürlüğün de simgesi turnaları...

Bozmaz yuvalarını insanlar, ilişmezler
Dökmezler kanını, dokunmazlar turnaya
Avlandığı takdirde
Felâket gelirmiş avcısına, biz böyle belledik;
Bereket yağar a oğul bereket
Turnaların konuştuğu her tarlaya...
Vurulur ve çiftlerden biri ölürse, geride kalan
Devam etmez asla yaşamaya,
Seçer ölümü
Gidip bırakır kendini suya...

*

Avustralya yerli danslarında,
Mısır mezarlarında, Rus şarkılarında,
Kızılderili işaretlerinde,
Yunan-Roma mitlerinde
Hasılı her kültürde,
Turna Kuşu,
Orta Asya`dan Japonya`ya, Kore`ye kadar
Binlerce yıldır
Şansın, uzun yaşamanın
Tabii ki en evvel simgesi barışın.

Anadolu insanının
İnancında, türküsünde, şiirinde
Halısında, kiliminde,
Oyasında, eşliğinde, beşliğinde,
Giyiminde, kuşamında,
Özetle her eşyasında motiftir turna...

Uğur getirsin diye takılır
Gelin başına turna teli.

Turnalar, insan gibidirler ay balam !
Yaşarlar çiftler halinde
Tek eşli bir hayat sürerler.
Ayırırlar yuvalarını diğerlerinden
Düşkündürler gururlarına
Benimseler sade bir hayat tarzını

Bazen yüz yıl kadar sürer hayatları
Eşleri ölürse şayet
Eşleşmezler bir daha...
Hattâ,
Korurlar, gözetirler
Yaşlı ana-babalarını...

*
İki kuşa vurgunuz biliyorsun a oğul
İki kuşa
Turnaya ve güvercine
Öyle değil mi?
Neden kutsaldır bu iki kuş
Düşündün mü ?

Turna Hz. Ali yi
Turna Ahmet Yesevi' yi temsil eder can balam !
Ve Hacı Bektaş-ı Veli
Güvercin donunda
Çıka gelir her meclise
Göğsünde sakladığı
Bir ceren yavrusuyla.

*

Döndükçe yükselir göklere âhım
Hakk'a dilekçedir turna semahım

Kelebek ateşi sevdasıyım ben
İçimin dışımla kavgasıyım ben
Yolların en ince cılgasıyım ben
Döndükçe yükselir göklere âhım.

Karani hırkası gibi kokuşlu
Katar katar geldim uğru nakışlı
Yemen ellerinden Ali bakışlı
Hakk'a dilekçedir turna semahım

*

Nefesin nefesle bilişmesidir
Suyun bir atomda oluşmasıdır
Kulun Yaradanla buluşmasıdır
Bu cennet vatanda turna semahı

Zeminden semaya uçuşun resmi
Dört iklim, kırk kapı dostluğun ismi
Çevirmek ışığa maddeyi, cismi
Gönül ocağında turna semahı

*“Yemen ellerinden beri gelirken
Turnalar Ali’mi görmediniz mi?
Havanın yüzünde semah dönerken
Turnalar Ali’mi görmediniz mi?”
Diyen dil, benim dilim a oğul!*

*

Atom bombası atıldığında Hiroşimaya
İki yaşında bir çocuktan Sadako Sasaki
Bir mil uzağına düşmüştü evlerinin
En ölümcül bomba oy!
Oy ki oy!
Ben yanayım insanlığa
Sen yanasın dostluğa
Dayanasın insan olmanın erdemine
Sarıl, sarıl bana,
Bırakma ellerini ellerimden
Ben ağlayım, sen düşün oyy!

On iki yaşına geldiğinde
Kanser demişlerdi doktorlar hastalığına onun
İy’olmaz “atom bombası hastalığı” bu demişlerdi

Küçük Japon kızı Sadako Sasaki
İşitmişti
“Kâğıttan Bin Turna Kuşu” efsanesini.
Efsaneye göre:
Hasta birisi
Bin adet kâğıttan turnayı katlarsa eğer,
Dileğini yerine getirecek Tanrılar
Sağlığına kavuşturacaklardı.

Sadako,
Küçük Japon kızı
“Kanatlarınıza huzur yazacağım;
Tüm dünyada uçabileceksiniz.” böylece deyip
Koyulur kâğıt turnaları katlama işine...

Ancak;
Ömrü yetmez
Bin adet turnayı katlamaya
645’inci turnayı tamamlayamadan
25 Ekim 1955 günü
Yumar hayata gözlerini
Noksan kalan 356 turnayı katlayıp
Onunla birlikte gömer arkadaşları.

O günden bu yana işte
Nükleer silâhsızlanmanın, yani barışın
Sembolü olur turna kuşu
Dünyada acı çeken çocukların
Yansıtır hep Sultanım
Yansıtır ortak duygusunu...
Bu sebeple can kuşum,
Ağustos ayının altısında her sene
Dünya barış gününde,
Çocuklar tarafından yapılan
Turna kuşu origamileri
Gönderilir Hiroşima’ya.

*

Azerice “durma”,
Türkmence “durna”,
Kazakça “tırna”

Kırgızca, Özbekçe ve Uygur Türkçesi'nde
"Turna" denir bu kuşa.

*

Uzun bacaklı, zarif boyunlu,
Parlak, duru güzel gözlü
Göçmen bir su kuşudur Turna

Başının arka tarafında geriye
Sarkan bir zülfü vardır.
Göz alıcı, mavi, kırmızı, yeşil
Işıl ışıl tüyler kanatlarında

Kurak ovalarda, steplerde
Nehir vadilerinde, göllerde
Bataklık yerlerde yaşar,
Sıcak ülkeler kuşudur turna.

Mavimsi, çilli, karışık renkte
iki yumurta yumurtlar.
Nöbetleşe bekler yuvayı eşler
Kuluçka zamanı saldırırlar
Yuvaya yaklaşan yabancıya...

İçlerinden birinin önderliğinde,
'V' şeklinde dizilerek uçarlar göç zamanı
Merkezinde liderin olduğu
Bir çember oluşturarak
Kümelenirler yere konduklarında

*

4000 sene önce yaşıyan ressam
Taşlara çizmiş Turna resmini.
Allısına, tellisine
Türküler bestelemiştir;
Taklit etmişiz danslarını
“Turna barı” oynamışız.

Telinden esinlenmiş,
Gelin teli yapmışız.
Delikanlı yârine, asker anasına
Uçurmuş haberi Turnayla

Turna çok güzel bir kız olmuş,
Aşk olmuş, saflık olmuş, vefa olmuş.
Kültürü, sanatı olmuş Anadolu'nun

*

Bulut bulut geçer şu gökyüzünden
Getirir selâmın Turna kuşları.
Aşkımı çığırır sanki özünden
Sesidir Ali'min Turna kuşları

“V” şeklinde havalanıp doğrulan
Bir selâma al ateşte kavrulan
Kanatlanıp yedi göğe savrulan
Ruhudur gülümün Turna kuşları

Kızılelma derler büyük ülküde
Telli turna yine uçar belki de
Yâr kokulu bir seherdir türküde
Ezberi dilimin turna kuşları

Yiğitlerim takvimlerden ağanda
Tarihlere Türk güneşi doğanda
Yürek duam dokuz göğe sığanda
Resmidir hâlimin turna kuşları

*

Ve dediğim gibi hey Dost!
Önde Kaygusuz Abdal
Ardı sıra kırk nefer
Turna katarı gibi
Dizildiler,
Dizildiler...

*

12-) NÖBETLEŞE SELÂM VE MISIR'DA ...

Vakitlerden tam o vakit
Mısır Padişahının has bir adamı
Bulak iskelesine geliyorken
Görüverdi
Turna katarı olmuş
Dizim dizim kırk neferi;
Başlarında hocaları
Omuzlarında dayançları
Mısır Kalesine doğru
Yürümekteler...

Gördü ya saray kapıcısı has adam
Gördü ya dervişleri
Cümlesinin pembe bağlı gözlerinde
Şaşırdı, düşündü, sorguladı
Hayret etti, bir anlam veremedi
Ve çekilip yol kenarına durdu.

Yüzüne bile bakmadan
Selâm bile vemedi
Kendi âlemlerince
Yürüyüp geçtiler
Kırk değişik adam
Kırk nefesle
Önünden adamın..

Nicesinden sonra
Çıka geldi Kaygusuz Abdal
Onun da bağlıydı bir gözü

Durdu adamın önünde
Verdi selâmını..

“Aleyküm selâm” dedi adam
“Aleyküm selam!
Bir sualim var ey Baba sana?
Lutfet, merakımı gider olur mu?”
Dedi.

“Buyur oğlum, evlâdım, sor hele
Aklımız ererse verelim cevap”

Adam:
“Hangi diyardan gelirsiniz?”

Cevap:
Anadolu’dan, Teke Vilâyetinden,
Abdal Musa Sultan dergâhından”.

Yine Adam :

“Madem ki
Bu kırk nefer insanın cümlesi
Tâbidir sana
Önümden geçip gittiler öylece
Selam vermediler bana
Sebebi nedir acaba ? “

Kaygusuz :

“Bizim aramızda bir kural vardır,
Bir âdetimiz vardır ki,

***Biz selâmı nöbet ile veririz.
Savdı nöbetlerini onların cümlesi
Benimdir nöbet bu gün,
O yüzden vermediler selâm sana,
Biz selâm verdik.”***

Yine sordu o adam :

**“Bir müşkülüm daha kaldı
Lutfeyle bana
Onun da, açıkla anlamını.”**

Kaygusuz :

**“Nedir müşkülün?
Söyle iştelim.”**

Adam :

**“Bu kadar a’mâyı nerden topladın?
Hep bir gözlerine penbe yapıştırmışlar
Ve hem sen dahi
Penbe koymuşsun
Sebep nedir?
Niçin geldiniz bu diyara?”**

Cevap :

**“Bizim bu diyara gelmekten muradımız
Hacc itmek
Ve nasîb olursa
Ka’betu’llâh tarafına gitmek
Ve bu diyar-ı Mısır ki**

**Yusuf Peygamber tahtıdır,
Ziyaret idip bir miktar gezmeye niyetliyiz.
Gözlerimize şu sebeple penbe koduk ki,
Zahir gözümüzü yumup,
Batın gözümüzü açmışız.
Geçip cümle dünyanın meta'ından
Aşk-ı muhabbet şerbetin
İçmişiz dost elinden..."**

*

Göz
Gözden
Gözlerden
Gözlerken gözden göz göz
Göz içinde göz olup çıktık

Göz var okyanus kadar derin
Göz var baharlar kadar serin
Bin bebekte bin masum göz
Lekesiz, tertemiz, siz-biz
Gözümde göz iziniz
Yansımasında aynadır gözlerimiz
Dergâhın gözünde bulunmaz perde
Gözsüz de görür baş, gecede, seherde

İçimizin şehrine bir göz atalım şöyle
Var mıdır acep camı kırık pencere?

İçimin en içinde sonsuzluğun girdabı
Evlerde aynaların cümlesi kırık
Bir bebek beşiği kenar köşede
Bir suskun hıçkırık...

Pas tutmuş gözlük camım
Bu kaçınıcı göz ölçüsü
Bozuk diyoptirisi
Merkezi kaçık kağı yanlaması dünya
İç gözüm kendi aynasında
Sen kendini gördünya
Ohh ne alâ, ne alâ!!

Halâ gözün kör olsun e milerde baht
Halâ iki gözüm iki çeşmelerde gurbet
Ve halâ gözler ülkesi nedense
Bu canım memleket?

*

Adam,
Anladı,
Bildi, belledi,
Öğrendi her şeyi
Dönüp geldi huzuruna Mısır padişahının...

Padişah :

“Ne tez geldin?” Diye sordu.

Adam :

**“Sultanım,
Bir kimseye rast geldim yanınca kırk nefer
Penbe bez bağlamışlar cümlesi gözlerine.
Sordum-sual eyledim, cevap verdiler
Teke Vilâyetinden**

Abdal Musa Sultan dergâhından geliriz,” diye.

*

Bir kapıdan içeriye
Girmişim de haberim yok
Bin odayı bir kilide
Vermişim de haberim yok

Düşüp sonsuz deryalara
Daldım gülden deryalara
Yüreğimi bulvarlara
Sermişimde haberim yok

Bir ışıktan bin görünen
Çiçekten urba bürünen
Milyon parçaya bölünen
Bir’mişim de haberim yok

Ne ki Ceylan’ımın sözü?
Kan yaş ile dolmuş özü
Bir aynada on bin yüzü
Görmüşüm de haberim yok.

Dağ dayanmaz feryadıma
Ceylan diyorar adıma
En sonunda muradıma
Ermişim de haberim yok

*

13-) BİR GÖZÜ KAPAMAK VE PADİŞAH

Hayat ince uzun yoldur
Dost dost diye yürünür yol
Gönül boynu bükük daldır
Dost dost diye açılır gül

Yârden bir haber gelince
Zaman kayayı delince
Senlik benlik silinince
Dost dost diye tutulur el

Hayat oyun, bir serancam
Yarı gündüz, yarı akşam
Pencerede ağlarken cam
Dost dost diye kızarır tül

Karanlığı ışık böler
Semah döner can türkler
Dere akar, deniz güler
Dost dost diye kavuşur sel

Siyah beyaz hepsi kardeş
Gönül kırma otur, yerleş
Aşk çatıma düşer ateş
Dost dost diye esince yel

*

Ve Kaygusuz risalesince kelam
Bu güzel kelema devam :

Şaşırıp kaldılar oracıkta
Padişah ve vezirler
Birbirine bakıp bakıp
Konuştular :

*-“O kişi ya çok âkil ve ârifdir
Yâhûd
Gayet nâdan ve câhildir.
İmtihan etmek gerek onu.
Bir âkildâne olursa,
Müşerref kılalım, ağırlayalım;
Eğer cahil olursa, hakkından gelelim.”*

Orada hazır olanların her biri
Bir çeşit kelâm etti.

Vezir :

**“Bir kişi görevlendirelim
Onu davet edelim
Konuğumuz olsunlar,
Selâm verip oturduklarında,
Aşçılar ta'amlar getirsin.
Ve yanında kişi sayısınca kaşık**

**Ancak,
Kaşıklar ki
Herbirinin sapları üçer karıştan büyük ola
Her biri,
O kaşıkların yukarı başından tutup
Yemeye mecbur kalalar.
Eğer onlar**

**Kollarınca uzun saplı kaşıklarla
O yemeği yerler, o çorbayı içerler
Ve Őukederlerse, ariflerdir, kâmillerdir,
Eğer yiyemezlerse,
Şöyle biribirine bakışıp kalırlar
Üstlerine başlarına dökerlerse,
Cümlesi cahillerdir.
Sonra Padişahım
Siz nice bilerseniz
Öyle idesiniz.”**

O vezirin bu sözü
Kabul gördü meclite.

Padişah emir buyurdu
Davet etmek için onları,
Adamlar gitdiler
Kırk tane upuzun saplı kaşık
Tedarik etdiler.

Gidenler,
Buldular Kaygusuz Abdal'ı
Selâm verdiler:
**“Sizi Padişah davet eyledi
Buyurun gidelim,”** didiler.

Kaygusuz :

N'ola, da'vete icabet lâzım
Varalım padişahın mübarek cemalin görelim,
Yüz sürelim hâk-i pâyine

Vardılar
Yoldaşlarıyla padişahın
Sarayına vardılar,
İçeri girdiler.

Gördüler
Sultanı
Taht üzerinde oturur
Eğilip, saygı gösterip selâm verdiler.

Padişah izzetle ayağa kalkıp,
**“Hoş geldinüz safalar getirdiniz,
Kademler getirdiniz”** deyip
Yer gösterdi.

Her biri geçtiler
Oturdular adabıyla.
Aşçılar getirdiler
Çorba ve yemekleri
Meydana, sofranın yanına koydular
Kırk bir sapı uzun kaşık...
Meğer,
O vakit padişahın sarayında
Bilgin, sofu beğler
Mısır beğleri
Oradaydılar,
Kaygusuz yoldaşları dışındakiler
Kaşıkları görüp şaşırdılar.
Ellerine aldılar,
Yukarı başından tutup doldurdular,
Ağızlarına iletmek istediklerinde,
Gördülerki

Kaşıklar kulaklarına uzanıyor nerdeyse.
Bir çare bulub yiyemediler.

Beğler, sofular, âlimler
İçemediler ya çorbayı
Yiyemediler ya yemeği
Kenara çekildiler,
Kalktılar sofradan,
Kaygusuz yoldaşları oturdular

Oturdular ki, ne oturma,
Kırk kişinin yirmisi sofranın bir yanına
Diğer yarısı sofranın öte yanına
Karşı tarafa...

Kaygusuz, hemen
Karşısında olan yoldaşına
Bal dolusu kaşık gibi
Sunuverdi.
Karşısında ki yoldaşı da,
Uzatıverdi ona...

Ve ondan sonra,
Cümle yoldaşlar,
Birbirlerine kaşıklarla
Başladılar ikrama,
İçtiler çorbaları, yediler yemekleri;

Padişahla vezirler
Bakışıp kaldılar

Kaygusuz:

"Dünyayı cennet eylemek için
Paylaşmalı kardeşçesine işte böyle
Kurtulmalı insanoğlu benlikten
Kurtulmalı yönetenler kibirden
Halka uzatmalılar imkânları,

Yoksa,
Derseler "İllâ ben, ben de ben"
Dökülür sımsıcak çorba
Yanar üstleri başları, kulakları dahi
Ve döner cehenneme dünya,
Bu da ibret ola..."

Ziyafete döndü sofrası
İçildi şeker – i şerbetler

En koyusundan bir sohbet başladı
Gök ile yer açtı kulağını
Tebessüm etti eşya...

*

Yâr sunduğun şerbeti
İçtim, haberin var mı?
Tırpan ile gurbeti
Biçtim, haberin var mı?

Susamıştım sevgiye,
Sensin bana hediye,
Çileyi kaymak diye
Seçtim, haberin var mı?

İki gözüm iki sel,
Yeter gayri durma gel!
Seni bulmadan evvel
Hiçtim, haberin var mı?

Buldum ya Kaygusuz'u
İbadettir uykusu...
Zaman köprü, bende su
Geçtim, haberin var mı?

Ceylan seni bulacak,
Bulup da kurtulacak...
Gönlümü köşe bucak
Açtım, haberin var mı?

*

14-)PADIŞAHIN GÖZLERİ AÇILYOR

Padişah:

“Bir gözünüze pamuk koyup
Üstünü penbe bezle niçin sardınız?
Niye bu bir gözün kapatılması?
Söyleyin niye?”

Kaygusuz Abdal:

“Sultanım,
Bizim 'âdetimiz odur ki,
Hangi beldeye varırsak
O vilâyetin padişahına mûti oluruz

Ona, memleketine hayır-du'â ederiz.
Devletiniz sayesinde bir kaç gün
Bu Yusuf Peygamber tahtını
Ziyaret eylemek muradımızdı.
Siz, evet Sultanım siz
Bu dünyaya,
Bu mübarek topraklara bir gözle bakarken,
Bizim iki gözle bakmamız
Yakışık almazdı.
Biz de tek gözle bakalım dedik
Penbeyi yapıştırdık gözlerimize”

Çok memnun oldu bu cevaba padişah

- “Hüdâ takdiri, yazan böyle yazmış
Hakk'dan geldi hoş geldi.

*Kaldırın gözlerinizden penbeyi
Bu taht Yusuf Peygamber tahtıdır,
Bu diyâr O'nun diyârıdır,
Ziyaret edin iki gözle, seyredin... “*

Kaygusuz :

*Sultanım
Bir "dua" eyleyelim,
Siz de "âmin" deyiniz
Tâ ki Hakk Sübhâne ve Ta'âlâ katında
Du'âmız kabul ola.
Ellerimizi sürelim yüzlerimize
Ve
Gözlerimizden kaldıralım perdeyi.
Hakk Ta'âlâ Hazretleri'nin kudretini
Müşahede kılalım.”*

O saat, Kaygusuz Sultan
İki ellerini semaya kaldırıp,
Dua etti
Göklerin bilmem kaçınıcı katına çıkar gibi
Suyun gözesinden fışkırp inlemesi gibi
Tayfunun sularda dalgaları sürüklemesi gibi...

Ağlaya ağlaya gözleri kör olmadı mı
Yakup Peygamber'in?

Yusuf'un gelişiyle açılmadı mı?
Duanın gücü işte bu
Sevginin gücü...

Padişah da veziriyle birlikte
"amin-amin" dediler.
Cümle ulema
Mecliste her kim varsa
"Veleddâlin, amin" deyip
Sürdüler ellerini yüzlerine,

Kaldırdılar perdeyi gözlerinden,
Yüzleri ve gözleri açıldı.

O esnada,
Amâ gözleri açılıverdi Padişah'ın
Aydınlandı dünyası.

Duadır,
Delinen ozon tabakasının yarasını saran
Duadır, ekvatorun sancısını gideren
Duadır, dağların öfkesini baharlara çeviren
Sığınak, mucize, huzur duadır...

Ve orada bulunan herkes
Anladılar Kaygusuz Sultan'ın
Gökle, yerle sevdasını.
Anladılar piri Abdal Musa'sını
Anladılar ilim irfan deryasını
Önce şaşkınlık ve sonra suskunluk
Yağmur sonrası hava
Çiğ yağışı yaprağa, yeşil otlara
Mis gibi insan iklimi
Mis gibi doğa kokusu...

Padişah inip tahtından aşağı
Öptü Kaygusuz'un elini
Saygı gösterip
Buyur etti,
Sarıldı, seherlerin ışığa sarılışınca
Sarıldı, hamurun teknede karılışınca
Sarıldı, müjdenin gurbettekine verilişince..

Padişah :

“Yâ Şeyh, dile benden ne dilersem!”

**O zaman, Kaygusuz
Bu şi'ri söyledi:**

SULTAN KAYGUSUZ BABA MÎ-FERMÂYED Şİ-R

**Söz başında zikir idelüm Allah'ı niyaz ile,
Cânu gönülden direm laf degüldür söz ile**

**Yâ ilâhi kapunda birkaç dileklerüm var
Hele şimdiki halde cengüm var boğaz ile.**

**Onbin koyun bin deve be bin de şu sığırı
Beşbin tavuk bin ördek daha bunca kaz ile**

**Mâ-hazar lokmaları dâ'im nasib kıl bize
Üçyüz otuz azmânî yidi bin öküz ile**

**Dâne piriñ zerdeler paça tirid gördiler
Tâze çevirme bir yanân kaba helvâ koz ile**

On bağçe alma, armud on dahı her dürlüden
On dahı Őeftalüden zerdalü kiraz ile

Bin karaoğlan bin karavaŐ hizmet-kâr
On bin Rûm mahbûbı, biŐ bin Mogol hız (kız) ile

Hûrî-Őıfât nigârlar ilikleri âŐıkâr
İbrikleri cân alur sükker agzında ezile

Tabl(u) zurna nefesle hazretünde çalınur
Dâ-im müdde'î görsün ânı ol kör göz ile

Bunca sözi söyledük bize bâkî kalur yok
Kaygusuz'a nazareylegil bir güler yüz ile "

Padişah dinledi
Can kulağı ile...

Gördü ki, Kaygusuz'un talep kıldığı Şey
Gâyet mübalâğadır,
Fikredib bu sözlerin hakîkatine nazar kıldı.
Bildi ki
Onun muradı
Dünya malı değildir.
*"Tutalım bu talep ettiği Şey
Abartıdır, misaldir.
Söyedikleri cem edilip verilse dahi
Neylesin?
Bunlar dünya sıfatıdır, baki kalmazki.
Bu muhabbette bir güler yüz ki*

*Hoşça bir örnekleme ki
Aşk olsun. “*

Gönlü hoş oldu padişahın
Oturduğu yerden, tebessüm ederek:
“Yâ şeyh, senin bu istediğin şeyleri
Cümlesini sana verelim, olmaz mı?”

Kaygusuz :

*“Padişahım, dünyada muradımız,
Gönül hoşluğunuz
Beden sağlığınızdır,
Yoksa
Cihanda bilinmedik ve görünmedik
Nesne kalmamıştır.
Hele şimdiki halde
İşbu benim yemek kâsemi
Bal, yağ ile doldurun,
Başka bir şey istemem.”*

Deyip
Belinden küçümen bir kâse
Bir çanak çıkardı,
Sunuverdi.

*

İsterim
Muhabbet vaktinde gülen bir yüz
Aşk vaktinde çağıldayan bir gönül
İsterim
Hoşça bakıp kâinatta her ne varsa hepsine
Dikeniyile çalıyı, gagasıyla atmacayı, pençesiyle kartalı
Cümlesini her haliyle
Sevecek kocaman bir yürek

İsterim
Eksiltmeye, tamamlaya; kırmaya bütünleye
Dolu kadar boşun olduğunu bilmeye
İsterim,
Senden seni isterim...

*

Padişah,
Kiler görevlilerine :

*-“Alın, şeyhin kâsesini
Doldurun bal ile, yağ ile”*

Kiler görevlisi alıp kâseyi
Vardı kilere, açtı kapıyı
Girdi içeriye.

Evvelâ bal mı koyam, yoksa yağ mı koyam?
Dedi düşündü

Yağ küpünün açıp ağzını
Birkaç kepçe yağ koydu
Küçümen kâse içinde
Ne kadar koyarsa koysun
Kayboluyordu hepsi

Özetle
Cümle küpleri boşaltıp
Ne kadar yağ var ise
O küçümen çanağı dolduramadı.

“Olacak gibi değil,

Bakalım bal ile dolduralım n'olacak"
Dedi.
Ne kadar bal varsa doldurdu da doldurdu
Lâkin
Dolmak bilmiyordu bir türlü.
Oraya bıraktı kâseyi
Vardı Padişahın yanına
Usulca kulağına

*"Padişahım,
Dolduramadım,
Kilerde ne kadar
Bal ve yağ varsa
O küçümen kâseye dolduramadım
Kaç kepçe koyduysam
Yok etti, yuttu sanki."*

Padişah:

*"Var, getir, o kâseyi
Koy erenlerine nazarına
Özür dile
Ondan sonra
Ne yaparsan yap, doldurmaya çalış"*

Kiler görevlisi bir çırpıda
Kaptı getirdi ufacık kâseyi
Ve meydana koyup özür diledi

Şaşırıp kaldı cümle erenler, evliyalar
Şaşırıp kaldı o mecliste oturanlar.
Ve cümlesi heyetin:
"Kaygusuz Abdal gerçek erdir"

Deyip sarıldılar ellerine

Kaygusuz Abdal Sultan
Veda vakti geldi deyip
Cümlesini selamlayıp
Padişah'a veda etti
*

Kim
Bilir?
Ne bilir?
Erenlerin
Can gözünü hey!
Görür görülmezi,
Bilir bilinmeyeni,
Hikmet gizlidir sözünde
O gözler ki, içinde ağlama yanığı
O gözler ki, uyumuşların en uyanığı
İçinde kalabalık caddelerin sancılı gürültüsü
İçinde Mısır tahtlarının tuğrasız en son süsü
Bir odanın lavanta selamlı insan kokusu
Ve bebek ellerinde masumiyet

Kim
Bilir?
Ne bilir?
Bilinmezin anlamı zorlayan sesinin yansıması
En eski zamanların yenileşmiş çimeni
Canavar uykularını bulutsu tenhalarda eriten
Küflü mağaraları ışıklarla diriltten canım hey!

Baş dönmesinin inanılmaz kıvılcımı
Tarifsiz yüklerin omuzlardan alınışı

Ağız diplomasisinin yerle yeksan oluşu
Samimiyet goncalarının secdeye kapanışı
Umutların filizine çalan dip müziği
Okyanus kırılmasının damladaki türküsü

O

O

O gözler ki,
Çifte güvercin kanadı gönül şadırvanında
O gözler ki,
Yolcuları dinlendiren, deli toynaklara gem vuran
Yol ayrımı hanlarında...

*

Teşbihin tesbihlemesine iflâs edip dökülmesi
Tane tane kaldırım taşlarında yuvarlanması
Mantiğın soyunması iğreti libaslarından
Aşkın doldurması yeri göğü...

Kıyasen hukuk, müşahhas topukta zaman
Söz derler bir gökdelen, sırça köşklere inat
Kaygusuz ağaçların meyveye durması dal uçlarında
Kaygusuzca...

*

Penbeye kapat gözlerini
Penbeye boyanmadan şu köhne dünya
Sayki zemberek sendeledi, kırıldı dişli
Sayki bu gelişli gidişli yerin çatladı karnı
Unutma, herkesten evvel sen
Pembeye kapat gözlerini

Siyahın yanık bağırı zeytin çekirdeğinde
Kar fırtınasının aklığı durur biliyor musun?
Küçümen bir tabak indir dost mutfağının masasına

Aç musluğu sonuna kadar balam
Kaç dakikada sele dönecek meydan?

Anla evliyânın yağ-bal tasındaki sırrı
Olur mu?

*

İstemek
Evet ya istemek
Sınırsız çizgilerin ötelere uzanışı
Tüp kadar mide oysa,
Fındık kadar beyin
Ortasına valsi var aslında
Her şeyin...
Kudret helvasıdır sunulan şimdi
Binitsiz takvimlerin elleriyle
Yeterli değilse şayet cümlesi
Varın,
İstedğiniz kadar
İsteyin de isteyin...

Bir mektup yazdım geçmedi mi eline?
Postanın tekeri mi kırıldı acaba?
Yüzüne düşmemiş mısralarımın hikâyesi
Bakışların duru göl suyu içinde yok saçlarım
Anlıyorum, sana ulaşmanın zorluğunu yâr
Yürek sesimi sen değil amma
Yetmiş iki millet duyar...

15-)KASR'ÜL AYN VE DOSTLARIYLA BULUŞMASI

Vakitlerden bir vakit, aynı vakit
Seyyid İmadeddin Nesimi' nin
Derisi yüzülmüş
Kurumamıştı henüz Halep'te kanı...
Mısırlılar,
Şeyh Bedrettin'den istedikleri gibi
Kaygusuz' dan da istediler
Bir tekke kurmasını.

O ise;
Minbernâme'sinde:

“ ...

*Eğer malin var ise kavm ü kardaş
Cihan halkı seninle cümle yoldaş*

*Eğer kendü halinde bir aşıkdur
Ana derler ki iş sevmez ışıkdur*

*Aşık olsam adım tenbel Alayi
Eğer sofi isem derler mürâi*

*Ha bir cenkdir biri birin beğenmez
Arifler Hak'dan özge nesne bilmez*

....

*Ko sözü fariğ ol Kaygusuz Abdal
Ki sözden açılır cümle kil ü kal”*

Deyip durdu..

İnsanlar, insanlar

Aşığın halini anlamazlar nedense
Anlamazlar da isterler hep.
"Oysa biz,
Sıyrılmışız ben gömleğinden
Dünya malını terk etmişiz
Tembel alayı kurmuşuz kırk kişilik
Alaiye derler,
Alanya'dan çıktık çikalı dost...
Alaya da alsa bizi halk
Hoşça bakarız zatlarına..."

*

Saray kapısından çıkıp dışarı
Yürüdüler can cana eski Mısır'a doğru.
Geldiler,
Nil deryası kenarına
Konakladılar.

Kırk nefer kırk gün
Yağ, bal yediler o kâsedan

Bir çanak dolusu kudret yemeği
Bitimsiz göklerin ikramı
Halil İbrahim sofrası mübarek
Ne biter, ne yiter aşkın zamanı

Padişah,
Kaygusuz erenlerinin bulunduğu yere
Nil kıyısına,
Bir köşk ,
Bir otağ, bir tekke
Yapılmasını emir buyurdu

Karaf Dağından getirildi taşlar
Yapıldı “*Kasrül Ayn*”

Gelir Mısır beğleri her dem
Dinlenir, konuk olurlar orada.

*

Bazı kaynaklar

Derler ki :

“Bizim Kaygusuz İki veya üç kez gitmiştir Mısır’a
Bu ikinci Mısır seferinde orada ne kadar kaldığını
Ya da Abdal Musa tekkesine dönüp dönmediğini tahmin
etmek güçtür. Ancak 1397-8’de yeni bir seyahatten Mısır’a
döndüğü ve Dilguşa’yı bu tarihte yazdığı kesindir.”

“Bu yapıtını da Sultan Ebu’l Ferec’e (1399-1412)
Sunmuş olmalıdır. Tekkesi Kasr ül-ayin’i bu tarihten sonra
aynı Sultan’ın izni ve yardımlarıyla
kurmuş olduğu anlaşılıyor.”

Yine Derler Ki:

“Ve Mısır’da kendisinden 15 yaş küçük olan Şeyh
Bedreddin Mahmud Mısır’a gelmiştir. **Bedrettin**, Kahire’de
tanınmış batınî bir mutasavvıftı. 1397-8’e kadar Hicaz’ı,
Suriye, Irak, Güney ve Doğu Anadolu’yu, Azerbaycan ve
İran-Horasan’ı gezmişti.”

Ve ilâve ederler:

Ayrıca;
Kaygusuz Abdal bu gezilerinde İsmailî olduğu söylenen
Fazlullah Hurufi’ yle de (ölm.1393-4) görüşmüştür.

1386'da Tebriz'de ortaya çıkan; Tebriz, Tohçu, İsfahan, Şiraz, Damgan vb. kentlerde ünü yayıldıkça kurulu düzeni sarsmaya başlamış olan Fazlullah Hurufi'nin inanç yöntemi, "harfler ve hatlarla dinsel buyrukları değiştirmek ve inancının aslı, "insanı tanrılaştırmaktır".

**Hurufi inanç sistemi,
Der ki :**

Varlığın ortaya çıkışı sesledir.

Ses canlılarda eylemsel, cansız varlıklarda potansiyel güç olarak mevcuttur, yani cansız birşeyi bir diğerine vurduğunuzda, cinsine göre özündeki ses duyulur.

Canlılarda ise irade-istemle ses meydana çıkar ve sözcükler oluşur. Bunlar da harf aracılığıyla olur. Dünya tanrı varlığının tecellisidir ve bu yedi hat içinde insan yüzünde belirmektedir.

Özetle;

Harf gizemciliğidir Hurufilik.

İnsan tanrının kendisidir onlara göre,

Evren mutlak varlığın zuhurudur, ortaya çıkışıdır.

Ölümden sonra başka bir yaşam yoktur onlara göre. Ölüm birleşikliğinin-tümelliğinin basite, ayrıntıya dönüşmesidir. Yeniden aynı hale gelinemeyeceğinden onlara göre dirilme olamaz.

İnsan, bu dünyada 28 yahut 32 harfin (Fars alfabesi 32 harftir) gizemine erdiğinde kendisinden tüm dinsel teklifler kalkar.

Fazlullah, onların dinsel hükümler karşısındaki tüm sorumluluklarını üstüne almış, namazlarını kılıp, tutmuştur oruçlarını.

Hurufiler,
"Dünya bize cennettir,
Cennette ibadet görevi olmaz" demekteler.
Bu düşünceler
Şeyh Bedreddin'e önemli bir kaynaktı.
Kaygusuz Abdal'ın "**Vücdnâme**"si bu
düşünceleri anlatır. Belki de Bizim Kaygusuz bu
eserini onunla tanıştıktan sonra kaleme almıştır.

Kaygusuz Abdal :

"Adem'in vücudu,
Aslında yirmi sekiz
Huruf (harfler) üzere
Yaradılmışdır" diyerek
Şöyle bir sıralama yapar:

"Ademün: Başı arş'dır
Ve Nokta-ı Ba'dır
Ve iki kaşı, biri fa'dır
Ve biri kaf'dır.
İki gözleri,
Biri ayn'dır
Ve biri gayn'dır
Ve iki kulağı,
Biri zal'dır
Ve biri dal'dır.
Çenesi cim'dir
Ve gerdanı tı sin mim'dir.
Burnu elif'dir
Ve dudağı te'dir.
Üst dudağı be'dir...
Sağ yanı sad,
Sol yanı dad.
Sağ memesi vav,
Sol memesi ha'dır" der.

Ancak ne varki,
Kaygusuz
Sadece harflerin gizemine takılıp kalmamıştır.

Kaynaklar devamla derler ki:

Kaygusuz Abdal, 1383-4 yıllarında eğitim için Kahire'ye gelip, Mısır'da yirmi yıl boyunca yaşamış olan Bedreddin'in, orada tekke kurmuş bulunan Kaygusuz Abdal'ı tanımaması ve onunla görüşmemesi olanak dışıdır.

Bize göre büyük İslam bilgini ve hukukçusunun kafasına tasavvufla birlikte batını düşünceleri ilk sokan Kaygusuz Abdal'dır.

Mısır'da başlayan
Kaygusuz-Bedreddin düşünce yakınlığı,
Eylemlerinde de sürmüş.
1404-1405 yılında
Anadolu'ya birlikte gelmişler
Ve Küçük Asya'yı
Baştanbaşa dolaşarak
Ayrı kollardan
Düşüncelerinin siyasetini yapmışlardır.

Kaygusuz Abdal, Abdal Musa Sultanın halifesi olarak, Alevi Türkmen boyları arasında, halkın zevkle dinlediği, rahatlıkla anladığı öztürkçe ve mizahi ironik şiirleriyle, düzyazılarıyla, Bedreddin hareketinin en büyük propagandisti ve yoldaşydı. Onun destansı ve ironik şiirleri, nefesleri ve düzyazıları nesnel açıdan, derinlemesine incelenip yorumlandığında, Bedreddin'in düşünce ve eylemleriyle içiçe olduğunu anlamamak olası değildir.

Nesimi ve Emrem Yunus
Bedrettin'le Fazlullah ve Kaygusuz
Beşibiyerdeler...

*

Dost yüzüne dönüp,
Dost kapısından geçerek
Kendini bulmak
Özünü tanımaktır
Kaygusuz'un felsefi inancı.
Hacı Bektaş Veli'den
Yunus'dan
Emanettir bu inanç ona.
Dost pirdir,
Tanrıdır,
Sevgilidir;
Dost kapısından geçilerek
Barışa, sevgiye ulaşılır.

Kaygusuz Abdal:

"Çün dost bizim,
Sözü dahı bizimdir.
Her dem dost yüzine bakalım,
Özümüzle diyelüm, işidelüm."
Demiştir.

Budalanâme, s.51

**"Dost senin yüzünden özge ben kible-i can bilmezem
Pirin hüsnünü severem bir gayri iman bilmezem**

Bana derler ki şeyatin (şeytanlar) senin yolunu azdırır

Ben Şu zerrak(ikiyüzlü) sufilerden gayri bir Şeytan bilmezem

Sui-i salus nedendir hüzne münkir geçindiği
Ne acep bela gelüptür Şu ki ben Hak'tan bilmezem

İnsan-ı kâmil ki derler Mustafa'dır Murtaza'dır
Yani kim vardır cihanda ben gayri insan bilmezem

O Şah-ı hüsnün ışkına özümü viran kılmıŐam
Kaygusuz Abdal'dır adım cübbe vü kaftan bilmezem

Hünkâr Hacı Bektaş Veli: "Doğruluk dost kapısıdır;
dostumuzla beraber yaralanır, kanarız."

*

Ve Yunus Emre:

"İŐk imamdır bize gönül cemaat
Dost yüzü kıbledir daimdir salat

Dost yüzün göricek Őirk yağmalandı
Anınçün kapuda kaldı Őeriat

Can secdeye vardı dost mihrabında
Yüz yere koyuban eyler münacat

Derildi beŐimiz bir vakte geldi
Beş bölük oluban kim kıla taat

....

Doğruluk bekleyen dost kapısında
Gümansız ol bulır ilahi devlet

Yunus öyle esirdir ol kapıda
Diler ki olmaya ebedi azad"

16-)HACC GÖREVİ

Kaygusuz Abdal
Kırk nefer yoldaşıyla
Beytullah tarafına hac yoluna düştüler.
Gece yürüdüler, sabah konakladılar
Her gün bir şehre uğradılar
İhtiyaçlarını sağladılar o şehirlerden
Kırk gün yol yürüyüp
Geldiler Beyt'ullah'a
Durdular, dinlendiler...

Erişti Hacc vakti
Cem oldular Kâbe'de
Şamdan, Yemen'den
Diğer yerlerden gelenlerle beraber
Arefe günü
Cebel-i Arafat'a çıkıp
"Vakfe'ye" durdular.

"Lebbeyk Allahümme Lebbeyk"
Diyerek inlettiler yeri göğü.

Sonra,
Müzdelife'ye gelip
Akşam ve yatsıyı birlikte kıldılar

Kum içinden topladılar her biri yirmi bir taş
Sabah kalkıp, Mina pazarına gelip,
Yolda İsmail Peygamber'in
İblis'e taş atdığı yere uğradılar.
Hazreti İsmail üç defa

Taş atmıştı Şeytan'a..
Onlar da kuralına göre,
Yedişer taş attılar
Kestiler kurbanarını Mina' da
Mekke-i Mükerrreme'ye gelip,
Tavaf eylediler.

İbrahim Peygamber'in makamında
Kılıp tavaf namazını
Safa vü Merve'de koşup
İçtiler Zemzem suyundan...

Hacc görevini yirine getirdikten sonra
Geldiler Medine'ye
Ziyaret ettiler Yüce Peygamber'i
O sırada
Bizim Kaygusuz
Cûşa gelip,
Şu beyitleri söyledi.

“GEVHER- NÂME

Es-selâm iy dürr-i deryâ-yı cemâl
Es-selâm iy âfitât-ı bî-zevâl.

Es-selâm iy heşt-i cennet-i Na'im
Es-selâm iy bâğ-ı erzân-ı nihâl

İy sıfatun Kulhü va va'llâhu Ahad
Her dem içinde kâdîrsün her sa'ât

Cümle sırrı sen bilürsin ey Kadir
Bî-şerîksin bî-misâlsin bî-nazîr

Cümle sensün mu'teber ü ihtisâr
Ol ki sensüzdür fişâr-ender-fişâr

Cümle sensün âşikâre vü nihân
Yirde gökde cümle sensün cisme cân

Senden özge cümle'nün hiç cânı yok
Pür-Kemâlsün kudretün noksânı yok

Mâlikü'l-mülksin kadîm-i lem-yezâî
Mahlûkun Hâlikı sensün Zu'l-celâl

Degme bir zerrede bin dürlü acab
Sen bilürsin sen kılursun iy Çalab

Kim akıllar mât u ser-gerdân dürur
Bü'l-aceb kim kudretün andandurur

Pâdişâhsun bî-sipâhî bî-vezir
Kalmışa hem yine sensün dest-gîr

Söz öküşdür kendü hâlüm söylerem
Derdimi vâsf u hikâyet eylerem

Kim bu tenüm yoğıken ben cân idüm
Katre degül ezeli ummân idüm

Ol âlemde bu Âdem olmazdı
Ay u güneş togmazdı

Birlik idi olamazdı ayrılık
Yogıdı ölmek dirilmek sayrılık

Dahı yirler kân-ı ma'dende idi
Katre varı külli ummânda idi

Arş u ferş ü gâv u mâhı yogıdı
Cümle varlık hemân ol Allah'ıdı

Hem ol demde biz dahı anda-y-ıduk
Ol alemde bile cevlânda-y-ıduk

Diledi kim ŞâniPerverdigâr
Kendi kudretini ide âşikâr

Mevce geldi çün o deryâ kıldı cûş
Mevcile beni kenâre saldı uş

Derya-y-ıdı katre oldu menzilüm
Bu-y-ıdı bu hâl içinde müşkilüm

Mevc içinde taşra düşdi bir gûher
Öyle gevher kim visâl-i mu'teber

Çün ki gevher taşra düşdi deryâdan
Vuslat u fûrkât ayırdı ortadan

Ol gühere bunca zamân Tanrılık
Eyleyüben kendüsi oldu âşık

Işkun dahı bünyâdı andan durur
Işk varâkı hem o divândan durur

Asl-ı hikmet ol bir güherden durur
Gevher aslı yine ol kândan durur

Ol güherden oldu bu cümle alem
Ne kim vardur yir ü gök levh-i kalem

Yidi yıldız hem ol gevherden durur
Gevher aslı hem ol birden durur

Andan oldu Enbiyâ vü Evliyâ
Birlik olur karışıcak su suya

Toprak aslı yine topraktan durur
Cümle varlık heman ol hâkdan durur

Ol güherün bir adı mahmûd idi
Baht içinde tâli-i mes'ûd idi

Ol güher Âdem tonını ihtiyar
Eyleyüben gem adem kıldı karar

Âdem'i gevhere sedef eyledi
Yani bu mülke müşerref eyledi

Sadef içinde murâdum dür durur
Dürü sadef Hak katında bir durur

Dürü sadef yine ma'dende biter
Aslı birdür yine bir kânda biter

Su dilersen bardağa kalma nazar
Bardağ içinde suyu kıl ihtiyâr

Cümle bir çeşme suyudur iy velî
Tutalum bardak küçükdür yâ ulı

Küllü suyun aslı birdür iy azîz
Su temizdür bardağı eyle temîz

Ger değülse sen bu hikmetden gafil
Gâfil olma yol içinde iy akıl

Ehl-i tevhîd ol ki cânun şâd ola
Şagird olan akıbet üstâd ola

Ol güherden oldı Muhammed cânı
Anun içün tutdı cümle cihânı

Anun içün oldı cihân gülistân
Ûd u sandal sırv ü Tûbâ erguvân

Hûru cennet vahş u tuyûr akl-u cân
Ol güherdür cümleñün aslı hemân

Cümle anun ışkına kıldı karâr
İhtiyâr oldur kamudan ihtiyâr

Bu-y-ıdı vasf-ı hâlüm söylerem
Ânı kim gördüm hikâyet eylerem

Her ne ilm üstâddan gördüm ise
Akl içinde her neye irdüm ise

Nazm kıldum bir dasitan eyledüm
Bu-y-ıdı şikeste-beste söyledüm

Benefşeyi nergise kıldum visâl
Tûtinün önine koymışam şeker

Goncenün yüzinden açduö perdeyi
Güneş ile bile görmişem ayı

Nestireni göğe burka eyledüm
Gülşeni bülbüle otağ eyledüm

Ben fakîrem kuş dilinden nıaman
Tûtiye şeker gerek harda samân

Ne eksen anı bitürür çekirdek
Tavuk yumurtasından çıkmaz ördek

Şahbaz yavrusı yine şahbaz olur
Hümanun hümâ vü bâzun bâz olur

Dervîşem ben Mustafa kıldı nazar
Hem anun bahşayışdır bu haber

Yohsa ben kendü hâlümü anlaram
Sözümü hemân yirinde banlaram

Âşık-isen Kaygusuz Abdal gibi
Sana bir hırka hemân bir şâl gibi

Anı ko kim Mustafa murdâr didi
Anı koyana erenler er didi

Tekebbürlik eyleyen merdûd olur
Nitekim şeytân gibi bî-dîn olur

Yol içinde alçağa koy menzilün
Tâ ki hâll olmak dilersen müşkilün

Meskenet toprağına her dem yüzün
Süre gör kim tâ bilesün kendüzün

Toprak olmayınca gevher olmadı
Toprağına düşen Güherler solmadı

Toprak ol toprak gibi teslim ü cûd
Cümle âlem toprağına kıldı sücûd

Evliyâyı bil ki benzün solmaya
Hiç mukallidler Müselmân olmaya

Evliyâ oldu delîl ü bürhanun
İnsan-ı kâmilde buldum Sultânun

Yidi gün yidi gece ol nâ-tüvân
Bekledi peygamberün kabrün hemân

Bu nasîbi anda sundılar ana
Hem didiler adına Gevher-nümâ

Taze gülden desteler çîn eyledüm
Her nefesi bûy-ı miskîn eyledüm

Kıymetin bilür anun sarrâf olan
Gill u gışdan kalbi dâ'im sâf olan

Gevher-nâme bunda hatm oldı tamâm
Vir resûl'ün rûhına yüz bin selâm."

*

17-)HAC GÖREVİ SONRASI ANADOLU'YA DÖNÜŞ

Kaygusuz Abdal ve dervişleri,
Mekke'den
Şu güzergâhı takip ederek
Gelirler Anadolu'ya

Medine- Şam – Hama – Humus
Halep – Kilis – Birecik – Bağdad
Hille – Küfe – Necef
Kerbela – Bağdad
Musul – Nusaybin
Abdal Musa Tekkesi.

*

Humus' da Halid Bin Velid'in
Ziyaret ettiler kabrini
Ve sonra Hama Kalesine geldiler
Asî Nehri üzerinde
Bir dolap gördüler,
Kaleye su çıkaran dolap
İniltisi ve gürültüsü
Bir günlük yoldan duyulurdu

Dolabin bir de öyküsü vardı
Onu yapan usta Frenk'ti
Yapmıştı ama döndürememişti,
Zahmet çekip imal ettiği dolap
Dönmemişti işte.
"Hazreti İsa ve Meryem hürmetine dön

Dön be dolap dön!"
Diye yalvarmış, döndürememişti.
Sonra
"Hazreti Davut hürmetine dön"
Demiş, dolap gene dönmemişti.
En son olarak da
"Hazreti Muhammed Mustafa aşkına dön!"
Dediğinde dolap
Anında dönmeye başlamıştı
İniltisiyle yeri göğü dolduran
Ahşaptan yapılmış ağır bir dolaptı bu.

Bizim Kaygusuz bu öyküyü duydu ya
Geçip dolabın karşısına
Bir süre seyreyledi öylece.

"Muhammedî Dolabı"
Adı verilen dolab
Uyutmazdı iniltisinden koskoca şehri,
Kaygusuz,
Aldı eline kalemi
Ve yazıverdi oracıkta
"Dolapname"sini :

**"Su'âl itdüm bugün ben bir dölâba
Didüm niçün sürersin yüz bu âba?"**

**Neden bağrun delükdür gözlerün yaş?
Sebep nedür sataşdun bu itâba ?**

**Kararın yok gice gündüz dönersün
Dökersin dertlü gözlerden hun-âba.**

Elif-kaddün bükilmiş çenge dönmiş
İnildüni düzeltmişün rebâba

Gözün yaşı revân oldu seher-gâh
Giceler varmadun bir lahza hâba

Niçün feryâdıla zâri kılursın
Meğer derdün senün gelmez hisâba

İnildünden delindi derdlü bağrun
Figânundan ciğer döndi kebâba

Nice haber virdi sana bu devrân
Ki derdün defteri sığmaz kitâba

Ne cevr itdi sana bu çarh-ı gaddar
Ki devr içre düşüpsen bu itâba

Duhânundan boyandı göge gökler
Firâkundan kara yirler türâba

Su'âl itdüm tölâbun döndüğinden
Dönüben çün dölâb geldi cevâba

CEVÂB-DÂDEN-İ TÖLAB

Tölab eydür eyâ çeşmüm çerâğı
İşidmeğe cevâbum aç kulağı

Benüm budur sorarsan ser-güzeştüm
Ki ben yaylarıdum bir yüce tağı

İrişmezdi boyuma altmış arşun
Belüme dahı ona âdem kucağı

Geçürmişdüm serâdan göklerümi
Süreyyâya yitürmişdüm budâğı

Tokuz ay derneşüb bin dürlü kuşlar
Budağumda tutarlardı otağı

Öterdi Tûti (vü) kumrî vü Dürrâc
Geçürdüm bir zamân bu niçe çağı

Hevâ murg-ı kebûter bağun gezerken
Örülmiş ömrı kuşunun tuzacağı

Kazâ irdi meğer dest-i kaderden
Ki bir şahıs irişüb çaldı bıçağı

Yıkılub yatdum ol dem yüzüm üzre
Kırıldı kalmadı budum budağı

Delüb boyuma takdılar kemendi
Sürüdiler toplandum her sokağı

Nice müddet sokaklarda yüzime

Gelüp geçen basarlardı ayağı

Yidi Eyyûb veş bağrumı kurtlar
Ciğer-kanun doker çeşmüm kapağı

Zekerriyyâ gibi biüb belümden
Tolâb içün düzeltdiler yarağı

Temür mıhlar dokunub yüregüme
Kazâ desti-y-ile arhun omağı

Tôlab oldum gice gündüz dönerem
Su üstünde tutar oldum otağı

İnilerem dün (ü)gün dost diyüben
Gözüm yaşı sular bûstânı bağı

Kime dost oldu devrân bu cihânda
Ki sonra olmadı anunla bağı

Felek kime tadurdu bir kaşık bal
Ki sunucu sunar tas-ıla ağı

Süleymân'un sürerdi tahtına yil
Kara toprağa koymışdur yatağı

Sikender (dür) ki cihânı Kaf-ber-Kâf
Tutub hükmine sürerdi yasağı

Girüb zulmetde ister âb-ı hayvân
Tolu zehr ile sundılar bayağı

Cihânda varlığı başdan başa hep
Fenâ yurdu durur mihnet ocağı

Kanı Rüstem kanı Hüsrev kanı Sâm
Belürmez birinün ucu bucağı

Bekâ yurdu değıldür ki bekâsun
Fena ehli tutar bunda otağı

Bu dünyâ bir büyütü'l-Ankebut'dur
Pes oldı mekeslerün tuzağı

Olublar GAYBÎ bunda tekye kılan
Hakk'un fazlı durur ancak tayağı

Sabır seccâdesün altına salmış
Tükelinden kuşanmışdur kuşağı

Sözünü Kaygusuz arife söyle
Ne bilsün şekkeri tana buzağı?"

18-) BAĞDAT-DİCLE-FIRAT, KÛFE ve NECEF

Kâbe'den alıp da alınlara ışığı
Bir atom hızıyla yol gider Anadolu'ya
Her menzilde bir evliya, bin tarih
Ziyaret edilir, dua dua, birer birer

Bin kapılı bir şehrin içinde kaybolmuşum
Hangi yöne koşsam karşımda sen
Vurgun yemiş şairlerin ağıdımdayım
Seninleyim, seninleyim
Ah bir bilsen...

Defne dallarının rüzgâr uğultusu içim
Kavalımda kuzular ve ay sızıları
Amberler sürünmüş geceler gözlerimde
Seslerin sessiz pençesindeyim
Sendeyim..

Evliyalar burcunda Bağdat yangını
Kale dibinde Dicle'nin göz yaşları
Gemiler ve köprülerin gürültüsü üstüm başım
Fırat'ın kızıdır gözü sulu son arkadaşım.

Mescid-i Şems ışık verir yoluma
Zülküf Peygamber'den yol gider Kûfe şehrine
Düşerim gül kurusu bir zamanın saçından
Mescid-i Ali' nin ayak dibine.

Şehid Ali'm ağıdı boğazımda kırk düğüm
Kırk neferi olurum Kaygusuz'un orada
Mecnun kesilirim Leylî rüzgârlarda

Devrilirim...

Necef kalesinden üç kuş uçurdum
Adem Baba ve Hazreti Nuh dualı üç kuş
Kerbelâ çölüne ulaşısam ah bir
Deler toprağın kara bağrını parmaklarım
Deler ve elerdim
Su bulurdum, su...

*

Kumul tepelerde kazan kaynatıp
Geçti Berr-i Mecnun ıssızlamasına kırklar
Eriştiler Şah'ı Necef'e
Ziyaret kıldılar.

Kaygusuz :

"İy Tâlibân-ı Hak-şinâs her dû-cihân Sultan Alî
Vay âşikân-ı hem-nişîn iy gevher-i ma'den Alî

Vahdet bağında gülistân vuslât deminde Câvidân
Şems-i münîr mâh-ı tâbân iy delîl-ü-bürhân Alî

İy maksûd-ı cümle âlem İbn-i tefsîr u bû kelâm
İy H'ace-i Beytü'l-Harâm iy kible-i imân Alî

İy ahd-i Çin-ü Hitâ iy yar-ı cân-ı Mustafâ
İy vâlî-i şir-i Hudâ iy sıfat-ı Rahmân Alî

Cümle sıfatun zâtısın cümle şey'ün mir'âtısın
İnnemâ'nun isbâtısın iy ma'ni-i Kur'ân Alî

İy cümle şeyde ihtiyâr iy cümle sâdefte gevher
Meydân senündür ser-be-ser ey sâhib-i meydân Alî

Oldur gûher oldur sâdef oldur bu cümleye şeref
Oldur bî-küllî bî-hilâf iy peydâ vü pinhân Alî

Dünyâ-yı denîde-su'ret ol Hakk'a hakîkat isbat ol
Cennet bağında ni'met ol, ol Gülşen(ü)bostân Alî

Kaygusuz Abdal hastadur sözi şikeste-bestedür
Bir nazar itsen lutfıla nola şâh-ı merdân Alî'
*

Kırk abdal'ı alıp kollarının altına
Gezer Kaygusuz, Kaygusuz
Gönüller bir okyanustur
Yüzer Kaygusuz, Kaygusuz

Piri- Tekke Abdal musa
Yollar uzun, ömür kısa
Kini, öfkeyi basa basa
Ezer Kaygusuz, Kaygusuz

Aşkını eylemiş destan
Yüreği sanki bağ ve bostan
İlhamını alıp dosttan
Dizer Kaygusuz, Kaygusuz

Noksanlık yok, kâinatta
Tay nefesi var her atta
Ak ayranı yeşil otta
Sezer Kaygusuz, Kaygusuz

*

Akıl,
İnanç
Ve bilgi
Bir yiğitte birleşmeli

İnsan düşünmeli ardını
Ot bile düşürmeden başını
Saçar tohumunu rüzgâr ile
Öyle değil mi?

Pişmeli genç Kaygusuz
Zaman denen ocaklarda pişmeli
Felsefe, mantık, astronomi
Diğer bilimleri
Ayrıca Arap-Fars dillerini
Öğrenmeli
Öğrenmeli demişti Piriyle babası.

Memluk Sultanlığı'nın
Ticaret gemilerinden biriyle
Gidilmişti Mısır'a
Yana yakıla şehir şehir
Üç yılın sonunda
Dönüyorlardı Anadolu'ya işte..

*

Dicle bir gelinlik giyer her seher vakti
Fırat'a gül atar bulutların üstünden
Kırk âşık geçer gider çöl boyu vahalardan

Düşlerimi doldurur Kaygusuzca bir zaman
Of aman aman!..

Bin sızılı ses verir can evimin kapıları
Düşer üstüme günahkâr öfkemin damları
Tutarım yakalarından çeker çıkarırım
Yusuf kuyularından, cümle abdalanları
Unuturum kaygımı, sızım öne geçer bir adım
Artar diş köküne kadar sızı, an be an
Of aman aman!..

*

(N)edendir de deli gönül nedendir
S(E)ni böyle boynu bükük yollardan
Ve (C)evapsız soruların idamından kurtaramam
Gül(E)ceğin her mevsim mavi yağar ruhuma
Gülü, (F)arket gülüm, kokla, ahir zamandan

*

19-) HÜSEYİNİ BİR DÜŞ'TÜ DÜŞEN ve ACI HABER

Hüseyini bir düş'tü düşen
Gözlerden gönüllere döne döne
Melek kanatlarının getirdiği düş

Asumana iner çıkar hüznümüzün resmi
Arzular götürür yürekleri o yere
O yer ki, sınırsız hasrettir, içi çekenlere

Zeminden arşın ayakucuna
Uzanan bir sarmaşık
Mor çiçekli göz uykusu hoş kokulu
Ne saadet, bu mevsimde gelenlere

Pir avucudur
Gözleri sıcacık sıvazlayan
Perdenin kalkışı, eriyişi mesafenin
Bin dua nakışı Hüseyinlere.

*

Cümle abdalın arzulamıştı
Gelmişken İmam Hüseyin kabrini ziyaret
Etmeden geçip gitmek olmazdı, ancak;
Geri dönmek icab ederdi, nihayet
Kaygusuz kısaltıverdi yolu
"Yumun gözlerinizi" dedi
İki eliyle hepsinin gözlerini silip
Teselli veren cümleler sonrasında
Sıvadı göz kapaklarını dualarla

Bir anda olan oldu,
Bir Hüseyini düş düştü gözlere
Dualar gönderip seyreylediler.

*

“Nice yerler, nice menziller, makamlar
Göre geze geçtiler peş peşine
Pençe-i Ali’de duraksadılar
Sonra, ver elini Nusaybin.

Mısır dönüşü acı haber
Kırklar kervanına düşüverdi ansızın
Pir Abdal Musa Sultan
Yürümüştü Hakk’a maalesef...

Kaygusuz ve erenleri
Başladılar ağlamaya.

**Yakım yakım yaktı ağıdını Kaygusuz
Dedi ki:**

**“Beglerimiz Avlan gölün üstüne
Onlar gelür sultan Abdal Musa’ya
Urum abdalları postın egnine
Baglar gelür sultan Abdal Musa’ya**

**Urum abdalları gelür dost diyü
Giydikleri nemed (aba) ile post diyü
Hastalar gelür derman isteyü**

Sağlar gelür sultan Abdal Musa'ya

Talip oldur bi rün nefsün haklar
Pir oldur talibi hatadan saklar
Çalınur kudümler açılun sancaklar
Tuğlar gelür sultan Abdal Musa'ya

Er oğlunun ikrarıdır yuları
Muhannidi çeksen gelmez ilerü
Ak Pınar'ın Yeşil Göl'ün suları
Çağlar gelür sultan Abdal Musa'ya

Hind'den bezirganlar gelür yayılır
Lokması çekilür açlar toyulur
Hakka âşık olan canlar soyulur
Begler gelür sultan Abdal Musa'ya

Ali zülfikarın aldı destine
Batın saldı kafirlerün üstüne
Tümen tümen olur Gencil(i) üstüne
Dağlar gelür sultan Abdal Musa'ya

Aşure aylarında kanlar dökerler
Çeraglar uyarub gülbenk çekerler
Anlar bir olmuş birlüğe biterler
Birler gelür sultan Abdal Musa'ya

**Bir niyazım vardur Gani Kerim'den
Münkir bilmez evliyanın sırrundan
Kul Kaygusuz ayrı düşmiş pirinden
Aglar gelür sultan Abdal Musa'ya"**

*

Kaynaklar diyor ki :

Kaygusuz Abdal'ın dönüşü sırasında Teke Beyliğinin başkenti olmaktan çıkmıştı Antalya. Kıbrıs Krallığının bir kentiydi ve Korkuteli'ne çekilmişti Teke beyi...

*

*Abdal Musa Sultan, kavgalı dönemlerde
Beylerin
Başvurduğu dost kapısıydı. Çünkü, bu
coğrafyada yaşayan Türkmen toplulukların
"Müridi" olmuştu büyük çoğunluğu ve "Ulu
Pir" biliyordular onu Hacı Bektaş Veli'den
sonra...*

*Abdal Musa Pir'in göçüşüyle dünyadan,
Teke Beyi Mubarizuddin Mahmud,
Alaiye beyi Hüsameddin Mahmud
Ve Karaman Oğullarına bağlı diğer sancak
beyleri en büyük dost desteğinden yoksun
kalmışlardı...*

Kıbrıs kralı Piérre 1366'da bir donanma göndererek almak istemişse de Alanya'yı Karamanoğulları'nın yardımlarıyla halk savunmuştur şehrini

Yedi yıl içerisinde, Alanya beyi, Teke beyi ve Manavgat beyi işbirliği ettiler, güçbirliği kurdular,

Antalya' yı 1373' de Kıbrıs Kralından geri aldılar...

*

O dönemde Anadolu beyliklerinden Emirlerin, vezirlerin, kadıların oğullarını Mısır'a gönderip eğitim yaptırdıkları, kentlerin büyük esnaf ve zanaatkâr sınıfından gençlerin gruplar halinde Mısır'a gittiklerini biliyoruz.

*Bunlardan **Kadı Burhaneddin'in** 14 yaşlarında Mısır'a gidip (1358-9) Altı-yedi yıl kalarak, "Usul -i fıkıh, feraiz, tefsir, heyet ve tıp dersleri görmüş dört mezhebi vakıf olmuş, Medrese tahsili yapmıştır."*

Bazı Kaynaklar:

"Bizim Kaygusuz'un eğitim amacıyla, özellikle diğer dil ve lehçeleri öğrenmesi için, babası Alanya Beğ'i ve hocası Abdal

Musa' nın önermesiyle Mısır'a gidip geldiğini belirtmekteler."

Bazı Kaynaklar ise:

"O dönemde Antalya – Alanya ikilisinin Kıbrıs krallığı ile başı derttedir. Bizim Kaygusuz bugün uluslar arası bir diplomat görevi diye nitelediğimiz görevle Mısır' dan destek almak amacıyla; gene Babası ve Hocasının görevlendirmesiyle Mısır'a gidip gelmiştir. Hattâ, bizim Kaygusuz'a verilen "**icazetname**" de bu görevlendirmenin yazısıdır demekteler."

20-)BİZİM KAYGUSUZ'UN İRONİK ŞİİRLERİ - TAŞLAMALARI VE EDİRNE

Kaynaklara göre Bizim Kaygusuz :

Batı Anadolu'da, bomboş bırakılmış; beylerin
işletmediği, ama köylünün ve göçerlerin
yararlanamadığı,
Yani "kelebeklerin buğday ektiği,
Sivrisineklerin ırgat olup biçtiği Manisa ovasında"
Torlaklarla birlikte mücadele vermiştir.
Ve
Şeyh Bedreddin ile Mısır'dan aynı (1404-5) yıl
ayrılmışlar, birkaç yıl sonra "Edrene şehrinde"
buluşmuşlardır. Dönem Musa Padişah dönemidir
(1410-1413).

*

Zaman öyle bir zaman ki
Musa Çelebi Padişah
Simavnalı Şeyh Bedrettin kazaskerdir.
Kazasker yardımcısı kim diye sormayın
O da
Börklüce Mustafa Dede Sultan...

Batı Anadolu'yu baştanbaşa
Bütün Rumeli'yi
Börklüce-Torlak Kemal-Bedreddin
Efsanesi sarmıştır.

*

Dolaşmıştır,
Yanbolu, Filibe, Sofya, Manastır'ı

Makedonya'da bulunan bir manastır'da
Bir mahalle ve çeşmeye verilmiştir adı.
Bölgede Kaygusuz,
Asırlarca unutulmayacak şekilde
Bir iz bırakmıştır.

*

Kaygusuz
Edirne'ye
Anadolu'dan
Yeni (bu dem) gelmiştir.
Rumeli'de "garip"tir
Henüz Rumeli hakkında
Malumatı olmadığından,
"sanma ki (burası) Anadolu'dur" diye
İkaz edilmektedir.

Rumeli'ye geçen Kaygusuz'un
Buradaki ilk durağı Edirne'dir."

*

Şiirlerinde, düzyazılarında
"İki yüzlülere, hem ibadet düşkünü görünüp, hem
de kendini keramet sahibi ve Hızır Nebi sanan
Şeyhlere" karşıdır.

Nitekim;

Edirne ve Trakya'daki hilebaz ticaret ve
ticaretçileri, kadınların tutum ve davranışlarını
iğneleyici bir dille destan eylemiştir.

Demiştir Ki:

"Edrene şehrinde bugün bir dükkan aldım kiraya
Ol mahalde satışıma bir akçası çok karıya

Sordu bana garib misin hiç bu şehri görüb misin
Yohsa gelişün şindi mi Anatoli'dan beriye

Dedüm ki bu dem gelmişem kiraya dükkân almışam
Eydür yigit gel içerü döşek getürsin cariyeye

İy kurban olduğum yigit gör ne direm sözüm işit
Bu Edrene şehrinde sen gezmeyesen serseriye

Eydür ki bu Rum-ili'dür sanma ki Anatoli'dur
Bunda esir-bendler çok olur düşmeyesin bazariye

Harçlıg için kayurma dir tek benüm terkim urma dir
Sen gel yi iç otur heman varma akına çeriye

Çağdı Nergis Gülbahar büryan getür bazara var
İçerü evi sil süpür odun vurun bahariye

Aldı beni girdi içerü yapdu kapusını girü
Getürdi şol nimetleri kim bakar aka sarıya

.....
Karı beni aldatdı çün hükmine eyledi zebun
Anca dürişdüm dün ü gün sarlanı kaldum deriye

Şol hadde irişdi belüm külli unıtdum bildügüm
Başladı şindi iligüm sünük içinde eriyeye

Gönlegi kaftan eyledi hüküm,ne ferman eyldi
Hamama da varur-ısa beni yanınca süriye

Dışı kırık yüzi sovuğ fitnesi çok kendü çabük
Ben biçare haberüm yok uğramışım zemheriye

Ol karıdan kurtulmaga kul oldum azad olmgı
Fetva bulam mı ki aceb varsam İbn-i Fenari 'ye

Murad Han 'a varımadum özümü kurtarımadum
Kaygusuz Abdal biçare uğradı bir haşarıya."

*

Bir bahar tebessümüdür dünyadan vaz geçmiş
ozan yüreğın insana ve olaylara bakışı. Yeri
gelir derin düşünceler okyanusuna atar
okuyanı, yeri gelir kahkaha patlatmadan
duramazsınız. Hele hele bu kaygılardan,
sızılardan kurtulmuş, dünyayı, eşyayı ve objeyi
özümsemiş bir gezgin derviş ise, her şeyi, olanı,
biteni apaçık söyleyiverir, şaşırır kalırsınız
öylecene...

*

"Avladı tutdı beni
Yanbolı'da bir karı
Veli ki akçası çok
Karabaşı kulları

....

Karı dime al beni
Ben donadayım seni
Nene gerekdür senün
Garibsin akın çeri

Yanbolı'ya varıcak
Mahallesin sorıcak
Tunca kıranındadır
Yeni Hamman'dan beri

.....

Kanda bir yigit görse
Akça(y)la avlar anı
Utanmaz oğlan sever
Saçı ak döşi sarı

.....

Bir gice fırsat-ıla
Koynına girdüm nagah
Göbegünün sovuğı
Unutdurdu mermeri

Karıyla halini göre
Kaygusuz Abdal'un
Eli gitmiş sünüğe
Sarlanı kaldı deri"

Ve

Bizim Kaygusuz Abdal,
Günlerden bir gün
Bir dilberden öpücük ister... İster istemesine ama,
gelin görün ki, öpücük istediğı kadın, kendisine
küçümseyici ve hakaret edici davranışlar sergiler.

Şiirinde kadının dilinden, kendisinin dünyaya
bakışı, umursamaz kaygısız yaşamı, sosyal
durumu ve kalenderi görünümlü, Torlaklara
benzediğini de anlatır.

"Dedim ey dilber kulunum
Yürü hey Torlak der
Sen dahi yolunmamışsın
Sözlerin taslak der

Dedim ey dilber lebinden
Bir buse versen n'ola
Alnına sapan kayası
Ensene tokmak der

Sordum suçum nedir benim
Halime kılmaz(sın) nazar
Bu söz senin ne hakkındır
Söyleme küstah der

Haline bak çuluna bak
Bu dahi sevmiş (mi) seni
Niyet-ül gaza değil mi
Dönüben ahmak der

Yürü hey derviş yoluna
Sende yoktur sim ü zer (gümüş ve altın)
Akılsız sersem zavallı
Cimri vü çıplak der

Serteser (baştanbaşa) gezmiş cihanı
Kurt üşmüş tabanına
Borusu yanını döver
Kabağı tak tak der

Yatağı külhan bucağı
Yüzü gözü is ü pas
Giydiği eski kepenek
Eteği sak sak der

Kaçuban kurtulamadım
şol torlağın elinden
Her seher karşıma çıkar
Çağırır Hak Hak der

Hoş gelir Kaygusuz'a
Bir kazan kuzlu pilav
Yüz elli yağlıca çörek
O dahi yumşak der"

Bu şiir de göstermektedir ki;

Onun Bedreddin hareketinin Saruhan bölgesi önderlerinden Yahudi asıllı Torlak Hu Kemal ile de ilişkisi olduğu rahatlıkla söylenebilir. şeyh Bedreddin'in 1408' lerde Kütahya'nın bir köyünde karşılaşıp kendine bağladığı Hu Kemal Torlakları, bu bölgede 8-9 yıl sonra Mehmet Çelebi'ye (1413-

1421) karşı büyük bir başkaldırı hareketine girişecektir.

*

Bizim Kaygusuz, âşık oluşunu ve sevdiği ile konuşmalarını dahi hoşça bir dil ile anlatır,
Der Ki :

"Aşık oldum zangadek ırlayuben fingedek
Yarum öğütler beni yanramagıl bangadak

Yarım severse seni sen dahi sevgil anı
Lutf-ıla söyle yare söylemegil vangadak

Yar ıla otururken agyar gelse katıma
Kendüzini ağır dut dur(u)gelme(gil) dangadak

,Gördüm yarım oturur Çin ü Hıtay elinde
Yarım anda (orda) ben bunda tapu kıldum zengedek

Yarım Urum elinde benem Şiraz şehrinde
Arkıncacık söylerem şiveyile cingedek

Yare işaret eyledüm remiz ile söyledim
Bir taşçağız atmışam sapanıla fingedek

Işk-ıla hemdem oldum Mesih ü Meryem oldum
Çal ahı eyit begüm aklıcagun kangadek

Işkun-ıla faş oldum yolunda tıraş oldum
Melamet dümbecegin kakuverdim dümbedek

Luf u ihsan eylegil yare eyi söylegil
Işkunun denizine ben de düştüm cumbadak

Ben yarin mahallesin yöreneydüm dembedem
Agyar görüp ürmese köpek gibi fengedek

Kaygusuz Abdal'ı gör Işk-ıla oldug için
Akli deryadur anun kendüzi nihekkidek"

Kaygusuz Abdal "aşka düşmüş iken ve sakalını
bıyığını kırkarken" , "dizini dikip oturan"
Eksik ve Bilgisiz kadınların da
Okutulup eğitilmesini ister.

Der ki:

"Ben bu aşka düşeli
Bu sakalı kırkarım
Dost ile bilişeli
Bu sakalı kırkarım

Ben kırkarım o biter
Çimende bülbül öter
Usta berber der yeter
Bu sakalı kırkarım

Aşka olup mülazım
Bilindi cümle razım
Gayrı sakal ne lazım
Bu sakalı kırkarım

Ben çaları tanbura
Giyinirim tennure
Hak çerağın uyara
Bu sakalı kırkarım

Var mı bunda bir hatam
Gayrı gönülden atam
Çok mu gelir bir tutam
Bu sakalı kırkarım

Bem gezerim yazıda
Kuvvetim var bazuda
Ne işim var kadıda
Bu sakalı kırkarım

Kaba sakal istemem
Hep kesilse gam yemem
Hiç kısa uzun demem
Bu sakalı kırkarım

Sakalımla başımı
Bıyığımı kaşımı
Hak onara işimi
Bu sakalı kırkarım

Kaygusuz Abdal menem

Fartı furtu bilmenem
Bir tüyünü koymanam
Bu sakalı kırkarım"

Hoş sohbet Kaygusuz, hanımdan yediği dayağı
da bakın ne güzel destan eylemiş.
Gelin birlikte okuyalım :

"Hey erenler hey gaziler
Avrad bizi dğeyazdı
Çekdi sakalım kopardı
Bıyığımı yolayazdı

Baltanın sapını kaptı
Kağnının küpünü skt
Silkindi üstüme çıktı
Kemiklerim kırıyazdı

Avrad sormadı suçumu
Çekdi kopardı saçımı
Kırdı eğemin ucunu
Yine bizi dğeyazdı

Avrad oldu bize vezir
Bizi etdi kye kızır
Gahi tuz ister gah bezir
İnek gibi gibi sağayazdı

Kaygusuz'um der ki ni'dem
Başım alam nere gidem
Ben bu avradı ne idem
Bizi köyden koğayazdı"

*

İş bilmez, yüzünü yıkıp oturan, bit, pire ve pislik
içinde yaşayan kadınları da eleştirir Bizim
Kaygusuz Der Ki:

"Eksik avradın kötüsü dizini dikip oturur
İşinin kolayın bilmez yüzünü yıkıp oturur

Boğaza takmış akigi aşına bulmaz kekigi
Yeni donunun sökügü dizine takıp oturur

Ayağında meşin fesi kolunda gümüşün hası
Soyunmaya elbisesi taşraya bakıp oturur

Yata yata karnı şişer eşiğin başına işer
Bitler kanatlanmış uçar sirkeye bakıp oturur

Eline yakmış kınayı ocağa vurmuş tavayı
Suya batırmış kovayı akara bakıp oturur

Çocuklar oynar aşığı köpekler yur bulaşığı
Karga da kapmuş kaşığı havaya bakıp oturur

**Başa bağlamış emiri rençberler sever demiri
Danalar yemiş hamuru tekneye bakıp oturur**

**Kaygusuz aydur atılmaz pazara çeksen satılmaz
Soyunup koyna yatılmaz bir manda çöküp oturur"**

*

Susmaz,
Durmak bilmez bir gönül dilidir Kaygusuz'da
inildeyen. Yere, göğe sığmaz, sığdıramaz kendini.
Toplumsal yapının bozuk yanlarını, haksızlıkları,
israfı, halkı sömürenleri şiir tokmağı ile vura vura
destan eyler.

Trakya'daki malikâne sahiplerinin sınırsız
varsıllığını, büyük şölenlerini, har vurup harman
savurmalarını bakın nasıl dile getirmiş?

**"Koyun bine yeteceğiz sürmeğe de yarağ olur
Beş yüzünü satıcağız harçlanmaya gerek olur**

**Berkdir erenler barusu bine sayılır birisi
Ell'iki teke derisi papucuma yorağ olur**

**Bin batmandan olsa kazan ustager değil mi düzen
Hayranlık esince cana bengilik de gerek olur**

**On iki kazan aşığı yigirmi dokuz başığı
Otuz üç yağlı döşüyü sonra için ferağ olur**

Doymaz isen yalvar Hakk'a nazar kıl bucağa yüke
On sekiz kalınca yuka tam gönlünce gevrek olur

Kaygusuz Abdal bulunca gel otur pilav gelince
On tekne hamur salınca bir onarı çöreğ olur"

*

Emirler sofrasına buyurun
Hem yiyin
Hem de silip süpürün olmaz mı?
Dercesine söylemiş,
Görelim neler söylemiş :

"Beng ile seyretmeye ah bize bir bağ olsa
Issı soğuk olmasa havası hub sağ olsa

Pireden incinmesek kar u yağmur olmasa
Sinek hey vızlamasa ana hem yasağ olsa

Dobruca ovasından büyük yağlı çörekler
Akkirman'ın yağından benzimle hey ağ olsa

Cümle cihan koyunun semiz yahnı etseler
Biz yemeye başlasak engeller ırağ olsa

Gaziler helvasından cihan dopdolu olsa
Zülbiye halkaları sütü dahı çoğ olsa

Kanda bir göl varsa badem paluze olup
Bir yanından diş ursak çevresi bal yağ olsa

Dümdüz bu yaş ovalar her biri boş durmasa
Sulu şeftalisi çok bin üzümlü bağ olsa

Kaygusuz Abdal otur kimin ye kimin götür
Sufiye koz kalmadı abdala kaymağ olsa

-Hayvanlar börtü-böcek yönetmeğe durunca
Zamanın insanları başlamışlar kaçmağa-*

Kaplu kaplu(m) bağalar kanatlanmış uçmağa
Kertenkele derilmiş diler Kırım geçmeğe

Kelebek ok yay almış ava şikara çıkmış
Donuzları korkudur ayuları koçmağa

Ergene'nin köprüsü susuzluktan bunalmış
Edirne minaresi eğilmiş su içmeğe

Kazzaza balta koydum çervişin deremezem
Çuval çayırdı gezer seğirdüben kaçmağa

Allahımın dağında üç bin balık kışlamış
Susuzluktan bunalmış kanlı ister göçmeğe

Leylek koduk doğurmuş ovada zurna çalar
Balık kavağa çıkmış söğüt dalın biçmeğe

Kelebek buğday ekmiş Manisa ovasına
Sivrisinek derilmiş ırgad olup biçmeğe

Bir sinek bir devenin çekmiş budun koparmış
Salunuben seğirdir bir yar ister kaçmağa

Bir aksacık karınca kırk batman tuz yüklenmiş
Gah yorgalar gah seker şehre gider satmağa

Donuz düğün eylemiş ayuya kızın vermiş
Maymun sindı getirmiş kaftan gömlek biçmeğe

Deve hamama girmiş dana dellaklık eder
Su sığırı natır olmuş növbet ister çıkmağa

Kaygusuz'un sözleri Hindistan'ın kozları
Bunca yalan söyledin girer misin uçmağa"

*

21-) TAŞ ATAN OZANIN TAŞI KENDİNE

Bazı şiirlerinde "sarayi" mahlasını kullanan Kaygusuz Abdal, Anadolu ozanlarının çoğunda görüldüğü gibi, kimi taşlamalarını-eleştirilerini kendisi üzerinden yapmıştır. Yani, taşını havaya atmış, altına önce kendi başını tutmuş, acı varsa önce kendi tadmaya çalışmıştır.

İşte bir örnek :

**"Yamru yumru söylerim her sözüm kelek gibi
Ben avare gezerim sahrada leylek gibi**

**İşim kalp sözüm yalan ben değil adım filan
Bu halk insana derem sözümü gerçek gibi**

**Aşk kuşları derilse aşktan dane verilse
Usülüm toya benzer avazım ördek gibi**

**Terketmedim benliği bilmedim insanlığı
Suretim adem veli her huyum eşek gibi**

**Arifler sohbetinde marifet söyleseler
Ben de hemen düşünmem ürerim köpek gibi**

**Gerçi Hakkın halkıyım marifetsiz aylakım
Arifler sohbetinden kaçarım ürkek gibi**

Bu marifet ilminden haberim yok cahilim
Benden mana sorsalar sözlerim sürçek gibi

Aşıklar can içinde aşikar gördü Hakkı
İşitmenin manası olmaya görmek gibi

Miskin Sarayı kıydın kul oldun sen nefsine
Senin hırs u hevesin tuttu seni fak gibi”

Bizim Kaygusuz;
İnsanlara, edepli olmaları üzerine öğütlerde
bulunur:

“İy özin insan bilen var edep öğren edep
(İy) edep erkan bilen var edep öğren edep

Edebdür asl-ı taat külli sıfat cümle zat
Varlığını edebesat var edep öğren edep

Gel Hakk'a olma asi ta gide gönlün pası
Dört kitabun ma'nisi var edep öğren edep

Gaflet içünden uyan edepsiz olma iy can
Edebdür asl-ı iman var edep öğren edep

Edep gerektür kula ta işi temiz ola
Edebsüz girme yola var edep öğren edep

Edebdür Hakka yakın bilür isen Hak hakkın

Edebsüz olma sakın var edep öğren edep

Bu edeb atayidür aşika yüz suyudur
Evlialar huyı dur var edep öğren edep

Gel Hakk'a ikrar isen aşıklara yar isen
Yüz suyin ister isen var edep öğren edep

Edep gerekdür ereta yolu dogrı vara
Edepsiz olma yire var edep öğren edep

Edebi bekler talib edebdür Hak'dan nasib
Edepsiz olma habib var edep öğren edep

Edeblü ol can isen Hakk'ı bil insan isen
Müştak-ı Sultan isen var edep öğren edep

Edebdür Hakk'a delil edebden olma gafil
Olmayasın bi-hasıl var edep öğren edep

Kaygusuz Abdal uyan ışkı bil ışka boyan
Şöyle demiştir diyen var edep öğren edep"

*

Ozan sözü sert, yüreği mert, ayağı çabuk
olurmuş. Çare bulamazsa, sadece kendini
taşlayacak değil ya, bazen kendini öğerek de taş
tutabilir. Kaygusuz da onu yapmış işte:

“Dinle imdi Şu ben beni ögeyin
Usta Kerem elüm vardur her işde
Şöyle kesad düşmiş iken...
Ya alkıŐda bulınasız ya kargıŐda

Durup bir Şehre ugruluga vardum
Bir ok ile bin bir varyimez urdum
ÇarŐu çarŐu dükkân komadum yardum
Bin tay ipek çıkardum bir kiriŐde

Evvel vardum usta yanunda okıdum
Ustam beni dögdı ben kakıdum
Çulla hem bin bir çile bez dokıdum
Hisabı var argaç ile arıŐda

Terziyüm parmaga yüksük takarum
Yanum sıra yitmiŐ Şakird nökerüm
Bir dürtiŐde bin bir kafdan dikerüm
Aslı vardur ignesini süriŐde

Bir sıçrayıŐda doksan tepe aŐdum
Bir avuçda yüz mut darı saçdum
Marsuvanla at katır komadum geçdüm
Hiç önüme kimse gelmez yarıŐda

Dahı yeltenürem illa geçmedüm
Çok günah işledüm illa açmadum

Anında muzlimesinden kaçmadım
Üç yüz altmış kelek kuçdum oruçda

Kaygusuz dir günahların çok senün
Günahını bağışlasın Hak senün
Hiç bu sözde bir kusurun yok senün
Oranlayıp top top idüp sürüşde"

22-) ZAMANIN KELİME FOTOĞRAFÇISI

Ozan, şair kelimelerle resim yapar; fotoğraf çeker. Eserlerini tarihe emanet eder. Yaşadığı zamanı duyguları ile harmanlayarak gelecek zamanlara taşır.

Bizim Kaygusuz' da yaşadığı zamanı bugünlere ve gelecek çağlara aktarmasını bilmiştir.

Bir Şiirinde Diyor ki :

**"Erişti bad-ı nevruz gülsitane
Gülistan vakti yetti kim uyane**

**Temamet yeryüzü cünbişe geldi
Behište benzedi devr-i zeman**

**Gülistan goncesin açtı donandı
Divane oldu bülbüller divane**

**Yine simurga haber verdi hüdüh
Otağın başına konmuş şahane**

**Güvercin çifti ile ötegeldi
Dudak dudağa verdi canı cane**

Kışın humuş olan kuşlar acep kim
Fırak u derd ile geldi lisane

Yine bülbül gülistan arzu kıldı
Tutiye şeker ü baykuş virane

Zihi fasl-ı behar ü revnak-ı gül
Zihi zevk u safa nam ü nişane

Bezendi dağ u sahra nur-ı rahmet
Nihani nesnelere geldi iyane

Eğer bildinse hoş Kaygusuz Abdal
Yüzün hak eylegil pir ü cüvane"

Evet,
Bu şiirinde Kaygusuz, baharın geldiğini
"Gül bahçesinin gonca güllerle donandığı,
güvercinlerin dudak dudağa seviştiği ve gülün
bahar müjdecisi olduğu vb. söylemlerle
anlatmıştır. Öyle değil mi?

Oysa;
Kaygusuz aynı zamanda "simgeci" bir şairdir ve
yazdıklarıyla daha başka şeyler söylemeye
çalışmaktadır.

Bu şiirinde, yeryüzünün tamamının sevince gark olduğu ve cennete benzer bir dönemin yaşanmakta olduğunu ifade etmektedir.

Kaf dağındaki Simurg'a (Anka kuşu), hüdhüd kuşunun bir müjdesi var:

“Bir padişah (şahane) saltanat çadırının (otağ) başına konmuştur”

İşte bu sebeple, dünya sevinç içindedir ve devir cennet devridir. Yani Musa Çelebi ve Kazaskeri Şeyh Bedrettin'in dönemidir.

*

“Pişmeyen Kaz” Gerçeküstü simgesiyle de hayatın Güçlüklerini, toplumsal ve bireysel sorunların Çözülmezliğini ne güzel anlatmış. Üzerine aldığı bir görevi yerine getiremeyen Kaygusuz, birçok sebeplerden ötürü sonuca varamadığını ve verdiği söze (ahd) sadık kalarak (vefa) postunu (sirtına atıp) gittiğini söylemektedir.

Demiş ki :

**“Bir kaz aldım karıdan
Boynu uzun borudan
Kırk abdal kanı kurutan
Kırk gün oldu kaynatırım kaynamaz**

Sekizimiz odun çeker
Dokuzumuz ateş yakar
Kaz kaldırmış başın bakar
Kırk gün oldu kaynatırım kaynamaz

Kaza verdik birkaç akça
Eti kemiğinden pekçe
Ne kazan kaldı ne kepçe
Kırk gün oldu kaynatırım kaynamaz

Kaz değilmiş be bu azmış
Kırk yıl Kafdağında gezmiş
Kanadın kuyruğun düzmüş
Kırk gün oldu kaynatırım kaynamaz

Kazı koyduk bir ocağa
Uçtu gitti bir bucağa
Bu ne haldir hacı ağa
Kırk gün oldu kaynatırım kaynamaz

Kazımın kanadı selki
Dişi koyun emmiş tilki
Nuh nebiden kalmış belki
Kırk gün oldu kaynatırım kaynamaz

Kazımın kanadı sarı
Kemiği etinden iri

**Sağlık ile satma karı
Kırk gün oldu kaynatırım kaynamaz**

**Kazımın kanadı ala
Var yürü git güle güle
Başımıza kalma bela
Kırk gün oldu kaynatırım kaynamaz**

**Suyuna biz saldı bulgur
Bulgur Allah deyü kalgır
Be yarenler bu ne haldir
Kırk gün oldu kaynatırım kaynamaz**

**Kaygusuz Abdal nidelim
Ahd ile vefa güdelim
Kaldırıp postu gidelim
Kırk gün oldu kaynatırım kaynamaz”**

Görüleceği gibi,
Çözülmeyen ve birer düğüm haline gelen
olayları alaya alarak, adetâ bir gülmeceye
döndürmüştür. Gülerken düşündürmek diye de
buna denir.

Kimyada “*olmayana ergi*” diye bir metod vardır.
İki ayrı “element-atom” bir araya getirildiğinde
kimyasal bir iş ve işlem-operasyon-dönüşüm
gerçekleşemeyebilir. İşte o durumlarda, “aracı-

akuple-kaynaştırıcı kullanmak gereklidir. O aracı-araç, o iki maddeyi bir araya getirebilir.

Aynen öyle işte;

Bizim kelâm ustası ozanlarımız, erenlerimiz de baktılar olmuyor, ya tersine öğüt, ya rücu, ya kendileri üzerinden, kızım sana söylüyorum gelinim sen anla taktiği ya da güldürücü, alaycı ifadelerle hakikati haykırırlar..

Bizim Kaygusuz'un da yaptığı budur işte...

*

23-) İKİ MESNEVİSİ

"-Minbername-

Eya akli ile irfanım deyenler
Eya mülke Süleyman'ım deyenler

Eya bildim deyenler cümle hali
Eya vardım deyenler doğru yolu

Hakkı buldum deyu irşad edersin
Depersin minberi feryad edersin

Ne bildin neye erdin işbu halde
Akıllar mat olubdur bu hayalde

Buna akl ile kimse ermemiştir
Göziyle kimse Hakk'ı görmemiştir

Bu bir deryadürür akıllar ermez
Özünden geçmeyen Rab'bini bilmez

Dilersen bulasın kevn ü mekanı
Özünden fariğ ol Rab'bini tanı

Ki sen benliğini gider aradan
Bilesin ta seni kimdir yaradan

Sen ü ben eylemek şeytan işidir
Sen ü ben eylemez ol kim kişidir

Özünden gayri kul görmez arada
Hak'ı hazır görür ağı ü karada

Dilersen olasin mahrem-i esrar
Bu dünya gavgasına uyma zinhar

Feragat ol cihanın gavgasından
Ki nefsin kurtarasın fitnesinden

Hemen seyrancısın seyranın eyle
Sakın deme ol öyledir bu böyle

Özüne gel özüne Tanrı dostu
Sana direm budur sözün dürüstü

Cihan halkının işbudur hayali
Hayali gice gündüz mülk ü mali

Eğer söyler olursan Hak sözünü
Çevirir yüzünü örter gözünü

Azazildir Hak'a eylemez ikrar
Gerekse söyle ana bunca tekrar

Binüpdür nefis atına ha seğirdir
İşitmez kulağı hemen sağırdır

Hemen bir birinin aybın gözedir

Ne idüp nice ideceği bilmez
Birinin unduğun biri dilemez

Eğer malin varsa kavm ü kardaş
Cihan hlkı seninle cümle yoldaş

Eğer kendü halinde bir aşıkdur
Ona derler ki iş sevmez ışıkdur

Aşık olsam adım tenbel Alayi
Eğer sofi isem derler mürai

Ha bir cenktir biri birin beğenmez
Arifler Hak'dan özge nesne bilmez

Bulurlar bir sözü bin söz ederler
Koyup doğru yolu eğri giderler

Söz ile bulmak olsa idi Hak'kı
Uçup arşa çıkay(r)dı fakı

Cihanda şimdi kavga çoğalubdur
Cihanı fitne-i şeytan alubdur

Eğer alim eğer sofi vü derviş
Heman şöhret olubdur cümle cünbiş

Ko sözü fariğ ol Kaygusuz Abdal
Ki sözden açılır cümle kil ü kal”

*

“-Esrarname-

Esrarı gördüm bugün binmiş gider bir ata
Şöyle kim derviş olmuş herkiz (asla)söylemez hata
Hızır donudur donu Hakk'a doğrudur yönü
Şöyle cüst eyler beni erişince gizlü ta

Kırmızı don giyinür yeşil kubbe sarınur
Miskinlikten görünür iner alçak sifata
Sufiler bunu yerer bittiği yeri sorar
Gazel olmadan derer hissesi var kuvvete

Sufi yemez haram der gizlice de görem der
Gelen yıl çok derem der ister birazın sata
Bir kişi kim ayıktır yabanda bir o yoktur
Anın hiç akli yoktur ta'neyleye bu ota

Bir kişi kim hayrandır yer gök ona seyrandır
İnsan değil hayvandır başın bürüye yata
Gel ey miskin Kaygusuz esrardan al öğüdün
Bu aşıklar otudur yemez verme her tata

24-) VAHDET-İ VÜCUD'DAN VAHDET-İ MEVCUDA

“Işığında Hûda ile buluşup
Ben idim alemde ulu görünen
Gökyüzünde bulut bulut dolaşip
Ben idim yağmurla dolu görünen

Türlü nebât ile toprağa serip
Hayvanın postunda şekile girip
Kendi suretini balçığa verip
Ben idim aslanda Ali görünen

Kan kalesi denen şehiri kurup
Kâmilin yanında kemâle erip
Eyüp'ün derdine sabrını verip
Ben idim nebîde veli görünen

Ne olduğun görüp kendin bilmişe
Özüne bürünüp dersin almışa
Gecenin sonunda darda kalmışa
Ben idim hızırın eli görünen

Yetmişiki millet insan dininde
Hem zalimin hem mazlumun yanında
Hacı Bektaş, Abdal Musa donunda
Ben idim o Kızıl Deli görünen

Yiğite virane gönül köşkülle
Neyzen'in elinde tas tas işkiyle

Bir ateş düşürüp Leyla aşkıyla
Ben idim Mecnun'a çölü görünen.”(1)

*

“Evelim sensin, ahirim sensin”
Sen zaten benimsin, hep benimlesin
Hayır ben ben değilim ki
Seni bende bend’edemem
Kimim ki, kim?
Toz zerresiyim
Ufukların kanı akar damarımda
Cihanın dağlarının sancısını taşıyan
Kanadı kırık kuş benim,

Adem’im tuba ağacı dibinde
Nuh’um gemisini suya vermiş birisi
Hayır, hayır değilim ikisi de
Kitabım okunacak, şehirim gezilecek
Nesimi’yim, Mansur’um dost yolunda
Derisi yüzülecek...

Yatağa uzanmışım Ali gibi
Ölüm kılıçlarındır gülüşüm
En bilge isyankâr melek güya sırdaşım
Onunladır yollardan yollara
Toz olup dökülüşüm...

Fâni de ben, baki de ben
Zemzemî bir sudur cümle kuşların içtiği
Şu kenarı kırık testimden hepsini
Gören de ben, görünen de...

(1):Şiir (Harun Yiğit’e aittir.)

Yürüyen de, yürünen de
Kanatsız uçan da, sürünende ben
Kamburu çıkmış bir saat anlar
Benim derdimden...

*

Dedi Kaygusuz :

"Evvel ü ahir menem...
Cümleye Mabud benem,
Kâbe benem put benem;
Âlem külli vücudumdur vücudum,
Özüm özüme kıluram sücudum."

*

Dedi ya Bizim Kaygusuz
Sıra şimdi bize geldi:

Özüm özüme bakar
Yanar, yakılır, yıkar
Kıvrım kıvrım; büngül büngül
Kendisinden kendi çıkar

Aynada ağlayana bak
Hem usta, hem de çirak
Gizli, aşikâr, merak
Hamurunda aşk kokar.

Kıbleyim yönler içinde
Bir canım tenler içinde

Cansızım canlar içinde
Nefeslenip göğe akar

Sonda sonum başta baş
Düşman, dost, arkadaş
Demen niye bu telaş ?
Âlemi aşkım yakar

Put yapar, put kırarım
Çöllerde dut ararım
Yokta yokum varda varım
Şimşeğim yere çakar.

Yok, yok diyorum yok,
İkilik içinde ikilik yok
Çokluk tekliğin tâ kendisi
Teklik çoğulun aynısı

Ayırma, koparma, öteleme
Ne yaparsan yap nafiye
Aynada toz zerresi
Onsekiz bin âlem dönende
Kudret okyanusunda yüzende atom
Hepsi bir, uğraşma, anla
Birin içinde durmata bir
*

Semâ da bir, semah da bir
Gece de bir, sabah da bir
Kahkaha da, ah-vah da bir
Hepisi de halka halka:
Halk'a halk'a, halk'a halk'a...

Zikir de bir, fikir de bir
Zengin de bir, fakir de bir
Her duada şükür de bir
Hepsi de halka halka:
Halk'a halk'a, halk'a halk'a...

Kudüm de bir, cura da bir
Yazı da bir, tura da bir
Erkan da bir, sıra da bir
Hepsi de halka halka:
Halk'a halk'a, halk'a halk'a...

Halkanın ortası Kâbe,
Birdir devle, minik bebe
Dost Ali'yle, Muhammet' de
Hepsi de halka halka:
Halk'a halk'a, halk'a halk'a...

Değil mi ki insanız biz
Her bedende bir canız biz,
Coğrafyayız, vatanız biz
Hepsi de halka halka:
Halk'a halk'a, halk'a halk'a...

Sema da bir, semah da bir
Sevap da bir, günah da bir
Esas olan tek sevgidir
Hepsi de halka halka:
Halk'a halk'a, halk'a halk'a...

Halk da zaten Yüce Hakk'a...

Dedi Kaygusuz :

Eşya-yı mahlûk Halik'ten ayrı degüldir

*

Dedi ya Bizim Kaygusuz

Sıra şimdi bize geldi:

Toprağı çatlatan şey
Bu gurbet, bu ayrılık.
Yanardağ patlatan şey
Bu gurbet, bu ayrılık.

Çeşmenin gârip tası,
Beynimin haritası,
Bulutun ağlaması
Bu gurbet, bu ayrılık.

Yollara yıkan bizi,
Çileye sokan bizi,
Kudretten yakan bizi
Bu gurbet, bu ayrılık.

Dönmesi dünyamızın,
Özüdür duamızın,
Temeli sevdamızın
Bu gurbet, bu ayrılık.

Atın çifte tekmesi,
Göğün yeri öpmesi,
Ceylan'ın yâr demesi
Bu gurbet, bu ayrılık.

*

**Dilguşa'da,
Dedi Kaygusuz :**

"...Men arafe nefsuhi babında birkaç söz
söyledim. Aklımın erdiği kadar remiz eyledim.

Âlim değilim ibadet bilmem.
Veli değilim keramet bilmem.
Sözü karpuz gibi yamru yumru söyledim.
Sözden top yontup
Aşk meydanına koydum.
Eriştiğim menzillere nişan verdim.
Gördüğüm nişanları remiz ile söyledim.
Deliyi zincirle bağladım,
Akıllıya nasihat eyledim.
İşte armağanım budur,
Daha ne vereyim?
Nereye baktımsa
Vücudumdan başka nesne görmedim."

*

**Dedi ya Bizim Kaygusuz
Sıra şimdi bize geldi:**

Her gün benim için bayram oluyor
Gök yüzünün yıldızları içimde.
Zaman, mekân tümünden hikmet doluyor
'Ak beyaz süt gördüm yeşil bir çimde...'

Hakikati haykırıyor mevsimler,
Her adımda canlanıyor resimler
Adem' dendir gelip giden isimler
Mazi, âti filizlenir sesimde...

Bayram yapar bayramlarda Bayram'lar
Kendisinde çözüldükçe adamlar,
Hazırlansa düşünceme idamlar,
Neşe saçar özlemlerim düşümde...

Yıldızları yüreğimde topladım,
Gerçekleri buldum, bildim; hopladım!
Sırlarını ben kendime sakladım
Ne yapayım Azrail var peşimde...

Buldum, bildim, gördüm, sevdim her zaman
Her varlıkta ışık ışık O canan,
Ceylanların ceylanıdır O ceylan
Muhteşem bir aşkı yaşar başımda

*

Dedi Kaygusuz :

"...Hak ile kul arasındaki hicap (örtü) kulun kendisidir. Allah zerreden güneşe katreden

ummana kadar her yerde dopdolu... İnsan vücudunun hareket ve cümbüşü Hak' tır. Onsuz eşya deprenmez...

Herkesin gönlü bir nesneye emin olur; kimi aya güneşe, kimi kendi eliyle yaptığı şeye, kimi Allaha tapar; bunların cümlesi 'pergal'den (daire) dışarı değildir, hepsi Allah'ın yed-i kudretindedir...

Hakkı aramak ayrılığa tanıklık vermek demek olur. Çünkü Allah bütün yaratılmış eşyada mevcuttur. Hakkı hazır görenler, Hakk'tan gayri iş işlemezler. Bütün ibadetlerin aslı Hakkı hazır görmektir. Vacip olan, Allah'ı bulmak için herkesin kendisine yönelmesidir."

*

Ve ekledi Kaygusuz :

"Hakkı istemek adet ile kaideden dışarı değildir. Bu kaidenin aslı üç nesnedir:

- 1-Tanrıyı heryerde hazır görmek,
- 2-Özünden tamamen fena olmak(yokolmak),
- 3-Taatı temiz kılmak.

Fer'i (ayrıntısı, ikinci derecesi) üç nesnedir:

- 1-Mürşid-i kâmil,
- 2-Mülazemet (sımsıkı bağıllık),
- 3-Kaabiliyet.

*

**Dedi ya Bizim Kaygusuz
Sıra şimdi bize geldi:**

İmbiklerden hücre hücre süzöldüm
Değirmende buğday buğday ezildim
Kuzu oldum, bin kancada yüzöldüm
Alın sizin olsun bende ki beni...

Açaraktan kilitlemiş kapıyı
Yüzbin renge boyar iken yapıyı
Bir gülüşe feda ettim tapuyu
Alın sizin olsun bendeki beni...

Ne malım var, ne mülküm var, bomboşum
Aşk elinden divaneyim, sarhoşum
Bir noktada sona erdi bu koşum
Alın sizin olsun bendeki beni...

Sır sakladım, sırra döndüm aynada
Cevap gelmez yaptığım şu feryada
Yoktur gözüm hem de iki dünyada
Alın sizin olsun bendeki beni.

Cümle yollar bir kavşakta buluştu
Buluştu da yolcular el tutuştu
İblis bile orta yerden savuştu
Alın sizin olsun bendeki beni...

İçim, dışım bayram yeri, gülüyor
Güneş bile nefes alıp soluyor
Sol göğsümde ihtilâller oluyor
Alın sizin olsun bendeki beni

Aşk yüzünden pervanece dönerim
Hem dönerim, hem de candan yanarım
Kopardığım yüreğimi sunarım
Alın sizin olsun bendeki beni

Dedi Kaygusuz :

"Bu altı nesne ile hidayete erişilir..Bir sanata kulluk eylemek ile Allah' a kulluk etmek farklı değildir... Bu âlem olmazdan evvel on sekiz bin alem içinde Hak celle ve Âlâ, kamış içinde şeker ve gülap gibi vaki olmuştur..Bu adem kisvetin giymedin can idük didi dir, Sultan vücudunda bir idük... Nagâh gördüm bu yir ve gök, bu kevakib ü seyyare, bu nakş ü pergal tamam oldu dir. Her eşya yirlü yirin aldı, durdı; resm ü şekl kurıldı... Padişah-ı âlem bu pergalün içinde sır oldu (= Padişah-ı âlem

heman bu karhanenün içinde sır oldu)

*

Dedi Kaygusuz :

"...İnsan kisvetini giymeden önce can idik ve sultanın vücudunda bir idik. Aniden gördüm ki yer, gök, yıldızlar, seyyareler (gezegenler) tamam oldu. Her eşya yerli yerini aldı ve padişah-ı âlem (Tanrı) bunların içinde sır oldu. Âlem cümbüşe geldi, her şekil ve suret bir ayrıksı şubede görüldü. Padişah âdem donunu (insan kılığını) bize hilat olarak verdi, donu giyip bu mülkü seyrana geldik..."

*

Dedi ya Bizim Kaygusuz

Sıra şimdi bize geldi:

Gökler, siz şahitsiniz sevgime
Yüreğimi biliyorsunuz...
Bulutlarınıza doldurdum umutlarımı
Haydi ıslatın yeryüzünü!
Yok edin içimde hüznü
Ne duruyorsunuz? !

Güneş, sırtıp durma karşımda
Nikâh şahidim olacaktın hani?
Ay, hani ışığında buluşacaktık
Sabaha dek konuşacaktık hani?

Anladım, siz de yalancısınız...

Dağ, deniz, taş, toprak
Ağaç, çiçek, yılan, böcek
Yol, köprü, ev, duvar, masa, kasa
Dil, göz, baş, ayak el
Ne varsa ne, hoş
Hepsi de bomboş...

Şahidim sanık, sanığım tanık
Gözlük camım kırıldı herhalde
Her şey bulanık...

Düşlerim ipekli mendilde saklı
Kelepçede ellerim...
Kurşun yemiş tam göğsünden
Ayaklar altına düşmüş
Fikirlerim...

Önce göğü vermeliyim mahkemeye
Sonra yeri her şeyiyle...
Ben sevgiye mahkûmum
İnanıyorum, haklı benim! ..

Dava dilekçesini yazarken
Girdim maddenin içine
Gördüm gerçeği, gördüm de vaz geçtim
Faniyi, fenayı, baki' yi buldum
Yok oldum...

*

Dedi Kaygusuz :

"Yer vücudum, sular damarım,
Gök çadırım,
Arş sayvanım,
Çarh devranım,
Yıldızlar meşalem (Yeryüzü etim, benim /
Akar sulardır kanım/Tahkik burcundan togar
/ Uyanmaz benim günüm, nakş ü hayâller
teferrücüm (seyre dalmak, gezinme),

Yedi kat yer avucum,
Dokuz felek bir değirmen,
Gece velayet,
Gündüz nübüvvet,
Kış koz(alak!) ,
Yaz keven (diken),
Doğmak bahar,
Ölmek güz,
Sağlık gülüstan,
Sayrılık (hastalık) zindan,
Yalan söylemek zagallık,
Doğrusunu demek erlik...
Cennet halk,
Cehennem kahr,
Yerden göğe bir kulaç,
Yerin eni uzununu bir arşın, evliyalar

Vezir, peygamberler
Elçi, kitaplar vasf-i halim,
Külli kâinat hilkatim,
Beglik hakimliğim,
Kulluk mertebemdir...
Aşk muhabbetten doğar,
Akıl fikirden biter,
İnancın aslı ikrar,
Marifetin aslı tevhid,
Tevhidin aslı herşeyde
Allahı (ya da herşeyi Allah) görmektir.."

Vücutname'de
Dedi Kaygusuz :

"...İmdi herkim herşeyi görür, Hakk'tan ayru nice görür. Bunlar Hakk'tan ayru degildir. Çünkü Hak taala hazretleri eşyaya 'muhit' imiş. Yabanda aramanın aslı yoktur. Yabanda arayanlar bulamadılar. İmdi eşyada aramanın aslı budur ki delili 'adem'dür. Yani 'insan-ı kamil'dür... Delil 'adem'dür, sıfat 'adem' sıfatıdır. Ve zat-ı kadim'dür. Ezelidür ve ebedidür; Tanrı'dur. Her mekânlar anundur ve sıfat ve hem âlem anundur.

Hem şekiller ve hem varlık anundur.

*

Dedi Kaygusuz :

Bir bazar kurdı ezelden her metayı koydı
Ol kendi aldı kendi satdı kendi bazar eyledi"

"...Âdem hakkiki kâinatın defteridir. Yirlerde ve göklerde her neki vardır, âdemde mevcuttur. Zira Hakk, sade bir şey ile bilinmez... Hakk Taala buyurur: 'Ela inne evliyu'llahi la hafvün aleyhim velehüm yahzenun. Öyle olunca hiçbir şeyden faide okumam ve hiçbir şeyden keyf eylemem. Ancak Allah'ü azimişşan ki balada (yukarıda, yükseklerde) zikr olundu. Ol Tanrıdan gayriye meyil virmem, zira bu manada dahı Tanrı 'bir' degüldür. Çok Tanrılar vardır. Yine Resulullah Sallallahü Aleyhi vesselem buyurdu ki: 'Küllü maksudin mağbudun' . Bir kişinin maksudı (yani erişmek istediği meramı, arzusu) ne ise Mabudu (Tanrısı) dahı oldur dimek olur. Zira özini bir mürşide iriştür. Gözin aç özin bak gör heman kul mısun, sultan mısun?..."

*

Dedi Kaygusuz :

"...Yirde ve gökte her ne var ise âdem(de)dür.
İşte yirün gögün 'Halifesi' 'adem'dür.
Her ne ki istersen âdemde bulunur.
Zira insan yirün ve gögün halifesidür..."

Zira

Zahirde ve batında

Yirde ve gökde

Âdemden eşref vücud (en şerefli varlık) yoktur.

Âdem makbule'l vücud'dur.

Âdemoğlu yerde ve gökte var olan

Cümle eşyanın en güzidesidir.

Âdemden şirin nesne yoktur.

Mazhar-ı zattur.

Sair eşyada bu kaabiliyet (diğer nesnelerde
bu yetenek) bulunmadı...

Onun için âdemin hali

Cemi eşyanın üzerine malikdür.

Ve hem alemdür. Ve Haki(le) birdür. Cümleye
hükmeyle. Âdemin nihayeti yoktur ve kenarı
bulunmaz. Ve yine ol seyr ü her-bar (vücud-ı
daim, yani Tanrı!) anunla kaimdür..."

Ekledi Kaygusuz :

"Zira eşya yir ü gök mahsüli'dür ve eşya cesedler tılsımı'dur, âlem-i zat-ı Hak onların ruhudur. Belki ruhun ruhi'dur. Bir ceseden ruh götürüle ve ruh-ı hakikat deryasında yalnız başına mahvolur, cesed türabda (toprakta) mahvolur. Zira ruh yele tabidür. Kan ateşe tabidür. Yil ile ateş biri birüne müştak'dür. Ve et dahı suya tabidür. Ve kemük türaba tabidür. Ve ruh kendisü yil ile ateşe tabidür.

Her âdem ki fetv olur (ölür) ruh ervah-ı aleme (ruhlar dünyasına) gider. Cesedi yine defn olur ki anasır-ı erbaa'dan (dört unsurdan) hâsıl olmış'dur
Ve andan hâsıl olur
Ve ateş ile bad (hava, yel) ulvidir
Ve ab (su) ile hak (toprak) süflidür..."

*

Dedi Kaygusuz :

"Halk birbirine sorarlar ki, acep bu karhaneyi bünyad iden (yapan) üstad nirede ola?, diye hayran ve sergerdan (başı dönük) kalmışlardır.

Gökdeki mahlûk yine bakar ki aşağıda mı oladır ve yerdeki göge bakar ki yukarıda mı oladır... (Biz) Karhaneyi (dünyayı) bünyad iden üstadı yine bu karhane içinde bilirdik ve (çünkü) nişanını bu eşya içinde verdi..."

Dedi Kaygusuz :

"Ey bene na-hak diyenler kandedir bes yaradan
Gel getir isbatın et kimdir bu şeyni yaradan..."

Yel ü su toprak u oddan böyle suret bağlayan
Böyle dükkânı düzen kendi çıkar mı aradan..."

Gelberu söyle bana kimdir senin nutkundaki
Söyleyen işittiren hem gösteren her yaradan..."

Ey Nesimi onsekiz bin âlemin mevcudusun
Kim ki bu devre irişmez koy gide devvareden

*

Dedi Kaygusuz :

"Ol bu cümle eşyadan gayrı mıdur
Eşya gayrı ol özi gayri mıdur

*

Ekleli Kaygusuz :

"Ger insanı sorarsan
Hak'dan gayri değildir

Dedi Kaygusuz :

Sıfatı nur-ı Mutlak (yüzü, Tanrının ışığı)
Hırkası çar pareden (dört nesne, yani toprak
hava su ve ateşten)

25-) VAHDET DENİZİNDEN ÖRNEKLER

Kitab-ı Miglate'de

Dedi Kaygusuz :

Benem mevcud olan cümle vücudda
Benem maksud heman Kabe'de putda

Benem neheng benem derya ü umman
Benem kıymetlü kan Bahr-i muhide

(neheng: timsah)

*

Alem külli vücuddur can ben oldum
Vücudda can ile canan ben oldum
Suretimi göründür ki ademdür
Ma'nide sıfat-ı rahman ben oldum

(ma'nide: mana âleminde)

*

Zahir batın kamu âlem ben oldum
Nekim var puhte ü ham ben oldum
Her nekim var ayan gizli cihanda
Gör ahi cümleye derhem ben oldum

*

Benem ol gevher-i vahded ki derler
Benem cümle sıfat ü zat ki dirler

Benem Mansur benem dem-i enelhak
Benem Ayyar benem Bagdad ki dirler

*

Alem külli vücudumdur vücudum
Özüm özüme kılurum sücudum
Özüm özüme söylerem sözümi
Özüm şeyhüm özümdür hem müridüm

(=Kendi özüme secde ederim)

*

Budalanâme'de
Dedi Kaygusuz :

Kamu şeyde menem ayn-ı hakikat
Sıfat-ı zat-ı mutlak bahr-i hikmet

*

Derya-ı umman menem gevher-i kan bendedür
Aç gözini anlay bak hem iki cihan bendedür.

(kan:maden)

*

Cism ü suret menem delil ü bürhan menem
Sud menem ziyan menem işde dükkân bendedür

(sud: kazanç)

*

Maksad-ı insan menem gerdiş-i devran menem
Mekteb-i irfan menem işde nişan bendedür

Bagdad-ı ayyar menem cümleye serdar menem
Bürhan-ı esrar menem sırr-ı nihan bendedür

(*ayyar: hırsız, dolandırıcı*)

*

Zahid ü Tersa menem Mescid-i Aksa menem
Mürde-i İsa menem yahşi yaman bendedür

(*zahid: aşırı dindar, tersa: hristiyan*)
(*mürde: ölü*)

*

Muhit-i Zevrak menem Hak menemdür Hak menem
Tamu vu uçmak menem cümle mekân bendedür

(*muhit - i zevrak: kayikhane*)
(*tamu - uçmak: cehennem-cennet*)

*

Evvel ü ahir menem gani ve fakir menem
Zakir ü mezkur menem küf ü iman bendedür.

*

Cümleye ma'bud menem Kabe menem put menem
Âdeme maksud menem işte fulan bendedür

*

Zerre ve güneş menem gizlü menem faş menem
Her ne ki var uş menem can u canan bendedür

*

Kaygusuz Abdal menem cümledeki can menem
Evvel ü ahir menem genc-i nihan bendedür

(genc-i nihan: gizli hazine)

*

26-)YARADAN'A NAZLANMASI

"Yücelerden yüce gördüm
Erbabsın sen yüce Tanrı
Bu allahlığı sen nereden
Satın aldın kaç a Tanrı

Ali ile bir olmuşsun
Bir mektepte okumuşsun
Ali olmuş hafız kelam
Sen okursun hece Tanrı

Kıldan köprü yaratmışsın
Gelip geçsin kullar deyu
Hele biz beri duralım
Yiğit isen geç a Tanrı

Yaratmışsın bağ ü cennet
Kulların etsinler sohbet
Cehennemi niçin yarattın
Be akılsız koca Tanrı

Unuttun diye namazı
Bizi ateşe atarsın
Kul yanması abes değil
Gel bas kızgın saca Tanrı

Senin kulların anılır
Atası anası ile
Senin anan baban yoktur
Benzersin bir pice Tanrı

Seni her yerde görürüm
İçini dışını bilirim
Sırrın halka faş edersem
Halin olur nice Tanrı

Kaygusuz'em der buradan
Cümle mahlûku yaradan
Kaldır perdeyi aradan
Gezelim bilece Tanrı"

*

**Bir başka şiirinde
Demiştir Ki:**

"Âdem'i balçıktan yoğurdun yaptın
Yapıp da neylersin bundan sana ne
Yarattın insanı saldın cihana
Salıp da neylersin bundan sana ne

Bakkal mısın teraziyi neylersin
İşin gücün yoktur gönül eğlersin
Kulun günahını tartıp neylersin

Geçiver suçundan bundan sana ne

Katran kazanını döküver gitsin
Mümin olan kullar didara yetsin
Yılana emreyle tamuyu yutsun
Söndür şu ateşi bundan sana ne

Sefil düştüm bu âlemde naçarım
Kıldan köprü yaratmışsın geçerim
şol köprüden geçemezsem uçarım
Geçir kullarını bundan sana ne

Kaygusuz'um aydur cennet yarattın
Nice kullarını ceh'neme attın
Nicesin ateş-i aşk ile yaktın
Yakıp da neylersin bundan sana ne"

27-) KAYGUSUZ PENDNAMESİ

(Hâzâ Pendname-i Kaygusuz)

“Buna budalanın delili,
.....Âşıkların defteri,
.....Doğruların-sadıkların gözlemi
.....Ve ateşin hayâli derler...

Çünkü
Akla
Sığmayan
Bilgilerdir
Ve akl-ı maâş düzenlemesi bu yolda lengerdir,

Yani,
Yaşam gemisini durduran çapadır.
Bu aklı-ı maâş tasarımı,
Dünyasal kazanç düşüncesi
Anadan gözsüz doğmuştur.

Dünyada ve ahirette kördür.
Sadece akl-ı maâş kullanan,
Eğer yüz adet Kur'an ayeti okuyup
Anlamını versin,
Yine kara renkten gayrısını görmez.

Başka renklerin varolduğunu bilmez
Ve deyiversen dahi inanmaz.

Bilmeyen de ahmak ki,
Bu aklın eteğine yapışmış,
Onu akli arkadaş edinmiş
Hak ister
Ve güneş ışığını bulayım diye çalışırlar.

Bu akl-ı maaş,
Sadece nesneyi bilmiştir.
Bilmek, işte budur deyip durmuştur.
Bilmez ki,
Bu yerden ve gökten gayri bir yer
Ve gök dahi vardır ki,
Orada türlü türlü yapıcı ile koruyucu
(Sun ve Settar) bulunur.

O yer ile göğün arasında
İki direkli bir şehir vardır ki,
Oraya girmeyen
Tanrının gizeminden bir şey hissedemez
(nesne duymaz).

Eğer
Bin yıl
Çalışsa dahi,

Onun bal yemede
Nasibi olmaz.
Bal bal demekle,
Ağız tadlanmaz.

Akl-ı maaş bilmez ki,
Ariflerin gecesi Kadir,
Gündüzü de bayramdır.
Zira onun arkadaşı Tanrı (Hakk) olur,
Cebrail'in söylediğini neylesin?
Gel şimdi sen dahi
Akl-ı maaş'ın işitmediği sözlerden,
Cebrail ve anın görmediği yüzlerden
Nazar al.

Bu akl-ı maaş
Her zaman çaba harcar da
Arifler menziline yol bulamaz.
Çünkü bu ilimde sırlar bilinmez,
Ama manâ âlemine
Ve akl-ı mead ilmidir ki,
Buna Mantık u't Tayr denir,
Değme kimseye kolay olmaz.

Her rüzgâr(bâd) Mantık u't Tayr'ı bilmez; ya
Süleyman gerek yahut Attar. İşte şimdi bu
ilmin ne demek olduğunu, gönül gözü açık

olanlar ve arifler bilirler. Bu akl-ı maaş ancak zahir mimarlığını bilir, batın ilminden haberi yoktur. Eğer marifette Allah'tan haberdar olan gönül ehli ve kâmiller sohbetine lâayık olsa, o zaman bu ilimden haberli olup, bilmediği ve işitmediği mertebeyi bilir ve anlar.

Bilesin ki (Mî-dâni), işte mest olmak, bir saat bilgin ve arifin sohbetine girip mest olmak, bin yıl kendi başına ibadet ve riyazet kılmaktan yeğdir. "Kavluhu Taala (Yüce Allah buyurur ki), ve İinne yevmen inde Rabbike ke elfi senetin mimma te'uddun (Muhakkak ki, Tanrının nezdinde bir gün, sizin saymakta olduklarınızdan bin yıl gibidir: Kur'an, XXII, 47)"

Ve Peygamber -Tanrının selamı üzerine olsun- buyurmuştur ki: "Cezbetun min cezabatil Hakkı tuvazi ameli's sakaleyn (Tanrının kula olan cezbese iki cihan halkının amellerine denktir)"

Bilgin ve arif (dâna ve ârif) sohbetine girmeyen bir kimsenin maksatlarına ermesi mümkün değildir.

Ama çok kimseler girdilerse de bir yarar kazanamadılar. Bu durum onların, ya can-ı gönülden istekli olmadıklarından ya da fazla taklitçi olduklarından ötürüdür.

Kişiye

Ana/baba taklidi büyük utançtır(hicâbdur).

Bu utançtan geçer,

Mert olmayanlar geçemez.

Ve bu ilmi bilgiler bilir,

Cahil olan bilmez.

Zira öte dünyalara ilişkin düşüncesi,

Yani akl-ı meâd'ı yok ki anlaya.

Böyle bilgileri

İşittiği yok ki bilebilsin, öğrensin.

Öyle başıboş kalır; arif bir üstadı yok ki, bile ve anlaya. Bu kere gözü gönü kötülük ve kinle dolar, çaresiz kalır. Kalır, çünkü ona göre bu halkın davranışları ve sözleri küfürdür; az iken bunları kırmak gerek diye çalışırlar. Ama o (ol) halkın daha kötöleri (ebteri) öyle sanır ki, Hakk erleri kırmakla tüketilir.

Oysa onların yardımcıları Hakk'tır,

Mahlûk, yani yaratılmış ona ne edebilir?

Eğer onlardan biri amcamın(ammin) oğlundan
[sual] ederse, ben dahi özümnden demezim ki,
(onun) gönlü kin ve kötülükle dolu(tolı). Derim
ki:

"Mılla (Mınle)Sevindük oğlu Doyuran ağanın
ulu babası Hızır'dan böyle işittim:

'Kabul ederse ne hoş,
Etmezse, amcan oğlu kendisi kabul eder" dedi.

Öyleyse bilirsiniz,
Şimdi Tanrı hakkı için da'vam odur ki,
Gözüm ile gördüm,
.....Gönlüm ile inandım;
.....Görmediğim ve bilmediğim yerden
.....Haber vermem,
.....Elim ermediği yere el uzatmam.
.....Sözümün geçtiği yere de söz demezim.
Gördüğümü görmüş,
Nişan verdiğime ermişimdir.
Övüşte tanığım
O kişi(den)dir
ve benim istediğim odur.
.....Bu yolda bana o yoldaş ola;
.....Söylediğimi o anlaya
.....Ve onun söylediklerini

.....Ben anlayayım.
Ben dahi güç sorunlarımı ondan sorayım,
Onları çözerse
Teşekkür için canımı vereyim.

Bilenden sormak ayıp değildir,
Zira şükür için ka(r)şılığın? sormaya.
.....Çünkü dost bizim,
.....Söz dahi bizim;
.....Her dem dost yüzüne bakalım.
..... Özümüz ile diyelim,
.....Özümüz ile işitem yarenleri.
Hakk yoluna düşüp,
Her an ölümsüzlük suyu (ab-ı hayat) içelim.

Gerçek temizlik ve doğruluk,
Sözünde durmak
Ve ikrarına bağlılık olmalı
(sıdk-ı sefası ahde vefası oluna).

Yoldaş olalım,
Söyleyen işiten bir olalım.

Azizim sözün aslı,
Sen seni bil demektir.
Kendini gör bakalım,
Suret misin yoksa can mısın?

Ya da kul musun,
Sultan mısın?

Niçin sen seni bilmeyesin ki?
Neden melek oğlu (Melek-zade),
Yani meleklik mekânın gülbahçesi(gülşân)iken,
Hamam külhanına razı olasın?
Haksızlıktır,
.....Eziyettir (hayfdur) sana,
.....Sultan iken kul
.....ve can iken ten olasın!

Eğer Sultan isen emin ol,
.....Eğer can isen temiz oyuncu (pak-baz) ol.

Aslını gözle
Ve eğer ten isen,
-ne yazık ki-toprağa gömüldüğünde,
Bir daha can olasın,
Ya da kul iken sultan olasın.
Şu halde
Şimdi bu cesareti
Sen sana göster ki,
O zaman sen seni bilesin.
Zira
Kendisini bilene atasının kanı helaldır,
Kendisini bilmeyene anasının südü haram

Ve cümle yediği boş ve yararsızdır.

Nedenine gelince,
Fırsatlar elde iken
İnce- göz-kaş işaretini (gamz-ı nazenini)
Boşa harcadın
Ve yoldaşlarından ayrı düştün;
Yana yakıla gezersin..

Çok çok önceden seni asıl yurdundan,
doğduğun ülkeden gönderdiler. Ardından
mektup geldi ve haberciler de haber verdi.
İyi amel ile yurduna döndüğün zaman birlikte
alıp gidesin ve sana habercilerin sözüyle
hareket etmeyip yüz çevirdin diyeler.

Dünyanın süsü seni aldatıp, gaflet ağacına
sağlamca bağladı. Cümle (yaptığın) işi tamam
sandığın için şaşkınlığa düştün.

O halde sen kendi bildiklerini (bir yana) koy
da bir mürşid-i kâmile eriş, arif ol.

Bilgin ve gönül ehlinin sohbetine gir ki,
gönlünde hikmet ve marifet çeşmeleri ortaya
çıksın. Başkasının dertlerinden (aherin
marazından) emin olasın .

Çünkü insanda gizli dertler çoktur.

Halkın sağ ve salim dediğine aldanma.

Bencil ve şeytan sıfatlı olma.

Niçin mi?

Çünkü

Bu halk dünyanın ünü

Ve süsüne aldandığından,

Düzen ve hilesi onları mahrum bırakmıştır.

Kendi canlarından haberleri yoktur,

Vade eriştiğinde sihir çubuğuyla vurur;

Kimini eşek, kimini maymun, kimini sığır

Ve kimini hınzıra çevirir.

Her birini

Bir surete

Dönüştürmüş olduğunu görürsün.

Keder ve üzüntü başına üşüşmüş şaşkın ve başıboş kalmış olan dahi kim olduğunu (bendeciğin) bilmez olmuş. Çok pişman olurlar ama ne fayda? Yazık! Çirkin suretten kurtula, onu (başından) def'ede.

Eynine

Ariflere

Yakışan
Giysiler
Giymiş ola.
Kıyamet sabahı
Kabrinden doğrulunca
Yüzü ak,
Keder ve üzüntüsü yok ola,
Gözü
Hakk'tan gayrisini görmeye.

Ey Dostlar,
Bilesiniz ki(mî-dâni),
Sizlere diyorum!
Yani
Bilir misin Efendi,
Daha aydınlık bir haber söyleyeyim.
Eğer anlamadınsa
Bu haberden anlayasın,
Zira burada bir gizli anlam vardır.
Ama o anlam gönülde yazılıdır, dile gelmez.

Her kim gönüle yol bulursa,
O ma'nayı çözerek kavransa
Hakikatin adamlarından olur.
Bu kere onun hükmü
Kaf'tan Kaf'a,
Yani en uzak mesafelere dek geçer.

Her nerde olsa dahi onunla birlikte olur.
Çünkü sözün aslı gönüldür.

Herkim gönül denizine yol bulursa,
Hangi gün isterse
Dalıp onu çıkarır.
O zaman
Anlar ki,
Surete baktı,
Gaflete düşme ayıbını boynuna taktı ve
tapınma hizmetlerini (ta'at hizmetin) ateşte
yaktı. Dumanı göklere çıktı. Zira gönlü Hakk
kendisi için yarattı.

"Her kim beni isterse sınık gönüllerde
bulsun"dedi. Her kim gönüle girmedi,
istediğini orada bulmadı. Yarın o, cennete
(uçmağa) dahi girip Padişah didarını göremez.

Gafil olma, gönüle yol bulan kişiye kul olan
şaşkın değildir. Eğer o seni kabul ederse daha
ne devlet?

Şimdi o ki gönülden haberi olmaz,
Kamışı şekerden ayırmış olur.
Ben ona ne diyeyim,
Ya o ne anlıya?

Zira ögüdü ehline vermek uygundur.

Ceylan göbeği sedefde gerektir demişler.
Şimdi cahil kimse marifete Allah derse,
Tuzlu yere tohum ekmek gibi olur
Ve merkep boynuna cevahir taşı asmaya
benzer. Ve de sığır önüne şeker dökmek
gibidir.

Öğüt inanana,
Devlet cahile sıkıntıdır, eziyettir.
Ancak isterse Allah deyip,
Hakk tealanın askeri olur.
Her kim kötü (kem) gönüle girerse,
Orada ne kadar nesne var ise sürüp çıkartır.
Alçak ve hainleri (muhanetleri) er yapar;
Erleri korkusuz aslan (şir-i merd)
Ve cesur aslanları birey (ferd) eder.
Ferdleri dert ehli eder,
Dertli bireylere şerbet verip
Paklaştırır saf eder.

Bu kez, men dahele hukane aminen ila ahirihi
(Oraya giren sonuna kadar emniyette olur:
Kur'an III, 97) tahtına dahil olur ki,
haklarında bu ayet inmiştir.

Ve yine sonuna kadar (ila ahirihi) "keder ve korku bulunmadığı müjdesinin sevincini duyarlar (la havfe aleyhim ve la hum yah zenun: Kur'an III. 170)

Gel şimdi sen dahi gönül al,
Ailene Tanrısal bilim (ilm-i Rabbani)
Kitabından oku.

Gönül göğünden doğan şans ayını
Ve mutluluk güneşini gör,
Ta ki gözünden gaflet perdesi kalkıp,
Hakk kitabı parlaysa.
Kara dikenden ak güller açıla.
Vücudun karanlığından ışıklar saçıla.
Gönül sarayı aydınlana
Ve hırsızlar çekilip çıka,
Yerine melekler dola.

Zira bu vücud bir mekândır
Ve sana kiraya verilmiştir;
İçinde oturup rençberlik edesin.
O dükkânın içinde hazine vardır.
Dükkân elinde iken o hazineyi bul,
Yoksa vade eriştiğinde
Seni dükkândan çıkarırlar
Ve hazineyi bulup alırlar.
Ardınca bakakalırsın.

İşte vücut mülkü
O zaman sana
Teslim edilmiş olur ki,
Süleyman mührünü nefsin devi,
Bencillik şeytanının elinden kurtarıp
Emin olasın.
Yoksa hatemi,
Yani mühürü şeytanın eline verirsen
Tanrıya tapan (Hüdaperest) iken,
Şeytana tapan (Devperest) olursun.

Örneğin bir kadın bir kimseye nikâhlı olsa, bir başkası ile dahi nikâhlanmaz. Yani insan dünyaya bağlı ise onda Hakk tasarrufu, yani Hakk ile birlikte olmaz. Amaç budur ki, talip benliği terketmeyince Tanrıyı gören (Hüdabin) olamaz.

Sana diyorum kardeş(karındaş), hem de açıkça diyeyim; bu kez anlıyasın herif misin, zarif misin, şerif misin?

Gel gönlünü tam anlamıyla çevir (külli çevürgil), gönül gözü ile gör; gönül kulağı ile dinle ve söyle!

Koy beni, söyledene bak. Sakın kelle göz olma, yani sadece gözünle gördüğünle yetinme,

Söz dinle
Ve kabul eyle:
Olma sakın kelle göz
Dingle kabul eyle söz

Eğer sana kelle gözlüğünü açıklasam, gönlün halden hale döner, melul mahzun olursun. Neyliyeyim ki, senin senden haberin yok. Bu nazenin, bu zarif ömrü yele vermişsin, günlerin/zamanın (rûzigârun) bu hale ile geçti. Kıyamet sabahı seni uykudan uyardıklarında, buradaki canı ve teni bulmazsa, o zaman vücudun mülkü de elinden gider. Çarkı felek o hisarı yıkar, suret ve ma'na elinden gider. Öyleyse, neden elindeyken can mülkünden haber almıyorsun?

İki denizin kavuştuğu yer, o kavşak (Mecmâu'l bahreyn) sende iken ve Cam-ı cem padişahı iken niçin dilenci olursun?

Âlemin canı ve maksudu, ulaşmak istediği sen iken neden öğrenci(şakird) olursun?

Eğer said, yani mutlu isen, yokluk-hiçlik (fenâ) donunu çıkartıp sana sonsuzluk giysisi (bekâ geysusîn) giydirirler.

Eğer şikâyetçi (şâki) isen, nûr donunu çıkartıp, nar (ateş) giysisini giydirirler.

"Dünyada ömrünü neye sarf ettin? İş kazancını (kâr u kisbün) neye harcadın?" diye sorarlar. Yanıt verdinse ne hoş, veremedin ise gel gör o zaman azabı-eziyeti(îkâbı).

Ama, neyliyeyim,
Sen halinden haberdar değilsin;
Vücudun İskender'in
Aslanı (esed-i İskender)olmuş,
Sana öğüt bağı (bend-i nasihat) kâr etmez.
Ne oldu sana?
Sen dahi aklını kullan.
Öbür dünyaya,
Ruhsal âleme ilişkin
Akılda yerini (akl-ı meâd-ı makarrin) alırsan,
Dermanın hâsıl olur
Ve ona ulaşırsın.

Kör ve arsız olma. Senin taptığın Tanrı değil puttur. (Tanrıya) varma arzusunu duyarsın ama gönlün Lat ve Menat ile dolmuştur; Kutsal Ruh'u (Ruhu'l Kuds'ü) dahi ister, ama lânetli yalancı Mesih'den (Deccal-ı Lâin) ayrılmaz. O zaman pişman olsan da fayda

etmez. Şimdi artık Ruhu'l Kudüs'ün anlamını bilen Arapça dilbilgisi ve sözdizini lügatini (Sarf-ı Nahiv) neyler ki?

Eğer şekerle sahip olsan mısırdı neylerdin?
Eğer misk-i halis, yani ceylanın derisi altından çıkarılan gerçek güzel koku sende varsa, Orta Asya'daki Hıta ve Hatın illerine neden gideceksin?
Onlar ki gelenekten yetişip arif oldu, onların gecesi Kadir gündüzü de bayram olmuştur.

Onlar taklitçi iken arif,
Arif iken âşık
Ve âşık(seven) iken maşuk(sevilen) olur.
Bundan ileri makam yoktur. Buna, en yüksek övgüye değer Muhammed'in şefaat makamı (makam-ı Mahmut) derler; bilesiniz ki (mî-dâni), bunu sadece arifler bilir.
Ancak
Bundan maksat odur ki,
Hakk'ı burada iken bulasın
Ve hakikat sende iken sen seni bil,
Hakk'ı bul.
Ebedî yar ararsan,
Kendinden başkası değildir.

Âşık olur isen kendi cemaline âşık ol.
Zira sana senden güzel baki yâr yoktur.
Sen kendi ruhundan ayrılma,
(o) mukaddestir.
Ruhun cesedi arzu eder,
Cesedin ruhuna âşıktır.
Daima birbirini arzu ederler.
Birbirinden türemiş, çıkmıştır.
Lâkin varlığın İskender seddi olmuş,
Onun ruhuna örtü yaparsın.

Eğer aslına/özüne ulaşırsan,
Fenâ' dan Bekâ'ya,
Yani yokluktan-hiçlikten
Sonsuzluğa erersin.
Sözün sonu(ve'sselam),
Cennet ehli olursun.

TAMAMLANDI ve SONA ERDİ.

Kaygusuz ABDAL

28-) KAYGUSUZLAYIN KAYGU SIZIM

“Şu işe bak şaştım kaldım
Sen Kaygusuz, ben Kaygusuz.
Cümle geçmiş geleceğe
Sen Kaygusuz, ben Kaygusuz.

İnim inim inleyene
Yeri, göğü dinleyene
Ateşte serinleyene
Sen Kaygusuz, ben Kaygusuz.

Madde, manâ; bitki, hayvan
Sivri, geniş, dar ve yayvan
İşin esasıdır insan
Sen Kaygusuz, ben Kaygusuz.

Atomdaki elektrona
Hem en başa, hem en sona
Buna, şuna, bize, ona
Sen Kaygusuz, ben Kaygusuz.

Bal tasına sokulur dil
Pas tutunca dönemez mil
Fitolini yaksa kandil
Sen Kaygusuz, ben Kaygusuz

Yaprak yeşil, kırmızı nar
Ağlar daim göğe çınar
Dertsiz kuşlar gelip konar

Sen Kaygusuz, ben Kaygusuz

Hakikatdir sonsuz iklim
Bir cücedir aklım, fikrim
Son senaryo, aynı filim
Sen Kaygusuz, ben Kaygusuz.

Eşim dostum, yâranlarım
Her sözünü yâr anlarım
Ölçtüm, biçtim; kalmaz yarım
Sen Kaygusuz, ben Kaygusuz.

Dört kapının dördü sağır
Kaya hafif, bulut ağır
Çağır şu ceylanı çağır
Sen Kaygusuz, ben Kaygusuz.

KAYGU

Varmazsa hedefe atılan ok,
Uçan su
Köpüren at
Kabından taşıp dökülsün
Dışından içime ağan duygu
Ah be kaygu !
Ah be kaygu !

Görürsünüz nasıl kahkaha atacak
İçine girdiğimde,
Üstüne kar yağmış dört kollu.
Ve sımsıkı sarılacak
Mavi zambak köklerini sardığı gibi
Kara yer bana,

Bu değişmez bir olgu
Ah be kaygu !
Ah be kaygu !

Ardım sıra üzülecek var mı?
Ağlayıp göz yaşı dökülecek?
Yaşasın herkes kendi halince
Nasıl olsa dökülecek
Toprağa bir su
İçimin bahçelerinde o an
Yağmurlu havaların kokusu
Kim ne bilecek, kim ne diyecek?
Ah be kaygu !
Ah be kaygu !

Zorlama beni, gelme üstüme
Akşam alacasına bir gül gibi düşür beni
Beyaz atlara binip gidende dostlar
Geldiler mi, gelebildiler mi
Gittikleri yerden geri ?
Hakkı var mezar kazanın da
Yasin okuyanın da, unutulmasın e mi?
Ah be kaygu !
Ah be kaygu !

*

SIZI

Damarda mısın, ette mi anlayamadım
Geldin ağır ağır, öyle ağırsın ki
Perişan eyledin beni
Ezildim altında, kaldıramadım.

Domur domursun baş parmağım ucunda
Yürüdüğüm yolların avucunda
Çalkalanırsın, çalkalarsın habire
Beynimin makine dairesine
Pimini çekip bombayı sen mi attın?
Parçalandım,
Sebebini sormadım.

Uyurum, yastığımdasın
Uyanırım topuğumdasın
Bütün doktorların istifasını istedim bugün
Eczanelerin iflâsını
Alıştım sana ya
Oh ne güzelsin, ne güzel !
Haydi yeniden söyle şarkımızı
Sızı,
Eyy sızı !...

*

KAYGU SIZI

Şeşibeş zarın yüzü, şaşıbeş kızın gözü
Ürkütme koca öküzü, kalırsın altında altında.

Dilekçemin ucu pullu, yosmaya bak İstanbullu
Altı naylon, üstü çullu; eğirsin altında altında.

Kuyu kuyuya denk, kuyumcuda olmaz ki cenk
Parılayan ışık ve renk, sanırsın altında altında.

Altın elmas, hava civa; okyanus mu delik kova
Savcıya açmışım dava, bağırsın altında altında.

29-) KAYNAKLAR :

- 1)Abdurrahman Güzel, Kaygusuz Abdal(Alâeddin Gaybî) Menâkıbnâmesi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1999 Ankara 1981.
- 2) Abdurrahman Güzel, Kaygusuz Abdal'ın Mensur Eserleri, Ankara 1983:
- 4) Abdurrahman Güzel, kaygusuz Abdal'ın Bilinmeyen Bir Eseri, internetten.pdf
- 5)İsmail Kaygusuz, Alevilik İnanç, Kültür, Siyaset Tarihi ve Uluları I. İstanbul 1995.
- 6)Sadeddin Nüzhet Ergun, Bektâşi Şairleri ve Nefesleri. Ankara 1955.
- 7)Vasfi Mahir Kocatürk, Türk Edebiyat Tarihi. Ankara 1970.
- 8)Harun Yiğit, Vatandaş Osman, Gündüz Yayınevi, Ankara, 1999
- 9) Necdet Kurdakul: Bütün Yönleriyle Bedreddin. İstanbul 1977
- 10)Abdülbaki Gölpınarlı: Alevi Bektâşi Nefesleri. İstanbul 1963
- 11) Ferit Develioğlu, Osmanlıca-Türkçe Lügat, Ankara, 2003
- 12)Osman Öcal, Gülce Edebiyat Akımı, 2010 Projelerinden, Ozanlarımız, Kırıkkale, 2011

13)Ahmet Kabaklı, Türk Edebiyatı, C 1-3,
İstanbul, 1973.

14)Yılmaz Öztuna, Büyük Türkiye Tarihi, C.1-14,
İstanbul 1977-1979.

15)Bursalı Mehmet Tahir, Osmanlı Müellifleri, C.I-
III, İstanbul, 1957

16)Mustafa Ceylan, Öldürülen 101 Şair, Gülce
Edebiyat Akımı Projesi, Gelişim sanat Yayını,
Antalya, 2013.

17)Mehmet Fuat Köprülü, Türk Edebiyatında İlk
Mutasavvıflar, Ankara, 1976.

18)Fatıma Keskin, Kaygusuz Abdal, Kastaş
yayınları, İstanbul, 2006.

19)Abdurrahman Güzel,Kaygusuz Abdal, Akçağ
Yayınları, 2004

20)Sevgi Sanlı, Kaygusuz Abdal, Cumhuriyet
Kitapları, İstanbul 2007

21)İsmail Kaygusuz, Abdal Musa Sultan
Velâyetnamesi, Karacaahmet Sultan Derneği
Yayınları,İstanbul,2008

22)İsmail Kaygusuz, www.ismailkaygusuz.com